

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы

**Кыргыз Республикасынын
ТӨЛӨМ ТЕҢДЕМИ**

2016-жыл үчүн

2017-жылдын май айы

Бишкек

РЕДАКЦИЈАЛЫК
КЕҢЕШ:

Төрага: Н. Жениш
Кеңештин мүчөлөрү: А. Айдарова
А. Каракожаев
Н. Садыкова
Жооптуу катчы: К. Кудабаяв

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми

«Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми» Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан даярдалган. Төлөм теңдемин түзүүнүн мыйзамдык негизи болуп Кыргыз Республикасынын 1997-жылдын 29-июлундагы N 59 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» мыйзамы жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2000-жылдын 3-ноябрындагы «Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеминин статистикасын жакшыртуу боюнча чаралар жөнүндө» токтому саналат. Басылмада тышкы секторду өнүктүрүүдөгү акыркы тенденциялар чагылдырылат жана төлөм теңдеми, тышкы соода, эл аралык камдар, тышкы карыз жана эл аралык инвестициялык позициялар боюнча статистикалык маалыматтарды, ошондой эле төлөм теңдемин түзүүнүн маалыматтык базасы камтылат. Басылма жылына 4 жолу – январь, май, июль жана октябрь айларында кыргыз, орус жана англис тилдеринде чыгарылып турат.

Бул басылмада:

- 2015-жыл үчүн тике инвестициялар боюнча маалыматтар кайра каралып чыкты;
- тышкы соода операциялары боюнча маалыматтарында Улуттук банктын экспорт боюнча кошумча баа берүүлөрү кошо эсептелинет;
- Улуттук банктын эл аралык камдары боюнча маалыматтар ЭВФ методологиясына ылайык кайра каралып чыккан, аларга ылайык эл аралык камдык активдерде конвертациялануучу валюталардагы активдер гана камтылган. Башка валюталардагы активдер «башка инвестициялар» статьясы боюнча башка активдер катары чагылдырылган;
- реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексин эсептөө үчүн базалык мезгил кайра каралган;
- Төлөм теңдеми боюнча колдонмонун 6-басылмасында каралган методологиянын негизинде түзүлгөн Кыргыз Республикасынын аналитикалык берүүдөгү төлөм теңдеминин алдын ала версиясы келтирилген.

Басылманын маалыматтарын жаңыртуунун акыркы күнү: 2017-жылдын 20-майы.

Шарттуу белгилер:

- ... маалыматтардын жок экендигин билдирет;
- көрсөткүчтөр 0 (нөлгө) барабар же мааниге ээ эмес экендигин билдирет;
- жылдар же айлар ортосундагы мезгил аралыгын (мисалы 1994 - 1996-жылдар же январь - июнь айлары) билдирет, бул жерде чектүү даталар аралыгындагы жылдар жана айлар камтылган.

Цифраларды тегеректөөдөн улам, акыркы саптарда суммаларды чыгарууда дал келбестиктер болушу мүмкүн.

Басылмада пайдаланылуучу эсепке алуу ыкмаларынын же буга чейин колдонулуп келген маалыматтардын өзгөртүлүшү ыктымалдыгына байланыштуу, мурда келтирилген маалыматтар корректировкаканышы мүмкүн жана ага ылайык 10 жылды камтыган мезгил аралыгы «ачык» деп эсептелинет.

Басылмага байланыштуу суроолор боюнча:

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын
Финансы статистикасы жана маалымдоо башкармалыгынын
Төлөм теңдеми жана тышкы карыз бөлүмүнө
Бишкек шаары, Чүй проспекти, 168 дареги боюнча,
(+996 312) 66-90-07, 66-90-06 телефондору
(+996 312) 61-52-85; 61-07-30 факсы аркылуу кайрылсаңыздар болот.
Электрондук почта: kkudabaev@nbkr.kg

Уюштуруучусу – Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы
Басылма Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинде 605 номеринде каттоодон өткөн.

© Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, 2017-жыл.

Басылманы кайрадан басып чыгаруу Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын уруксаты менен жүзөгө ашырылат, ал эми андан шилтеме келтирүүдө булагын көрсөтүү зарыл.

«M-Maxima» басма үйүндө басылып чыгарылды.

Тел.: (+996 312) 90 04 35

(+996 312) 90 29 07

e-mail: office@maxima.kg

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын башка басылмалары

Акча-кредит саясаты жөнүндө отчет (Инфляция боюнча баяндама)

Басылманын максаты болуп кеңири коомчулукка акча-кредит саясатынын максаты жана натыйжалары жөнүндө мезгил-мезгили менен маалымдап туруу саналат. Басылмада, акча-кредит саясатын жана керектөө бааларынын индексинин динамикасын камтуу менен, тышкы чөйрөнүн өнүгүшүнө жана өлкөдөгү макроэкономикалык абалга талдап-иликтөөлөр, негизги соода өнөктөштөрү болуп келген өлкөлөрдүн, ошондой эле экономиканын реалдуу жана тышкы секторлорунун өнүгүшү, инфляция боюнча орто мөөнөттүк болжолдоолор сунушталат. Чейрек сайын электрондук калыпта кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарыяланат.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын бюллетени

Бул маалыматтык басылма Кыргыз Республикасынын негизги макроэкономикалык көрсөткүчтөрү, экономикасынын сектору боюнча статистикалык маалыматтарды камтыйт. Ай сайын кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарык көрөт.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын жылдык отчету

Басылма Улуттук банктын өткөн жыл үчүн толук отчету болуп саналат. Ал өзүнө республиканын экономикалык өнүгүшү жана акча-кредит саясаты, финансылык отчетту, Улуттук банк жөнүндө жалпы маалыматтарды, статистикалык тиркемелерди камтыйт. Кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарык көрөт.

Кыргыз Республикасынын финансы секторунун туруктуулугу жөнүндө отчет

Бул отчет финансылык туруктуулукка таасир этүүчү тышкы жана ички экономикалык факторлор боюнча Улуттук банктын жалпы баа берүүсүн, банктардын жана башка финансылык ортомчулук институттарынын абалын, ошондой эле Кыргызстандын финансы рынокторунун күндөлүк абалын жана финансы секторунун туруктуулугун талдап-иликтөөнү чагылдырат. Жарым жылдык негизде кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарыяланат.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ченемдик актылары

Республиканын коммерциялык банктарын жана коомчулукту Улуттук банктын ченемдик актылары жана банктын иши жөнүндөгү расмий маалыматтар менен камсыз кылуу, ошондой эле Кыргыз Республикасынын банктык мыйзамдарын кеңири жайылтуу үчүн Улуттук банктын ченемдик актыларын расмий жарыялоо, бул басылманын негизги максаты болуп саналат. Басылма айына бир жолу кыргыз жана орус тилдеринде жарыяланып турат.

Басылмалар тизмеге ылайык таратылат жана Улуттук банктын www.nbkg.kg дарегиндеги web-сайтында «Басылмалар» бөлүгүндө жайгаштырылып келүүдө.

Кыскартылган сөздөрдүн тизмеси

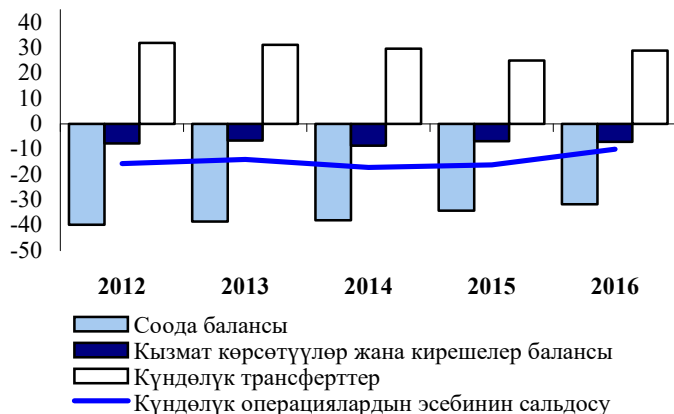
АКУ (SDR)	Атайы карыз алышуу укугу
АКШ	Америка Кошмо Штаттары
БАЭ	Бириккен Араб Эмираттары
БФКМ	банктык эмес финансы-кредит мекемелери
ДТК	дүң тышкы карыз
ЕАЭБ	Евразия экономикалык бирлиги
ЖТК	жалпы тышкы карыз
Жеке ТК	жеке тышкы карыз
ИДӨ	ички дүң өнүм
КМШ	Көзкарандысыз Мамлекеттердин Шериктештиги
КР	Кыргыз Республикасы
КРӨФРТКМК	Кыргыз Республикасынын өкмөтүнө караштуу финансы рыногун тескөө жана көзөмөлдөө мамлекеттик кызматы
МТК	мамлекеттик тышкы карыз
НЭАК	номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу
ПРГФ	Жакырчылыкты азайтуу жана экономикалык өсүштү туруктуу абалга келтирүү механизми
РЭАК	реалдуу эффективдүү алмашуу курсу
СИФ (CIF)	импортёр-өлкөнүн чегарасындагы баа (cost, insurance, freight)
ТБЭС	коммерциялык банктарда төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы
ТИМ	Тышкы иштер министрлиги
ТКМ	Транспорт жана коммуникация министрлиги
ТЭИТН	Тышкы экономикалык ишкердиктин товардык номенклатурасы
УБ	Улуттук банк
УСК	Улуттук статистика комитети
у.с.	ушул сыяктуу
ФМ	Финансы министрлиги
ФОВ (FOB)	экспортёр-өлкөнүн чегарасындагы баа (free on board)
ЭВФ	Эл аралык валюта фондусу
ЭИП	эл аралык инвестициялык позиция
ЭСТК	Эл аралык стандарттык товардык классификация

Төлөм теңдеминин күндөлүк абалы	7
Кыргыз Республикасынын тышкы карызы	29
Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестициялык позициясы	32
I тиркеме: Таблицаалар жана графиктер	37
I.1-таблица. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми (нейтралдуу берүүдө).....	38
I.2-таблица. ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча экспорттун бөлүштүрүлүшү	46
I.3-таблица. ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча экспорттун бөлүштүрүлүшү	46
I.4-таблица. ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча импорттун бөлүштүрүлүшү	47
I.5-таблица. ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча импорттун бөлүштүрүлүшү	47
I.6-таблица. Экспорттун функционалдык бөлүштүрүлүшү	48
I.7-таблица. Экспорттун географиялык бөлүштүрүлүшү	48
I.8-таблица. Импорттун функционалдык бөлүштүрүлүшү	49
I.9-таблица. Импорттун географиялык бөлүштүрүлүшү	49
I.10-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүнүн экспорту	50
I.11-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүнүн импорту	52
I.12-таблица. Баа индекстери жана экспорттун физикалык көлөмү	54
I.13-таблица. Баа индекстери жана импорттун физикалык көлөмү	55
Өлкөлөр боюнча экспорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү	56
I.14-таблица. Россияга товарлардын экспорту	56
I.15-таблица. Казакстанга товарлардын экспорту	57
I.16-таблица. Өзбекстанга товарлардын экспорту	58
I.17-таблица. Беларусияга товарлардын экспорту	59
I.18-таблица. Швейцарияга товарлардын экспорту	60
I.19-таблица. Кытайга товарлардын экспорту	61
I.20-таблица. Түркияга товарлардын экспорту	62
I.21-таблица. БАЭге товарлардын экспорту	63
Өлкөлөр боюнча импорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү	64
I.22-таблица. Россиядан товарлардын импорту	64
I.23-таблица. Казакстандан товарлардын импорту	65
I.24-таблица. Өзбекстандан товарлардын импорту	66
I.25-таблица. Украинадан товарлардын импорту	67
I.26-таблица. Беларусиядан товарлардын импорту	68
I.27-таблица. Кытайдан товарлардын импорту	69
I.28-таблица. АКШдан товарлардын импорту	70
I.29-таблица. Германиядан товарлардын импорту	71
I.30-таблица. Түркиядан товарлардын импорту	72
I.31-таблица. Япониядан товарлардын импорту	73
I.32-таблица. Корея Республикасынан товарлардын импорту	74
I.33-таблица. Нидерланддан товарлардын импорту	75
I.1-график. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекстери	76
I.34-таблица. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекстери	77
I.35-таблица. Кыргыз Республикасына тике чет өлкө инвестицияларынын таза агылып кирүүсүнүн географиялык түзүмү	79
I.36-таблица. Кыргыз Республикасына экономикалык иштин түрлөрү боюнча тике чет өлкө инвестициялары	80
I.37-таблица. Эл аралык камдар	80
I.38-таблица. Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестицияларынын балансы	81
II тиркеме: Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемин түзүү ыкмасы	82
III тиркеме: Төлөм теңдеминин «Кыдыруулар» статьясына баа берүүнүн ыкмасы	91
IV тиркеме: Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсун эсептөө ыкмасы	92
V тиркеме: Коммерциялык банктарда төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы	96
VI тиркеме: Кыргыз Республикасынын тышкы карызын мүнөздөөчү коэффициенттерди эсептөө ыкмасы	99
VII тиркеме: Эл аралык инвестициялык позицияларды түзүү ыкмасы	101
VIII тиркеме: Экономиканын ачыктыгын жана тышкы сооданын концентрациялануусун эсептөө ыкмасы	103

ТӨЛӨМ ТЕНДЕМИНИН КҮНДӨЛҮК АБАЛЫ

1-график. Күндөлүк операциялар эсеби

(ИДӨгө карата пайыздарда)

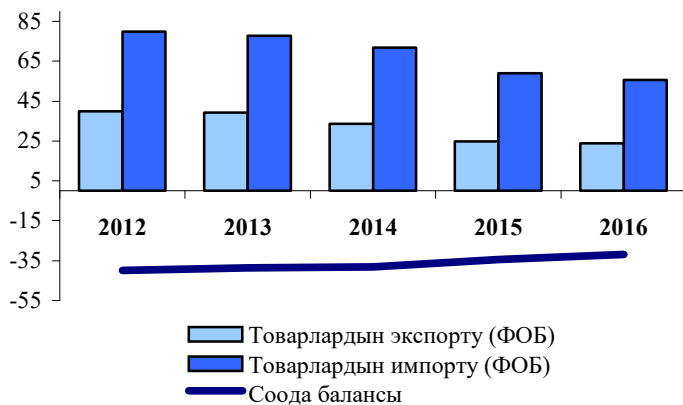
2016-жыл жыйынтыгы боюнча күндөлүк операциялар эсеби¹ 663,5 млн АКШ долларын (37,3 пайызга төмөндөө) же ИДӨгө² карата 10,1 пайызды түзүү менен терс сальдодо түптөлгөн. Күндөлүк операциялар эсеби тартыштыгынын кыскарышы күндөлүк трансферттерде жана соода балансында катталган алгылыктуу динамика менен шартталган.

СООДА БАЛАНСЫ

2016-жыл жыйынтыгы боюнча соода балансынын тартыштыгынын кыскарышы импорттун экспортко салыштырмалуу кыйла жогору арымда төмөндөшү менен шартталган.

2-график. Кыргыз Республикасынын соода балансы

(ИДӨгө карата пайыздарда)

Кыргыз Республикасынын соода балансынын¹ ФОб баасындагы терс сальдосу 2016-жыл жыйынтыгы боюнча 2015-жылдагы тиешелүү көрсөткүчкө салыштырганда 6,3 пайызга кыскарып, 2 100,7 млн АКШ доллар өлчөмүндө (ИДӨгө карата 31,8 пайыз) түптөлгөн.

Тышкы соода жүгүртүү ФОб баасында 2015-жылга салыштырганда 4,0 пайызга кыскарып, 5 259,3 млн АКШ долларын түзгөн.

Өлкөнүн товар жүгүртүүсүнүн ИДӨгө карата катышы катары эсептелинген экономика көрсөткүчү 2015-жылдагы ушул эле көрсөткүчкө

салыштырганда 2,7 пайыздык пунктка төмөндөө менен 79,2 пайыз чегинде түптөлгөн. Мындай төмөндөө, доллар эквивалентиндеги ИДӨ көлөмүн көбөйтүүдөн улам тышкы соода жүгүртүү көлөмүнүн кыскарышы менен шартталган.

¹ Мында жана мындан ары, эгерде башка маалыматка шилтеме келтирилбесе, маалыматтар УСКнын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соода жүргүзүүнү изилдөө боюнча кошумча баа берүүлөрүн же Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен келтирилген.

² Мында жана мындан ары ИДӨгө карата көрсөткүчтөрдүн катышы акыркы төрт чейректи камтыган өзгөрүлмөлүү жылдык маалыматтардын негизинде эсептелген.

1-таблица. Экономиканын ачык-айкындуулугу

	2012	2013	2014	2015	2016
Товарлардын экспорту, млн АКШ долларында	1 954,4	2 058,2	1 891,6	1 482,9	1 544,6
Товарлардын импорту (ФОБ), млн АКШ долларында	5 165,1	5 613,6	5 290,2	3 859,8	3 680,0
Ачык-айкындуулугу, пайыздар	110,1	106,4	97,5	81,8	79,2

Тышкы соода операцияларынын товардык диверсификациясын мүнөздөгөн товарлар экспортунун жана импортунун концентрациялануу³ көрсөткүчтөрүнө ылайык, 2016-жылы экспорттун товардык концентрациялануусу 1,3 пайыздык пунктка жогорулагандыгы байкалган, бул өлкөнүн экспорт көлөмүндө алтындын салыштырмалуу салмагынын көбөйүшү менен шартталган. Импорттук товарлар ассортиментинин бир аз көбөйүшү импорттук товарлардын концентрациялануу көрсөткүчүнүн 2,8 пайыздык пунктка төмөндөшүнө алып келген.

2-таблица. Сооданын товардык концентрациялануусу

(пайыздарда)

	2012	2013	2014	2015	2016
Товарлардын экспорту	35,1	42,2	44,4	45,6	46,9
Товарлардын импорту	14,5	14,4	14,1	12,2	9,4

ФОБ баасында товарлар экспорту 2016-жыл жыйынтыгы боюнча 1 579,3 млн АКШ доллары көлөмүндө түптөлгөн, бул 2015-жылдын тиешелүү көрсөткүчүнөн 2,5 пайызга аз. Отчеттук мезгил ичинде **алтынды эске алуусуз экспорт** 2015-жылга салыштырганда 8,0 пайызга кыскарып, 877,7 млн АКШ доллары чегинде калыптанган.

Алтынды жана Улуттук банктын баа берүүлөрүн эске албаганда экспорт 3,1 пайызга көбөйүп, 843,1 млн АКШ долларын түзгөн.

³ Өлкө тарабынан экспорттолгон же импорттолгон товарлар түрү канчалык негизде кенири экендигин көрсөтөт. Концентрациялануу коэффициентинин жогорулоосу жалпы көлөмдө өлкөлөр санынын азайгандыгын (продукциялар түрү) же болбосо айрым өлкөлөрдүн үлүшүнүн жогорулагандыгын билдирет.

3-таблица. Товарлардын негизги түрлөрүнүн экспорту*

(млн АКШ долларында)

Аталышы	2012	2013	2014	2015	2016	алтынды эске	
						экспортко карата пайыздарда 2016	албаганда экспортко карата, пайыздарда 2016
Экспорт, бардыгы болуп¹	2 588,3	2 833,2	2 482,7	1 619,0	1 579,3	100,0	-
Алтын (монетардык эмес)	562,3	736,8	716,9	665,4	701,6	44,4	-
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар	76,2	35,7	58,9	37,0	168,0	10,6	19,1
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	156,8	109,4	100,6	96,8	96,0	6,1	10,9
Металл кендери жана металл сыныктары	88,2	110,5	87,0	68,1	93,2	5,9	10,6
Авиакеросин	80,3	30,7	17,8	25,5	40,1	2,5	4,6
Бут кийим	86,0	117,7	92,3	62,0	35,6	2,3	4,1
Жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган же кургатылган	55,5	54,4	36,7	30,6	30,5	1,9	3,5
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар	2,9	4,0	6,7	26,5	21,3	1,3	2,4
Чоюн жана болот	33,9	19,9	24,1	20,0	19,3	1,2	2,2
Сигареттер	26,3	36,2	18,0	5,3	16,0	1,0	1,8
Май жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	27,6	33,4	30,3	26,4	15,5	1,0	1,8
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	15,9	28,4	25,3	11,0	14,9	0,9	1,7
Пахта	0,3	3,3	16,2	18,3	12,5	0,8	1,4
Ысыгуу лампалары, алардын тетиктери	21,0	12,0	20,6	24,5	12,1	0,8	1,4
Көмүр, кокс жана брикеттер	0,7	0,4	1,0	1,4	8,7	0,6	1,0
Бардыгы болуп, алтынды эске албаганда экспорт	2 025,9	2 096,4	1 765,8	953,6	877,7	—	100,0
Бардыгы болуп, алтынды жана Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске албаганда экспорт	1 392,1	1 321,4	1 179,6	817,6	843,1		

Эскертүү: УСК нын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде

¹ УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча (2016-жылга чейин), Улуттук банктын эсептөөлөрүнө ылайык айлар боюнча бөлүштүрүлгөн кошумча баа берүүлөрүн жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен.

² Борттук запастарды ташып чыгаруу.

Товарлар экспортунун жалпы нарктык көлөмүнүн негизги бөлүгүн, мурдагыдай эле, **иштеп чыгуу өнөр жайынын** продукциялары ээлеген, алардын ичинен олуттуу бөлүгү **металлургия жана тигүү өндүрүшүнүн** экспорттук продукциясына туура келген. Metallургия өндүрүшүнүн негизги экспорттук продукциясынын курамында кен байлыктарды, асыл металл жана алтын концентраттарын экспорттоо көлөмүнүн жогорулоосу белгиленген. 2016-жылы негизги металлды жана даяр металл буюмдарын өндүрүү көлөмүнүн 5,8 пайызга жогорулоосу баалуу металлды⁴ өндүрүү көлөмүнүн өсүшү менен шартталган. Натыйжада, чет өлкөгө сунушталган алтындын нарктык көлөмү 5,4 пайызга жогорулаган. Алтынды экспорттоо көлөмүнүн өсүшү экспорттук баалардын 6,7 пайызга өсүшүнөн улам⁵ анын айкын көлөмүнүн 1,1 пайызга азаюусу менен шартталган. Бүтүндөй алганда, экспорттун нарктык көлөмүнүн өсүшү бардык негизги товардык топтордо байкалган.

⁴ «Кыргыз Республикасынын социалдык-экономикалык абалы (2016-жылдын январь-декабрь айлары)», УСК.

⁵ 2016-жылы алтындын 1 трой унциясына орточо дүйнөлүк баа 1 250,8 АКШ долларын түзгөн, бул 2015-жылы катталган баа деңгээлинен 8,2 пайызга жогору; булагы: Reuters.

4-таблица. Металлургия өндүрүшүнүн негизги экспорттук продукциясы*

Товарлардын аталыштары		2012	2013	2014	2015	2016
Алтын (монетардык эмес)	<i>t</i>	10,4	16,9	18,0	17,6	17,4
	<i>млн АКШ долл.</i>	562,3	736,8	716,9	665,4	701,6
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары	<i>миң t</i>	85,7	62,2	126,2	10,1	98,8
	<i>млн АКШ долл.</i>	56,2	18,9	40,5	19,1	135,7
Чоюн жана болот	<i>миң t</i>	28,9	39,7	25,5	7,2	18,1
	<i>млн АКШ долл.</i>	26,3	36,2	18,0	5,3	16,0
Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары ¹	<i>миң t</i>	11,7	14,5	112,4	197,8	17,9
	<i>млн АКШ долл.</i>	12,1	11,6	11,4	12,6	11,7
Күмүш, платина жана платина топторуна кирген башка металлдар	<i>t</i>	2,9	4,6	5,2	5,6	7,8
	<i>млн АКШ долл.</i>	2,9	3,3	3,1	3,0	5,1
Металл сыныктары, кара металлургия калдыктары	<i>миң t</i>	90,0	61,0	99,8	88,1	42,2
	<i>млн АКШ долл.</i>	7,8	5,0	6,3	4,8	2,1
Ар түрдүү баалуулукка жатпаган металлдар	<i>t</i>	1 098,6	1 981,4	102,0	21,3	62,2
	<i>млн АКШ долл.</i>	10,7	15,0	0,8	0,1	0,1

¹ Күлдү жана төмөн нарктагы металлдарды камтыган калдыктарды берүүнүн көлөмү 2015-жылы натуралдык мааниде экспорттоо негизги үлүштү ээлеген.

Эркектердин жана аялдардын сырткы кийимин тигүү көлөмүнүн төмөндөшүнөн улам текстиль жана кийим-кече, ошондой эле текстиль буюмдарынын өндүрүш көлөмүнүн кыскарышы (22,2 пайызга)⁶ кийим-кечени жана кийим-кечеге тиешелүүлөрдү сунуштоо экспортунун суммардык наркына олуттуу таасирин тийгизген эмес. Алсак, отчеттук жыл ичинде кийим-кече экспорту 0,8 пайызга төмөндөгөн. Аялдар жана кыздар үчүн тигилген трикотаж кийимдеринен башка калган товардык топтор боюнча экспорттун нарктык көлөмүнүн кыскаруусу белгиленген.

⁶ «Кыргыз Республикасынын социалдык-экономикалык абалы (2016-жылдын январь-декабрь айлары)», УСК.

5-таблица. Тигүү өндүрүшүнүн негизги экспорттук продукциясы*

Товарлардын аталыштары		2012	2013	2014	2015	2016
Кийим-кече жана аларга тиешелүү буюмдар, бардыгы болуп	<i>млн АКШ долл.</i>	156,8	109,4	100,6	96,8	96,0
Текстиль кездемелеринен эр адамдар жана балдар үчүн тигилген кийим-кече	<i>млн даана</i> <i>млн АКШ долл.</i>	8,0 4,4	6,7 2,6	11,5 2,9	5,5 34,3	8,9 32,4
Текстиль кездемелеринен аялдар жана кыздар үчүн тигилген кийим-кече	— <i>млн АКШ долл.</i>	96,0	69,3	58,6	34,5	30,9
Трикотаждан аялдар жана кыздар үчүн тигилген же токулган кийим-кече	<i>млн даана</i> <i>млн АКШ долл.</i>	8,1 11,6	5,6 5,8	8,9 8,6	7,9 9,8	4,1 23,0
Эр адамдар жана балдар үчүн трикотаждан тигилген же токулган буюмдар	<i>млн даана</i> <i>млн АКШ долл.</i>	10,2 17,6	8,3 13,8	9,7 12,1	7,5 10,5	1,6 5,7
Текстиль кездемелеринен даярдалган, трикотаж же трикотаж эмес кийим-кечелерге тиешелүү буюмдар	— <i>млн АКШ долл.</i>	5,7	2,5	4,9	5,2	3,1
Токулган же токулбаган, согулган же согулбаган кийим-кечеге тиешелүү буюмдар	— <i>млн АКШ долл.</i>	20,8	14,3	12,5	2,2	0,5
Текстиль кездемелеринен даярдалгандарды кошпогондо, кийим-кече буюмдары; баш кийимдер	— <i>млн АКШ долл.</i>	0,7	1,2	1,0	0,3	0,5

¹ УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча (2016-жылга чейин), Улуттук банктын эсептөөлөрүнө ылайык айлар боюнча бөлүштүрүлгөн кошумча баа берүүлөрүн жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен.

2016-жылдын январь-декабрь айларында айыл чарба продукциясын дүңүнөн өндүрүү көлөмүнүн өсүшү, негизинен, өсүмдүк өстүрүүчүлүк сыяктуу эле, мал чарбачылыгы⁷ продукциясынын көбөйүшү менен шартталган. Мында, экспорттун нарктык көрсөткүчтөрүнүн өсүшү өсүмдүк өстүрүүчүлүктүн негизги продукциясында гана байкалган. Сунуштоо көлөмүнүн өсүшү жашылча сунуштоо жагында белгиленип, анын көлөмү 25,1 млн АКШ долларын түзгөн. Ошону менен бирге, өсүмдүк өстүрүүнүн башка ири товардык позицияларынын нарктык көлөмүнүн кыскарышына экспорттук баалардын өсүшү шартында айкын сунуштоо көлөмүнүн азаюусу түрткү берген. Мал чарбачылыгы продукциялар экспортунун нарктык көлөмүнүн кыскарышы, негизинен, сүт жана тирүү мал жандыктарын сунуштоо көлөмүнүн азайышы менен шартталган.

⁷ «Кыргыз Республикасынын социалдык-экономикалык абалы (2016-жылдын январь-декабрь айлары)», УСК.

6-таблица. Айыл чарбасынын негизги экспорттук продукциясы*

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2012	2013	2014	2015	2016
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	миң т	227,6	244,8	204,1	310,4	255,9
	млн АКШ долл.	88,2	110,5	87,0	68,1	93,2
Жемиш жана жаңгактар, жаңы жыйналган же кургатылган	миң т	89,9	92,5	67,0	36,7	22,1
	млн АКШ долл.	55,5	54,4	36,7	30,6	30,5
Пахта	миң т	26,9	15,5	18,6	16,1	14,7
	млн АКШ долл.	33,9	19,9	24,1	20,0	19,3
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	миң т	25,1	12,8	24,8	48,6	20,2
	млн АКШ долл.	21,0	12,0	20,6	24,5	12,1
Башка категорияларда камтылбаган, тамак-аш продукциялары	миң т	4,2	4,7	4,1	3,7	1,9
	млн АКШ долл.	3,8	4,8	4,0	5,5	4,5
Дан азыктары, ундан жана крахмалдан жасалган азыктар	миң т	1,9	1,6	1,8	1,4	1,8
	млн АКШ долл.	3,9	3,1	2,0	1,8	2,9
Тирүү мал ¹	миң даана	27,6	481,9	18,9	12,1	7,5
	млн АКШ долл.	8,2	10,7	8,2	4,8	1,7
Ири мүйүздүү малдын териси	миң т					
	млн АКШ долл.	4,7	3,6	3,1	0,7	1,4
Эт жана эт азыктары	миң т	0,6	0,7	0,4	20,1	1,2
	млн АКШ долл.	6,1	7,2	4,1	39,0	1,3

* УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында, Улуттук банктын жана УСКнын кошумча баа берүүлөрүн эске албаганда

¹ 2013-жылы нак маанидеги экспорттун олуттуу көлөмү Казакстанга бал аарыларынын берүүлөрүнүн өсүшүнө байланыштуу келип чыккан

ЕАЭБге кирбеген өлкөлөргө товарлар экспорту географиялык түзүм боюнча алып караганда экспорттун жалпы көлөмүнүн 72,9 пайызы туура келген. Айрым өлкөлөр арасында алдынкы позицияны Швейцария ээлеп турган (ЕАЭБге кирбеген өлкөлөрдүн чогуу алгандагы экспорттун салыштырма салмагы - 57,5 пайыз). Мындан тышкары, башка олуттуу соода өнөктөш катары Түркия жана Бириккен Араб Эмираттары саналган. Бул өлкөлөргө, негизинен, баалуу металлдар жана айыл чарба продукциясы сунушталган.

ЕАЭБ өлкөлөрүнө 418,0 млн АКШ доллары суммасына товарлар экспорттолгон, бул 2015-жыл ичинде катталган көрсөткүчтөн 1,9 пайызга жогору, мында бул өлкөлөргө экспорт үлүшү отчеттук мезгил ичинде 27,7 пайыздан 27,1 пайызга чейин кыскарган. ЕАЭБ өлкөлөрүнө экспорттун товардык түзүмүн текстиль өнөр жайы жана айыл чарба продукциялары түзгөн. ЕАЭБге кирген айрым өлкөлөрдү өзүнчө алып караганда, жергиликтүү экспорттун негизги керектөөчүлөрү катары Россия Федерациясы жана Казакстан Республикасы катталган.

7-таблица. Товарлардын айрым түрлөрүнүн экспортунун географиялык түзүмү*

(млн АКШ долларында)

Аталышы	Өлкөлөр	2012	2013	2014	2015	2016	жыйын- тыгында, пайыздарда, 2016 ¹
Алтын (монетардык эмес)	Бардыгы болуп	562,3	736,8	716,9	665,4	701,6	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Швейцария	544,7	510,7	573,0	559,3	644,0	91,8
	БАЭ	0,1	206,5	130,8	85,6	25,7	3,7
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар	Бардыгы болуп	156,8	109,4	100,6	96,8	96,0	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Россия	75,3	3,8	1,9	41,9	47,3	49,2
	Казакстан	81,2	105,2	98,0	54,6	47,2	49,2
	Тажикстан	—	—	—	—	0,9	0,9
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	Бардыгы болуп	88,2	110,5	87,0	68,1	93,2	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Түркия	26,3	50,6	43,3	24,4	30,4	32,6
	Казакстан	36,1	32,7	22,4	15,3	25,1	26,9
	Россия	7,1	4,5	4,0	7,6	21,5	23,1
	Болгария	7,6	8,5	5,1	4,6	4,3	4,7
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар	Бардыгы болуп	80,3	30,7	17,8	25,5	40,1	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Өзбекстан	78,3	23,3	10,5	21,9	36,3	90,5
	Кытай	1,4	2,6	1,1	2,0	1,7	4,1
Авиакеросин	Бардыгы болуп	86,0	117,7	92,3	62,0	35,6	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Түркия	12,9	21,2	22,8	20,4	17,6	49,4
	Кытай	7,4	8,8	7,6	5,9	5,6	15,6
	Россия	41,8	53,1	44,1	28,7	2,9	8,2
	Монголия	0,2	2,1	1,7	1,2	1,1	3,2
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	Бардыгы болуп	55,5	54,4	36,7	30,6	30,5	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Россия	3,1	0,7	1,3	11,1	14,8	48,5
	Казакстан	44,6	41,8	19,0	8,4	11,9	38,8
Бут кийим	Бардыгы болуп	2,9	4,0	6,7	26,5	21,3	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Россия	0,2	—	—	15,9	13,5	63,4
	Казакстан	2,3	4,0	6,0	10,5	7,7	36,2
Пахта	Бардыгы болуп	33,9	19,9	24,1	20,0	19,3	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Түркия	4,9	6,1	7,0	6,0	10,7	55,7
	Россия	27,2	12,8	15,1	12,5	5,8	29,8
	Латвия	0,4	0,8	1,3	1,2	1,4	7,3
	Өзбекстан	—	—	—	—	1,1	5,5
Чоюн жана болот	Бардыгы болуп	26,3	36,2	18,0	5,3	16,0	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Өзбекстан	21,4	30,2	10,3	3,8	14,8	92,5
	Казакстан	4,3	3,1	6,6	1,4	1,1	6,8
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар	Бардыгы болуп	27,6	33,4	30,3	26,4	15,5	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Өзбекстан	7,5	6,9	7,4	5,6	5,8	37,5
	Бельгия	1,8	5,0	7,8	9,3	3,6	23,6
	Беларусь	10,1	12,2	6,1	3,4	2,6	16,8
	Россия	5,6	7,1	6,0	6,5	0,7	4,5
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	Бардыгы болуп	15,9	28,4	25,3	11,0	14,9	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Казакстан	6,4	13,9	10,5	5,2	9,0	60,5
	Тажикстан	0,1	0,1	3,5	3,0	3,2	21,8
	Өзбекстан	0,2	1,7	9,2	2,8	2,4	15,8
Тамеки затынан турган сигареттер	Бардыгы болуп	0,3	3,3	16,2	18,3	12,5	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Кытай	—	—	—	1,2	9,9	78,8
	Ирак	—	2,9	15,5	15,1	2,6	21,1
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	Бардыгы болуп	21,0	12,0	20,6	24,5	12,1	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Казакстан	20,9	9,5	20,6	20,7	11,3	93,6
	Россия	—	—	—	—	0,7	6,1

* УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында, Улуттук банктын жана УСКнын кошумча баа берүүлөрүн эске албаганда

¹ ар бир товардык позициянын жыйынтыгына карата пайыздарда

ФОВ баасында **товарлар импорту** 2016-жыл жыйынтыгы боюнча 3 680,0 млн АКШ долларын түзгөн, бул 2015-жылдагы тиешелүү көрсөткүчкө салыштырганда 4,7 пайызга төмөн.

2016-жылы импорттун **товардык түзүмүндө** кыйла жогору арымда мунай заттарын сунуштоо көлөмү кыскаргандыгы белгиленген. Натыйжада, отчеттук мезгил ичинде мунай заттар импорту 52,1 пайызга, 386,7 млн АКШ долларына чейин төмөндөгөн, бул бензинди жана дизель отунун сунуштоо көлөмүнүн кыскаруусунун эсебинен жүргөн. Мунай заттар импортунун нарктык көлөмүнүн кыскаруусу контракттык баалардын 32,1 пайызга жана айкын көлөмүнүн 29,4 пайызга төмөндөшүнүн эсебинен камсыздалган.

8-таблица. Мунай заттардын импорту*

Аталышы	өлч. бирдиги	2012	2013	2014	2015	2016	жыйын- тыгында, пайыздарда, 2016 ¹
Мунай заттар, бардыгы болуп	<i>миң т</i>	1355,7	1599,1	1446,7	1620,1	1143,8	100,0
	<i>млн АКШ долл.</i>	1046,0	1180,4	1044,0	806,6	386,7	100,0
Автоунаа бензини	<i>миң т</i>	709,6	840,4	618,2	716,9	467,5	40,9
	<i>млн АКШ долл.</i>	515,6	571,5	457,7	355,3	152,7	13,4
Дизель отуну	<i>миң т</i>	468,5	587,4	509,7	429,7	322,5	28,2
	<i>млн АКШ долл.</i>	367,3	444,9	368,8	228,3	119,9	10,5
Мазут	<i>миң т</i>	39,5	9,4	148,0	205,7	223,5	19,5
	<i>млн АКШ долл.</i>	16,5	4,7	66,2	66,9	57,4	5,0
Авиакеросин	<i>миң т</i>	102,1	125,9	95,7	88,5	63,1	5,5
	<i>млн АКШ долл.</i>	105,4	115,3	82,8	52,0	24,2	2,1
Майлоочу материалдар	<i>миң т</i>	14,9	16,8	16,0	121,6	13,8	1,2
	<i>млн АКШ долл.</i>	26,3	32,4	30,4	85,0	18,6	1,6
Иштетиле элек мунай	<i>миң т</i>	6,3	1,0	4,9	1,3	14,7	1,3
	<i>млн АКШ долл.</i>	4,0	0,6	2,8	0,7	4,4	0,4
Жана башка мунай заттар	<i>миң т</i>	14,7	18,1	54,3	56,5	38,7	3,4
	<i>млн АКШ долл.</i>	10,8	10,9	35,2	18,3	9,4	0,8

* УСКнын СИФ баасында

Машина жана транспорттук жабдуулар импорту⁸ 1,8 пайызга жогорулап, 823,5 млн АКШ долларын түзгөн. Товардык түзүмдө сунуштоо көлөмүнүн жогорулоосу «изоляцияланган электр өткөрмөлөрү», «поршень кыймылдаткычтары жана суюктук насостору» статьялары боюнча байкалган. Мында, бул топко кирген товарлардын бөлүгү кайра экспорттоо үчүн алынып келингендигин белгилеп кетүү зарыл.

⁸ Мында жана мындан ары импорт боюнча талдап-иликтөөлөр ЭСТКнын негизги бөлүктөрү боюнча келтирилген.

9-таблица. "Машиналар жана транспорттук жабдуулар" тобу боюнча негизги товарлар*

	өлч. бирдиги	2012	2013	2014	2015	2016
Бардыгы болуп	<i>млн АКШ долл.</i>	1 354,1	1 494,6	1 493,9	809,0	823,5
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	<i>млн даана</i>	1,6	1,8	1,8	2,7	1,3
	<i>млн АКШ долл.</i>	67,8	63,9	56,9	59,9	57,8
Автоунаалардын тетиктери жана аларга тиешелүүлөр	—					
	<i>млн АКШ долл.</i>	49,6	63,7	49,1	45,4	42,8
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар	<i>миң даана</i>	1,3	2,6	2,9	2,5	1,8
	<i>млн АКШ долл.</i>	19,7	47,1	66,3	40,4	32,1
Каражаттарды ташып жеткирүү үчүн ичинен күйүүчү поршендик кыймылдаткычтар	<i>миң даана</i>	5,2	5,0	1,6	3,9	0,4
	<i>млн АКШ долл.</i>	189,7	110,2	59,8	68,3	29,8
Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар	<i>миң даана</i>	5,5	5,8	5,6	3,9	6,4
	<i>млн АКШ долл.</i>	29,4	32,1	23,1	15,5	22,5
Механикалык күрөктөр, экскаваторлор, өзү жүрүүчү сузгуч жүктөгүчтөр	<i>миң даана</i>	381,7	404,9	278,3	294,5	302,3
	<i>млн АКШ долл.</i>	17,7	24,9	19,1	23,3	17,5
Транспорт каражаттары үчүн ичинен күймө поршендик кыймылдаткычтар	<i>миң даана</i>	6,5	10,0	13,3	8,5	9,8
	<i>млн АКШ долл.</i>	4,8	15,1	10,6	13,6	17,1
Механикалык күрөктөр, экскаваторлор, өзү жүрүүчү сузуп жүктөгүчтөр	<i>миң даана</i>	0,5	0,8	0,6	1,2	0,2
	<i>млн АКШ долл.</i>	43,1	39,5	25,7	21,0	14,9
Жер кыртышын, таштарды, кендерди сорттоо, элөө, майдалоо ж.б. үчүн унаалардын тетиктери	—					
	<i>млн АКШ долл.</i>	8,8	10,1	8,8	17,4	14,8
Башка категорияда камтылбаган, суюктук насостор	<i>миң даана</i>	216,6	611,1	519,8	346,6	232,8
	<i>млн АКШ долл.</i>	12,9	19,5	20,2	12,0	14,6
Башка категорияда камтылбаган, курулуш же тоо кендерин казуу өнөр жайы үчүн унаалар	<i>даана</i>	353,0	259,0	2 806,0	531,0	1 603,0
	<i>млн АКШ долл.</i>	1,5	4,4	14,1	24,2	11,7
Башка категорияларда камтылбаган, курулуш жана тоо кендерин казуу өнөр жайы үчүн машиналар	—					
	<i>млн АКШ долл.</i>	18,6	22,1	38,2	17,1	8,8
Жер которуштуруу, текшилөө, казуу же бургулоо үчүн машиналар	<i>даана</i>	3 672,0	110,0	104,0	138,0	334,0
	<i>млн АКШ долл.</i>	15,4	8,2	16,6	15,3	4,8
Жарым трейлер үчүн жол унаалары (тарттыргычтар)	<i>миң даана</i>	2,0	1,8	1,2	0,5	0,1
	<i>млн АКШ долл.</i>	39,4	65,3	56,3	23,7	3,7
Мурда колдонулган жеңил автоунаалар	<i>миң даана</i>	69,6	87,5	108,7	0,6	—
	<i>млн АКШ долл.</i>	279,6	313,4	413,8	6,2	—
Башка товарлар	<i>млн АКШ долл.</i>	556,0	655,1	615,2	405,6	530,4

* УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

Материал түрүнө жараша классификацияланган өнөр жай товарларынын импорту 33,0 млн АКШ долларына көбөйгөн. Импорт түзүмүндө жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелерди алып келүү кыйла жогорулаган (98,5 млн АКШ долларына). Бүтүндөй алганда, бул топко кирген айрым товарлардын нарктык көлөмүнүн төмөндөшү байкалган, бул негизинен алып кирүү көлөмүнүн азайышы менен шартталган.

10-таблица. "Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары" тобу боюнча негизги товарлар*

(млн АКШ долларында)

Аталышы	өлч. бирдиги	2012	2013	2014	2015	2016
Бардыгы болуп	<i>млн АКШ долл.</i>	872,8	1 049,3	946,8	781,6	814,6
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	<i>млн чарчы м</i>	234,0	175,6	155,6	292,3	712,8
	<i>млн АКШ долл.</i>	74,5	74,4	75,2	101,8	200,3
Чоюн жана болот	<i>млн АКШ долл.</i>	226,9	278,4	287,3	243,4	188,1
Резина дөңгөлөктөрү	<i>миң даана</i>	1 355,0	1 288,6	1 300,1	739,5	673,5
	<i>млн АКШ долл.</i>	71,1	82,7	59,1	32,0	34,6
Кагаз жана картон	<i>млн АКШ долл.</i>	39,7	46,3	50,9	38,5	32,2
Башка категорияларда камтылбаган кагаз, картондон жасалган буюмдар	<i>миң т</i>	4,8	5,9	7,0	6,9	6,9
	<i>млн АКШ долл.</i>	16,7	21,1	23,8	22,3	20,3
Чоюндан же болоттон жасалган, башка категорияларда камтылбаган конструкциялар	<i>миң т</i>	22,5	52,4	21,0	10,8	12,4
	<i>млн АКШ долл.</i>	44,3	110,1	38,7	20,7	17,3
Тапталган жыгач жана калыбына келтирилген жыгач	<i>млн АКШ долл.</i>	40,5	42,6	37,6	19,8	17,1
Башка категорияларда камтылбаган, кен болбогондордон алынган буюмдар	<i>млн АКШ долл.</i>	12,6	15,5	15,9	15,8	15,8
Сырдалган керамика плиткалары	<i>млн чарчы м</i>	3,9	4,3	5,3	3,1	5,0
	<i>млн АКШ долл.</i>	20,5	29,5	33,9	22,1	13,5
Полго төшөлмөлөр	<i>млн чарчы м</i>	7,9	8,9	7,4	4,1	4,1
	<i>млн АКШ долл.</i>	13,9	20,7	17,8	13,2	12,9
Жыгач-булалуу плита	<i>млн чарчы м</i>	7,0	6,4	7,8	3,9	0,8
	<i>млн АКШ долл.</i>	16,8	17,1	18,5	12,2	10,4
Темирден, болоттон жана жезден жасалган мыктар, гайкалар жана чоң бурамалар	<i>миң т</i>	8,2	10,5	10,1	9,2	9,0
	<i>млн АКШ долл.</i>	12,3	15,1	16,6	14,7	9,1
Алюминий	<i>миң т</i>	2,8	6,3	6,0	3,9	3,2
	<i>млн АКШ долл.</i>	9,7	19,8	17,5	11,9	8,8
Сымдардан жасалган буюмдар жана тосмо торлор	<i>млн АКШ долл.</i>	33,3	42,6	22,6	10,0	5,1
Башка товарлар	<i>млн АКШ долл.</i>	240,0	233,4	231,2	203,2	229,4

* УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

Ар кандай даяр буюмдар импорту 281,2 млн АКШ долларына, 731,8 млн долларга чейин жогорулаган. Өсүштүн негизги үлүшү Кытайдан кийим-кечени, ага тиешелүүлөрдү жана бут кийимди импорттоонун эсебинен камсыздалган (алардын наркы 519,6 млн АКШ долларын түзгөн). Мындан тышкары, импорт көлөмүнүн көбөйүүсү «ийинге асып жүрүү үчүн боосу менен баштыктар», «товарларды салуу үчүн пластмасса буюмдары» сыяктуу товардык позициялар боюнча белгиленген.

11-таблица. "Ар түрдүү даяр буюмдар" тобу боюнча негизги товарлар*

Аталышы	өлч. бирдиги	2012	2013	2014	2015	2016
Бардыгы болуп	<i>млн АКШ долл.</i>	503,2	537,7	476,5	450,6	731,8
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар	—					
Бут кийим	<i>млн АКШ долл.</i>	239,3	231,4	190,5	141,6	261,3
Асынмалары бар жана аларсыз баштыктар	—					
Пластмассадан жасалган товарларды ташуу же таңгактоо үчүн буюмдар	<i>млн АКШ долл.</i>	81,9	72,4	50,0	94,8	258,3
Ымыркайлар үчүн коляскалар, оюнчуктар жана спорт товарлары	—					
Башка категорияда камтылбаган, пластмассадан жасалган буюмдар	<i>млн АКШ долл.</i>	3,4	2,7	2,1	3,9	11,3
Пластмассадан жасалган курулуш буюмдары	<i>млн АКШ долл.</i>	3,9	3,4	3,1	6,3	18,3
Блоктук имараттар	—					
Геодезиялык инструменттер	<i>млн АКШ долл.</i>	18,2	18,9	18,1	13,8	18,2
Башка категорияга камтылбаган, аппараттар жана оптикалык буюмдар	—					
Башка товарлар	<i>млн АКШ долл.</i>	9,6	11,6	9,2	20,2	16,1
Башка категорияда камтылбаган, пластмассадан жасалган буюмдар	—					
Пластмассадан жасалган курулуш буюмдары	<i>млн АКШ долл.</i>	8,8	12,2	12,9	10,2	7,4
Блоктук имараттар	—					
Геодезиялык инструменттер	<i>млн АКШ долл.</i>	7,2	14,3	11,7	5,8	4,9
Башка категорияга камтылбаган, аппараттар жана оптикалык буюмдар	—					
Башка товарлар	<i>млн АКШ долл.</i>	3,0	7,3	15,8	2,1	3,9
Башка категорияга камтылбаган, аппараттар жана оптикалык буюмдар	—					
Башка товарлар	<i>млн АКШ долл.</i>	1,1	0,6	0,9	3,3	2,6
Башка категорияга камтылбаган, аппараттар жана оптикалык буюмдар	—					
Башка товарлар	<i>млн АКШ долл.</i>	0,6	0,7	0,6	0,6	2,6
Башка товарлар	<i>млн АКШ долл.</i>	129,6	164,8	163,7	152,1	138,2

* УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде

Импортту географиялык бөлүштүрүүдө керектөө товарларын алып келүү көлөмүнүн жогорулоосу ЕАЭБге кирбеген өлкөлөрдүн үлүшүнүн 60,6 пайызга чейин (2 374,4 млн долларга чейин) өсүшүн шарттаган. Алыскы чет өлкөлөрдүн ичинен импорттун олуттуу көлөмү Кытайга туура келген (61,8 пайыз).

Өзгөчө Россия Федерациясынан алынып келинген отун-энергетикалык товарлар импортунун нарктык көлөмүнүн төмөндөөсү ЕАЭБге кирген өлкөлөрдүн үлүшүнүн импорттун жалпы нарктык көлөмүнүн 39,4 пайызга чейин (буга чейинки жыл ичинде 49,7 пайыз) азайышын шарттаган. Мында, отчеттук мезгил ичинде ЕАЭБге кирген өлкөлөрдөн керектөө багытындагы бир катар товарларды сунуштоо көлөмүнүн өсүшү байкалган.

12-таблица. Товарлардын айрым түрлөрүнүн импортунун географиялык түзүмү*

(млн АКШ долларында)

Аталышы	Өлкөлөр	2012	2013	2014	2015	2016	жыйын- тыгында, пайыздарда, 2016 ¹
Мунай заттары	Бардыгы болуп	1069,1	1201,3	1061,1	806,6	386,7	
	<i>алардын ичинен:</i>						
	Россия	1034,9	1171,2	1029,6	725,2	283,2	73,2
	Казакстан	17,5	8,4	9,9	63,3	89,2	23,1
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар	Бардыгы болуп	239,3	231,4	190,5	141,6	261,3	
	<i>алардын ичинен:</i>						
	Кытай	197,9	189,1	146,5	95,2	182,3	69,8
	Түркия	32,7	33,6	33,4	36,5	64,0	24,5
	Өзбекстан	0,2	0,3	0,9	0,6	3,9	1,5
Бут кийим	Бардыгы болуп	81,9	72,4	50,0	94,8	258,3	
	<i>алардын ичинен:</i>						
	Кытай	61,4	52,6	34,2	78,6	243,0	94,1
	Түркия	6,1	7,9	7,4	8,6	10,1	3,9
	Өзбекстан	2,9	3,7	3,0	2,7	3,2	1,2
	Италия	0,4	0,3	0,3	0,4	0,7	0,3
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	Бардыгы болуп	74,5	74,4	75,2	101,8	200,3	
	<i>алардын ичинен:</i>						
	Кытай	69,3	68,8	68,9	97,1	196,3	98,0
	Түркия	4,4	4,5	5,3	3,5	3,1	1,5
Чоюн жана болот	Бардыгы болуп	226,9	278,4	287,3	243,4	188,1	
	<i>алардын ичинен:</i>						
	Россия	95,6	127,1	118,4	119,3	100,6	53,5
	Кытай	84,8	88,3	106,4	74,6	42,3	22,5
	Казакстан	35,7	50,3	53,7	44,4	40,8	21,7
Автонаалар	Бардыгы болуп	659,9	702,6	800,9	206,7	124,0	
	<i>алардын ичинен:</i>						
	Кытай	57,5	87,0	67,8	43,0	44,8	36,2
	Беларусь	68,1	20,7	20,0	17,7	17,5	14,1
	Казакстан	—	—	—	14,1	17,0	13,7
	АКШ	96,6	63,5	57,0	16,6	14,6	11,8
	Россия	17,0	31,3	23,0	13,1	8,1	6,5
Япония	174,6	214,3	324,7	24,3	5,2	—	
Дары-дармектер (ветеринардык дары-дармектерди кошо алганда)	Бардыгы болуп	173,1	172,5	180,9	153,1	108,9	
	<i>алардын ичинен:</i>						
	Индия	13,0	16,4	14,9	11,5	13,2	12,1
	Россия	20,8	24,1	19,2	24,1	11,1	10,2
	Германия	11,4	14,0	15,3	6,9	10,4	9,6
	Венгрия	8,7	9,3	11,1	6,0	8,0	7,4
Эфир майлары, жуучу каражаттар	Бардыгы болуп	88,1	106,0	102,2	75,1	81,9	
	<i>алардын ичинен:</i>						
	Казакстан	4,9	5,7	4,7	15,8	37,0	45,1
	Россия	37,2	44,8	44,2	27,4	22,7	27,8
	Франция	6,0	5,6	7,1	4,2	4,3	5,3
	Кытай	8,6	11,1	5,7	6,1	3,7	4,5
Ийне жалбырактуу дарактардын узатасынан кесилген жыгачтары	Бардыгы болуп	60,7	74,6	73,9	26,4	58,5	
	<i>алардын ичинен:</i>						
	Россия	60,5	74,6	73,6	25,6	34,4	58,9
	Казакстан	—	—	—	0,8	24,1	41,1
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	Бардыгы болуп	67,8	63,9	56,9	59,9	57,8	
	<i>алардын ичинен:</i>						
	Кытай	53,9	56,7	51,4	49,2	48,1	83,1
	Казакстан	—	—	—	0,9	3,6	6,2
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	Бардыгы болуп	101,9	90,8	81,7	64,2	53,8	
	<i>алардын ичинен:</i>						
	Россия	59,2	47,2	44,3	35,3	28,0	52,0
	Казакстан	6,1	6,4	6,3	7,4	10,3	19,2
	Украина	21,0	19,4	14,9	8,7	4,1	7,7

¹ ар бир товардык позициянын жыйынтыгына карата пайыздарда

ЭЛ АРАЛЫК КЫЗМАТ КӨРСӨТҮҮЛӨР ТЕНДЕМИ (БАЛАНСЫ)

Кызмат көрсөтүүлөр экспортунун төмөндөөсү менен коштолгон кызмат көрсөтүүлөр импортунун өсүшү эл аралык кызмат көрсөтүүлөр балансынын начарлашын шарттаган.

3-график. Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр боюнча тышкы соода

(млн АКШ долларында)

* УСКнын маалыматтарынын негизинде, УСКнын жана Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен

4-график. Эл аралык кызмат көрсөтүүлөр балансы

(ИДӨгө карата пайыздарда)

2016-жыл жыйынтыгы боюнча «кыдыруулар» статьясынын сальдосу 28,6 млн АКШ доллары өлчөмүндө терс түптөлгөн, ал эми 2015-жылы бул көрсөткүч 26,4 млн АКШ доллары өлчөмүндө оң түптөлгөн эле.

Отчеттук мезгил аралыгында транспорттук кызмат көрсөтүүлөр сальдосу терс түптөлүп, 239,4 млн АКШ долларын түзгөн, бул 2015-жылдагы тиешелүү көрсөткүчкө салыштырганда 6,9 пайызга аз. Мында транспорттук кызмат көрсөтүүлөр экспортунун 12,1 пайызга азаюусу белгиленген (темир жол жана автоунаа транспорту кызмат көрсөтүүлөрүнүн азайышынын эсебинен), ошол эле учурда импорттун кыскарышы 9,1 пайызды түзгөн (темир жол транспорту кызмат көрсөтүүлөрүнүн эсебинен). Темир жол транспортунун кызмат көрсөтүүлөр импортунун төмөндөшүнө өз таасирин тийгизген факторлордун бири катары мурда колдонулган автоунааларды алып кирүү шарттары өзгөртүлгөндүктөн, импорт көлөмүнүн кыскарышы саналат. Мурда колдонулган автоунаалар өлкөгө темир жол транспорту аркылуу алынып келинет.

Отчеттук мезгил ичинде ишкердик кызмат көрсөтүүлөрдүн таза экспорту 55,4 пайызга азайып, 11,4 млн АКШ доллары өлчөмүндө оң сальдодо түптөлгөн. Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр

2016-жыл жыйынтыгы боюнча эл аралык кызмат көрсөтүүлөрдүн жүгүртүүсү 2015-жылдагы көрсөткүчкө салыштырганда бир аз төмөндөп, 1 885,6 млн АКШ долларын түзгөн.

Эл аралык кызмат көрсөтүүлөр тендеми 203,5 млн АКШ долларын түзүү менен терс мааниде түптөлгөн, ал эми 2015-жылдын ушул эле мезгил аралыгында ал 187,9 млн АКШ доллары чегинде катталган эле. Мында, кызмат көрсөтүүлөр импорту 0,3 пайызга жогорулаган, ал эми Кыргыз Республикасынын резиденттеринин резидент эместерге сунуштаган кызмат көрсөтүүлөрүнүн көлөмү 1,4 пайызга кыскарган.

Отчеттук мезгил ичинде кызмат көрсөтүүлөр экспорту 841,0 млн АКШ долларын түзгөн, бул товарлар экспортунун 53,3 пайызына туура келет. Кызмат көрсөтүүлөр импорту 1 044,5 млн доллар өлчөмүндө түптөлгөн, бул товарлар импортунун 28,4 пайызын түзгөн.

Отчеттук мезгил ичинде кызмат көрсөтүүлөрдү аныктаган статьялар катары, мурдагыдай эле, кыдыруулар, транспорттук жана ишкердик кызмат көрсөтүүлөр белгиленген, аларга чогуу алганда эл аралык кызмат көрсөтүүлөр жүгүртүүсүнүн 84,5 пайызы туура келген.

экспортунун жана импортунун өзгөрүүсүнө таасирин тийгизген негизги фактор катары консультациялык кызмат көрсөтүүлөр көлөмүнүн өзгөрүшү саналат.

КИРЕШЕЛЕР

Отчеттук жылы «кирешелер» статьясынын динамикасы, эң башкысы, тике инвестициялар боюнча кирешелер көлөмүнүн өзгөрүшү менен аныкталган.

2016-жылы «кирешелер» статьясынын сальдосу 263,0 млн АКШ доллары өлчөмүндө терс түптөлгөн, бул 2015-жылдын тиешелүү көрсөткүчүнөн 1,9 пайызга жогору. Мындай тенденция, негизинен, чет өлкөлүк тике инвесторлордун пайдасына дивиденд түрүндө бөлүштүрүлгөн резидент-компаниялардын кирешелер көлөмүнүн 5,3 млн АКШ долларынан 134,5 млн АКШ долларына чейин өсүшү менен шартталган. Ишканалардын кайра инвестицияланган пайдасынын көлөмү азайып, 49,4 млн АКШ доллары өлчөмүндө катталган.

Отчеттук мезгил ичинде мурда алынган кредиттер боюнча пайыздарды төлөө көлөмү бир аз өсүп, 67,5 млн АКШ долларын түзгөн. Өлкө резиденттеринин 2016-жыл ичинде башка инвестициялар боюнча алган кирешелеринин көлөмү төмөндөп, 4,4 млн доллар чегинде калыптанган. Натыйжада, «башка инвестициялар боюнча кирешелер» статьясынын терс сальдосу 63,1 млн долларга чейин жогорулаган.

2016-жыл жыйынтыгы боюнча «эмгекке төлөө» статьясынын сальдосу 16,0 млн доллар өлчөмүндө терс түптөлүп, 14,6 пайызга азайган, бул резидент эместердин Кыргыз Республикасында ишкердикти жүргүзүүсүнөн алган кирешелеринин чогуу алгандагы көлөмүнүн азаюусунан улам жүргөн.

ТРАНСФЕРТТЕР

«Күндөлүк трансферттер» статьясы боюнча түшүүлөр көлөмү жогорулаган, бул эмгек мигранттарынын акча которууларынын таза агымынын өсүшүнөн улам келип чыккан.

2016-жыл жыйынтыгы боюнча күндөлүк трансферттердин оң балансы 2015-жылы катталган деңгээлден 16,9 пайызга жогорулоо менен 1 903,6 млн АКШ долларын түзгөн. Күндөлүк трансферттер эсебине жеке трансферттер (башка секторлор) негизги таасирди тийгизген, алардын таза агымы 20,1 пайызга жогорулап, 1 819,7 млн АКШ долларына жеткен.

Жеке трансферттер түзүмүндө, мурдагыдай эле, иштеп жаткандардын акча которуулары аныктоочу ролду ээлеген, алардын салыштырма салмагы келип түшкөн жеке трансферттердин дүн көлөмүнүн 98,7 пайызын ээлейт. 2016-жыл жыйынтыгы боюнча акча которуулардын таза агымынын көбөйүүсү алардын валюталык агымынын 18,4 пайызга өсүшү менен шартталган, ошол эле учурда акча которуулар агымынын агылып чыгуусу 5,2 пайызга көбөйгөн.

13-таблица. Иштеп жаткандардын акчалай которууларынын түзүмү

(млн АКШ долларында)

	2012	2013	2014	2015	2016
1.1. Иштеп жаткандардын акчалай которуулары	1 951,7	1 910,3	1 812,2	1 478,3	1 633,1
1.1.1. Түшүүлөр	2 208,8	2 278,0	2 242,8	1 822,1	1 994,6
алардын ичинен:					
Акча которуу системалары боюнча түшүүлөр	2 017,9	2 268,2	2 235,9	1 683,6	1 991,3
Жеке адамдардын банк аркылуу түшкөн трансферттери ¹	9,7	6,5	4,8	2,9	2,4
Почта аркылуу калктын акча которуулары	3,8	3,4	2,2	1,2	0,9
Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрү ²	177,4	0,0	0,0	134,4	0,0
1.1.2. Агылып чыгуу	-257,1	-367,7	-430,6	-343,8	-361,5

* Кошумча баа берүүлөрдү эске алганда, Улуттук банктын маалыматтары боюнча

¹ 3000 АКШ долларынан ашпаган өлчөмдөгү которуулар эске алынган.

² Эмгек мигранттарынын нак формада ишке ашырылган которууларынын бөлүгүн кошумча эсептөө үчүн 10% өлчөмүндө кошумча баа берүүнүн коэффициенти колдонулат.

5-график. Акчалай которуулардын жана керектөө товарларынын таза экспортунун сальдосу

(ИДӨгө карата пайыздарда)

басымдуу салыштырма салмак да Россия Федерациясына туура келген (98,9 пайыз).

Акча которуулар соода тартыштыгын каржылоонун негизги булагы бойдон калууда. Алардын сальдосу, мурдагыдай эле, керектөө товарларын таза экспорттоо көлөмүнүн ордун жабууда, ал өз кезегинде 1 226,0 млн АКШ доллары өлчөмүндө терс мааниде түптөлгөн.

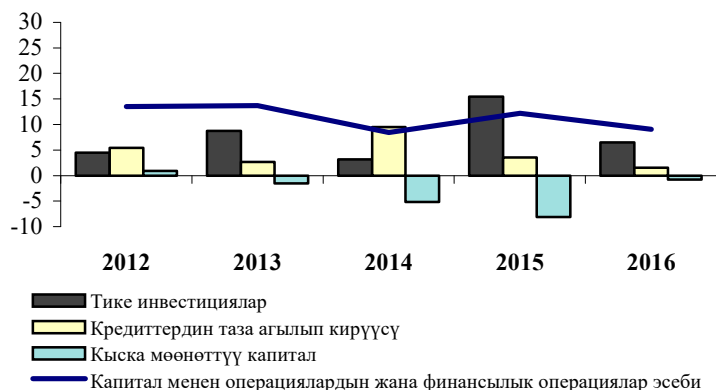
2016-жылы мамлекеттик башкаруу секторунун күндөлүк трансферттер сальдосу 83,8 млн АКШ доллары өлчөмүндө оң түптөлгөн, бул 2015-жылы катталган тиешелүү көрсөткүчтөн 25,9 пайызга төмөн. Расмий трансферттердин келип түшүүсүнүн кыскарышы мамлекеттик сектор тарабынан алынган акчалай гранттар көлөмүнүн азаюусунан улам келип чыккан.

КАПИТАЛ МЕНЕН ОПЕРАЦИЯЛАР ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК ОПЕРАЦИЯЛАР ЭСЕБИ

Отчеттук мезгил ичинде капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсебинин оң сальдосунун төмөндөөсү, эң башкысы, «тике инвестициялар» статьясы боюнча агылып кирүү көлөмүнүн кыскарышы менен шартталган.

6-график. Капитал менен операциялардын жана финансылык операциялардын эсеби

(ИДӨгө карата пайыздарда)

Эмгек мигранттарынын республикага акча каражаттарын которуусунун негизги ыкмасы катары, мурдагыдай эле, акча которуу системалары саналат⁹. 2016-жылы акча каражаттарын которуу системалары аркылуу келип түшкөн каражаттардын таза көлөмү 1 991,3 млн АКШ долларын түзгөн¹⁰, бул 2015-жылдагы ушул эле көрсөткүчтөн 18,3 пайызга көп. Акча которуулардын географиялык түзүмү өзгөрүүсүз калган. Отчеттук мезгилдин жыйынтыгы боюнча акча которуулардын олуттуу үлүшү Россия Федерациясынан келип түшкөн (97,4 пайыз). Кыргыз Республикасынан жөнөтүлгөн которуулар түзүмүндө

2016-жыл жыйынтыгы боюнча капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсеби 595,3 млн АКШ доллары өлчөмүндө оң сальдодо түптөлгөн, бул 2015-жылдын ушул эле мезгилиндеги тиешелүү көрсөткүчтөн 197,5 млн АКШ долларына аз.

Капитал менен операциялар эсебинин сальдосу 112,6 млн АКШ доллары өлчөмүндө оң калыптанган, бул 2015-жылдагы деңгээлден 33,5 млн АКШ долларына жогору. Отчеттук мезгил ичинде көрсөткүчтөрдүн жогорулоосу, эң башкысы, Россия Федерациясынын 30 млн АКШ доллары

⁹ Anelik, Blizko, Contact, Migom, MoneyGram, Western Union, Unistream, Золотая Корона, Лидер, Быстрая почта, Аллор ж.б. которуу системалары, ошондой эле «Кыргызпочтасы» мамлекеттик ишканасы аркылуу которуулар.

¹⁰ Улуттук банктын кошумча баа берүүсүн эске албаганда.

өлчөмүндөгү¹¹ карызын кечүүсү менен шартталган. Мындан тышкары, мамлекеттик инвестициялар программасынын алкагында гранттык каражаттардын 15,7 млн АКШ долларына көбөйүүсү байкалган.

2016-жыл жыйынтыгы боюнча **финансылык эсеп** 482,7 млн АКШ доллары өлчөмүндө оң сальдодо түптөлгөн, бул 2015-жылдагы көрсөткүчтөн 231,0 млн долларына аз. «Тике чет өлкө инвестициялары» статьясы боюнча агылып кирүү көлөмүнүн төмөндөшү финансылык эсептин калыптанышына негизги таасирди тийгизген.

«**Тике инвестициялар**»¹² статьясы боюнча сальдо отчеттук мезгил ичинде оң түптөлүп, 429,9 млн АКШ долларын түзгөн, бул 2015-жылдагы деңгээлден 57,4 пайызга аз. Мындай динамика 2015-жыл ичиндеги жогору база таасиринен улам шартталган. Отчеттук мезгил ичинде өлкөгө тике чет өлкө инвестициялары боюнча операциялардын 59,1 пайызга, 466,8 млн АКШ долларына чейин төмөндөшү байкалган, бул акционердик капиталга инвестициялардын 63,9 пайызга азаюусунан улам жүргөн.

2016-жыл жыйынтыгына ылайык экономикалык ишкердик түрлөрү боюнча финансылык ортомчулук жана камсыздандыруу, кесиптик, илимий жана техникалык ишкердикти жүргүзгөн чарба жүргүзүүчү субъекттерге, ошондой эле электр энергиясы, газ, буу жана тазаланган аба менен камсыздоо ишканаларына тике инвестициялардын олуттуу таза агымы байкалган. Тике инвестициялардын географиялык түзүмүндө Россия Федерациясынан жана Кытайдан капиталдын агылып кирүүсү басымдуу абалды ээлөөдө.

2016-жыл жыйынтыгы боюнча республикага «**башка инвестициялар**» статьясы боюнча тартылган каражаттардын таза көлөмү 50,0 млн АКШ долларын түзгөн, ошол эле учурда өткөн жылы бул статья сальдосу 171,7 млн доллар өлчөмүндө терс түптөлгөн. «Башка инвестициялар» көлөмүндөгү өзгөрүү, эң башкысы, Кыргыз Республикасынын резиденттеринин чет өлкө активдеринин көлөмүнүн артышы басаңдагандыгынан улам келип чыккан.

Отчеттук мезгил ичинде резиденттердин активдери 41,7 млн долларга өскөн, ал эми 2015-жылы алардын өсүшү 410,2 млн долларга өскөн эле. Активдер динамикасы, резиденттердин чет өлкө банктардагы эсептеринде жайгаштырылган активдеринин өсүшү жана дебитордук карыз көлөмүнүн артышы менен шартталган. Мында, резиденттердин башка активдеринин көлөмү азайгандыгы байкалган. 2016-жылдын декабрь айынын акырына карата абал боюнча дебитордук карыздын дүң көлөмүнүн 65,4 пайыздан көбү электр энергиясы жана газ менен камсыздоо, иштеп чыгуу өнөр жай ишканаларына, дүң жана чекене сатуу мекемелерине, ошондой эле кесиптик, илимий жана техникалык ишкердик чөйрөлөрүнө туура келген.

Кароого алынган мезгил ичинде тышкы дүйнө алдында башка инвестициялар боюнча милдеттенмелер 91,7 млн долларга көбөйгөн (2015-жылы жогорулоо 238,5 млн долларды түзгөн). 2015-жылга салыштырганда жеке секторго кредиттердин дүң агымынын 521,6 млн доллардан 318,9 млн долларга чейин кыскарышы көрсөткүчтүн төмөндөшүнө негизги таасирди тийгизген. Мында, отчеттук мезгил аралыгында мурда алынган кредиттерди тейлөө боюнча жеке сектордун төлөө көлөмү 480,2 млн доллар чегинде калыптанган, бул өткөн жылдагы тиешелүү көрсөткүчтөн 12,6 пайызга аз. Жыйынтыгында, жеке секторго кредиттер агымынын сальдосу 161,3 млн доллар өлчөмүндө терс түптөлгөн.

Мамлекеттик секторго келип түшкөн кредиттердин таза көлөмү, бүтүндөй алганда, өткөн жылы катталган деңгээлде сакталып (1,0% өсүш), 263,1 млн долларды түзгөн.

Бүтүндөй алганда, отчеттук мезгил ичинде кредиттердин таза агымы оң сальдодо түптөлүп, 101,7 млн долларды түзгөн.

¹¹ «Кыргыз Республикасынын Өкмөтү менен Россия Федерациясынын Өкмөтү ортосунда түзүлгөн Кыргыз Республикасына мурда сунушталган кредиттер боюнча карызды жөнгө салуу жөнүндө келишимге» ылайык, Кыргыз Республикасынын 2009-жылдын 3-февралындагы келишим боюнча карызы 2016-жылдан тартып 10 жыл ичинде бирдей үлүштө азайтылууга тийиш.

¹² Улуттук банктын кошумча баа берүүсүн эске алганда.

Кароого алынган мезгил ичинде резидент-ишканалардын кредитордук карыз көлөмү 26,5 млн долларга жогорулаган. Мында, кредитордук карыздын жалпы көлөмүндө басымдуу салыштырма салмакты иштеп чыгуу өнөр жайы, дүң жана чекене сатуу, курулуш, ошондой эле электр энергиясы жана газ менен камсыз кылуу, пайдалуу кен байлыктарын өндүрүү жана маалыматтык байланыш ишканалары ээлеген, аларга чогуу алганда жалпы карыз суммасынын 80,0 пайыздан көбү туура келген.

Ошентип, 2016-жыл жыйынтыгы боюнча **төлөм теңдеминин жалпы сальдосу** 344,8 млн доллар өлчөмүндө оң түптөлгөн.

Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алганда «**Каталар жана калтырып кетүүлөр**» статьясынын балансы 413,0 млн доллар өлчөмүндө оң мааниде түптөлгөн, бул өлкөгө капиталдын агылып кирүүсүнө же товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортунан байланыштуу операциялардын толук эмес көлөмдө статистикалык эсепке алынгандыгын тастыктайт.

Эл аралык камдык активдер көлөмү¹³ 2016-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча келечекте товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импортунун 4,1¹⁴ айынын ордун жапкан.

¹³ ЭВФтин методологиясына ылайык, эл аралык камдык активдерге конвертациялануучу валютадагы (АКШ доллары, евро, фунт стерлинг, япон йенасы, швейцария франкы, австралия доллары жана канада доллары) активдер гана камтылган.

¹⁴ Маалымат үчүн: дүң эл аралык камдар көлөмү 2016-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча 1 969,2 млн долларды түзгөн, бул келечекте товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импортунун 4,5 айынын ордун жапкан.

**14-таблица. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми
(аналитикалык түрдө берүү)**

(млн АКШ долларында)

	2012	2013	2014	2015	2016	2015	
						I	II
Күндөлүк операциялар эсеби	-1020,4	-1016,1	-1269,4	-1058,6	-663,5	-388,8	-275,4
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	-2912,6	-2831,1	-3138,0	-2428,7	-2304,2	-515,9	-702,3
Соода балансы*	-2576,8	-2780,4	-2807,5	-2240,8	-2100,7	-420,1	-647,9
Экспорт (ФОб)	2588,3	2833,2	2482,7	1619,0	1579,3	433,2	361,5
ЕАЭБ	862,7	789,0	725,7	410,2	471,2	71,0	96,6
ЕАЭБ өлкөлөрүнөн тышкары	1725,6	2044,2	1757,0	1208,8	1108,1	362,2	264,9
Импорт (ФОб)	5165,1	5613,6	5290,2	3859,8	3680,0	853,3	1009,4
ЕАЭБ	2480,9	2526,9	2334,7	1787,6	1318,9	463,8	495,1
ЕАЭБ өлкөлөрүнөн тышкары	2684,1	3086,7	2955,5	2072,3	2361,1	389,6	514,3
Кызмат көрсөтүүлөр балансы	-335,8	-50,7	-330,5	-187,9	-203,5	-95,8	-54,4
Көрсөтүлгөн кызматтар	987,4	1058,6	900,5	853,2	841,0	143,5	181,3
Алынган кызматтар	-1323,1	-1109,2	-1231,1	-1041,1	-1044,5	-239,3	-235,6
Кирешелер	-169,3	-423,0	-307,2	-258,0	-263,0	-99,8	-74,6
Тике инвестициялар боюнча кирешелер	-110,8	-348,1	-223,2	-191,0	-183,9	-77,5	-59,0
Портфельдик инвестициялар боюнча кирешелер	—	—	—	0,9	—	—	—
Башка инвестициялар боюнча кирешелер	-29,7	-53,0	-60,6	-49,1	-63,1	-17,5	-10,8
Кредиттер боюнча пайыздар (график)	-46,8	-70,0	-78,6	-66,5	-67,5	-20,3	-18,8
Башка инвестициялар боюнча башка кирешелер	17,1	16,9	18,0	17,4	4,4	2,8	8,0
Эмгекке төлөөлөр	-28,8	-21,8	-23,3	-18,7	-16,0	-4,8	-4,7
Күндөлүк трансферттер	2061,5	2238,0	2175,8	1628,1	1903,6	226,8	501,5
Капитал менен операциялар жана финансы операциялар эсеби	872,2	986,3	616,9	792,8	595,3	-99,1	139,8
Капитал менен операциялар эсеби	166,1	280,3	65,8	79,1	112,6	9,6	16,9
Капиталдык трансферттер	166,1	280,3	65,8	79,1	112,6	9,6	16,9
Финансылык эсеп	706,1	706,0	551,1	713,7	482,7	-108,7	122,9
Тике инвестициялар	292,9	626,1	232,9	1009,1	429,9	-35,4	235,0
Портфельдик инвестициялар	5,7	4,8	0,1	-129,0	-10,0	1,1	-0,4
Финансылык деривативдер	-0,4	-0,1	-0,5	5,3	12,8	1,5	0,9
Башка инвестициялар	407,9	75,2	318,7	-171,7	50,0	-75,9	-112,6
Активдер (“-” көбөйүү)	98,7	-250,7	-472,5	-410,2	-41,7	-95,7	-54,5
Коммерциялык банктар	-8,2	-81,5	-21,7	-157,1	92,9	-48,2	6,9
Жана башка активдер	106,9	-169,2	-450,8	-253,1	-134,6	-47,5	-61,4
Милдеттенмелер (“+” көбөйүү)	309,2	325,9	791,2	238,5	91,7	19,9	-58,1
Коммерциялык банктар	8,6	24,7	21,1	5,3	-36,6	21,2	1,9
Кредиттер	353,5	191,6	699,1	232,6	101,7	-31,6	-15,1
Мамлекеттик секторго кредиттер	285,4	177,8	442,6	260,5	263,1	-4,0	28,9
Алынган	377,4	413,2	497,6	331,9	370,5	12,7	47,5
Амортизация (график)	-92,0	-235,4	-55,1	-71,3	-107,4	-16,7	-18,5
Жеке секторго кредиттер	68,1	13,8	256,5	-28,0	-161,3	-27,7	-44,0
Алынган	335,6	441,0	612,2	521,6	318,9	41,5	56,9
Амортизация (график)	-267,5	-427,2	-355,7	-549,6	-480,2	-69,1	-100,9
Жана башка милдеттенмелер	-53,0	109,6	71,0	0,6	26,5	30,3	-44,9
Каталар жана калтырып кетүүлөр	332,5	131,0	414,6	224,4	413,0	340,9	327,2
Жалпы баланс	184,3	101,2	-238,0	-41,4	344,8	-147,1	191,7
Каржылоо	-184,3	-101,2	238,0	41,4	-344,8	147,1	-191,7
Улуттук банктын камдары (“-” көбөйүү)	-166,2	-90,5	256,5	56,4	-325,7	148,5	-184,8
ЭВФтин кредиттери	-20,6	-17,4	-20,1	-15,4	-19,5	-1,5	-7,0
Өзгөчө каржылоо	3,0	6,8	1,6	0,5	0,4	0,1	0,1
Жана башка каржылоо	-0,6	—	—	—	—	—	—

* УСКнын жана Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен

2015		2016				
III	IV	I	II	III	IV	
-273,2	-121,2	-183,7	-331,5	-88,8	-59,4	Күндөлүк операциялар эсеби
-660,7	-549,9	-414,0	-788,5	-559,7	-542,0	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр
-653,3	-519,6	-367,3	-734,2	-533,8	-465,3	Соода балансы*
344,8	479,5	344,4	283,8	452,7	498,4	Экспорт (ФОБ)
120,9	121,7	133,0	71,3	117,8	149,2	ЕАЭБ
223,9	357,8	211,4	212,5	334,9	349,3	ЕАЭБ өлкөлөрүнөн тышкары
998,1	999,0	711,8	1018,0	986,5	963,7	Импорт (ФОБ)
480,8	347,8	255,1	289,8	340,4	433,6	ЕАЭБ
517,2	651,2	456,7	728,1	646,1	530,1	ЕАЭБ өлкөлөрүнөн тышкары
-7,4	-30,3	-46,6	-54,3	-25,9	-76,7	Кызмат көрсөтүүлөр балансы
307,0	221,5	157,4	201,1	269,8	212,7	Көрсөтүлгөн кызматтар
-314,4	-251,8	-204,0	-255,5	-295,6	-289,4	Алынган кызматтар
-77,3	-6,3	-72,8	-47,6	-116,9	-25,7	Кирешелер
-57,3	2,8	-47,1	-31,8	-100,6	-4,3	Тике инвестициялар боюнча кирешелер
0,9	—	—	—	—	—	Портфельдик инвестициялар боюнча кирешелер
-16,5	-4,3	-21,5	-11,9	-12,0	-17,7	Башка инвестициялар боюнча кирешелер
-19,3	-8,1	-20,5	-15,0	-18,2	-13,8	Кредиттер боюнча пайыздар (график)
2,8	3,8	-1,0	3,1	6,2	-3,9	Башка инвестициялар боюнча башка кирешелер
-4,4	-4,8	-4,1	-3,9	-4,3	-3,7	Эмгекке төлөөлөр
464,8	434,9	303,0	504,6	587,8	508,2	Күндөлүк трансферттер
130,5	621,6	470,5	119,2	-74,7	80,3	Капитал менен операциялар жана финансы операциялар эсеби
32,4	20,2	48,5	20,0	20,7	23,3	Капитал менен операциялар эсеби
32,4	20,2	48,5	20,0	20,7	23,3	Капиталдык трансферттер
98,1	601,4	422,0	99,1	-95,5	57,1	Финансылык эсеп
189,4	620,2	134,8	122,5	79,8	92,8	Тике инвестициялар
-129,7	—	-9,0	0,4	-0,7	-0,7	Портфельдик инвестициялар
0,5	2,4	9,0	2,1	0,5	1,2	Финансылык деривативдер
38,0	-21,2	287,1	-25,9	-175,0	-36,3	Башка инвестициялар
-63,1	-196,9	351,7	-176,2	-36,4	-180,8	Активдер (“-” көбөйүү)
-78,4	-37,4	77,0	15,2	-46,7	47,4	Коммерциялык банктар
15,4	-159,5	274,7	-191,4	10,3	-228,2	Жана башка активдер
101,0	175,7	-64,6	150,3	-138,6	144,5	Милдеттенмелер (“+” көбөйүү)
-6,5	-11,3	-4,5	-22,8	-13,5	4,2	Коммерциялык банктар
197,1	82,2	-43,8	100,5	-58,6	103,7	Кредиттер
15,5	220,0	2,8	137,4	-9,1	131,9	Мамлекеттик секторго кредиттер
34,5	237,2	51,8	155,3	11,1	152,3	Алынган
-19,0	-17,1	-49,0	-17,9	-20,1	-20,3	Амортизация (график)
181,6	-137,9	-46,6	-36,9	-49,6	-28,3	Жеке секторго кредиттер
275,4	147,9	47,0	126,0	89,3	56,5	Алынган
-93,8	-285,7	-93,6	-162,9	-138,9	-84,8	Амортизация (график)
-89,6	104,8	-16,3	72,6	-66,5	36,7	Жана башка милдеттенмелер
11,6	-455,3	-46,2	274,8	146,6	37,9	Каталар жана калтырып кетүүлөр
-131,1	45,1	240,6	62,4	-17,0	58,8	Жалпы баланс
131,1	-45,1	-240,6	-62,4	17,0	-58,8	Каржылоо
131,0	-38,3	-237,6	-55,6	20,0	-52,5	Улуттук банктын камдары (“-” көбөйүү)
—	-6,9	-3,1	-6,8	-3,1	-6,4	ЭВФтин кредиттери
0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	Өзгөчө каржылоо
—	—	—	—	—	—	Жана башка каржылоо

Төлөм тендеми боюнча колдонмонун 6-басылмасына жана эл аралык инвестициялык позицияга ылайык, Кыргыз Республикасынын төлөм тендеминин жана эл аралык инвестициялык позициянын таблицасы

Учурда төлөм тендеминин статистикасы Улуттук банк тарабынан Эл аралык валюта фондусунун төлөм тендеми боюнча колдонмосунун 5-басылмасынын талаптарына ылайык (ЭВФ, 1993-ж.) түзүлөт. Ошону менен бирге эле, Улуттук банк жаңы эл аралык стандарттарга ылайык келүү максатында, тышкы сектордун статистикасын ЭВФтин жаңы методологиясы – Төлөм тендеми боюнча колдонмонун 6-басылмасына ылайык түзүүгө өтүү иштери жүргүзүлүүдө.

Бул кыстырмада пайдалануучулардын назарына Төлөм тендеми колдонмосунун 6-басылмасынын методологиясынын негизинде түзүлгөн Кыргыз Республикасынын төлөм тендеминин аналитикалык формасынын болжолдуу версиясы сунушталган.

Төлөм тендеминин колдонмосунун 6-басылмасында 5-басылманын маалыматтары сакталып калгандыгын эске алганда, 5-басылманын методологиясына негизденген төлөм тендеминин статистикасы боюнча маалымат жаңы методология боюнча түзүлгөн маалыматка салыштырылат. Мында, 6-басылмага ылайык төлөм тендеминин статьялары кайрадан топтоштурулгандыгына байланыштуу, төлөм тендеминин эсептеринин мааниси өзгөргөн.

Төлөм тендеминин болжолдуу версиясын даярдоодо, мурда кредиттик (плюс) жана дебеттик (минус) жазуулардын колдонулушуна негизденген төлөм тендеминин статистикасын сунуштоо формасы өзгөргөн. Күндөлүк операциялардын жана капитал менен операциялардын эсебинде кредит жана дебет боюнча операциялар «плюс» белгиси менен катталат. Мында тиешелүү статьялардын (товарлардын, кызмат көрсөтүүлөрдүн, баштапкы кирешелердин, экинчи кирешелердин) сальдосу кредит жана дебет ортосундагы айырма катары аныкталат.

Финансылык эсепте «активдер» жана «милдеттенмелердин» ордуна «финансылык активдерди таза сатып алуу» жана «милдеттенмелерди таза кабыл алуу» аталыштары колдонулат. Активдерди таза сатып алуу активдердин азаюусун эсептен алып салуу менен активдердин көбөйүүсүнө барабар. Милдеттенмелерди таза кабыл алуу милдеттенмелердин азаюусун эсептен алып салуу менен милдеттенмелердин көбөйүүсүнө барабар. Плюс белгисинде өзгөрүү активдердин же милдеттенмелердин көбөйүүсүн, ал эми минус белгисинде өзгөрүү – активдердин же милдеттенмелердин азаюусун көрсөтөт. Төлөм тендеми боюнча колдонмонун 5-басылмасына ылайык активдердин көбөйүүсү «минус» белгиси, ал эми активдердин азаюусу «плюс» белгисинде катталган.

Статистикалык ажырым («Каталар жана калтырып кетүүлөр») төлөм тендеминде катталган операциялар суммасынын натыйжасында түзүлгөн жана алгылыктуу же терс сальдону теңдештирген калдык өлчөм катары каралат. Статистикалык ажырымдардын алгылыктуу өлчөмү өлкөгө капиталдын агылып кирүүсү же товарлар экспорту статистикада эске алынбагандыгын тастыктайт. Ал эми терс өлчөм, өлкөдөн капиталдын агылып чыгышы же товарлар импортунун статистикада эске алынбагандыгын тастыктайт.

Төлөм тендеминин маалыматтарын, ошондой эле эл аралык инвестициялык позицияны Төлөм тендеми колдонмосунун 6-басылмасынын методологиясына ылайык толук кандуу калыптандырууну 2017-жылда жүзөгө ашыруу пландаштырылууда.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми: аналитикалык түрдө берүү

(млн АКШ доллары)

	2016				
		I	II	III	IV
Күндөлүк операциялар эсеби	-663,3	-202,3	-311,4	-92,9	-56,7
Соода балансы*	-2100,5	-385,9	-714,1	-537,9	-462,6
Экспорт	1544,0	318,3	283,7	448,3	493,6
Импорт	3644,5	704,2	997,8	986,2	956,2
Кызмат көрсөтүүлөр балансы	-203,5	-46,6	-54,3	-25,9	-76,7
Экспорт	841,0	157,4	201,1	269,8	212,7
Импорт	1044,5	204,0	255,5	295,6	289,4
Баштапкы кирешелер балансы	-263,0	-72,8	-47,6	-116,9	-25,7
Эмгекке төлөөлөр (нетто)	-16,0	-4,1	-3,9	-4,3	-3,7
Инвестициялык кирешелер	-247,0	-68,6	-43,7	-112,6	-22,0
Алууга кирешелер	19,9	1,4	5,4	8,5	4,6
Төлөөгө кирешелер	266,9	70,0	49,1	121,2	26,6
Экинчи кирешелердин балансы	1903,6	303,0	504,6	587,8	508,2
Алууга	2271,8	376,3	598,9	685,7	610,8
Төлөөгө	368,2	73,3	94,3	98,0	102,6
Капитал менен операциялар эсебинин балансы	112,6	48,5	20,0	20,7	23,3
Алууга	129,4	51,8	24,5	25,9	27,2
Төлөөгө	16,8	3,3	4,5	5,1	3,9
Камдык активдерден тышкары, финансылык эсептин сальдосу (таза кредиттөө (+) / таза карыз алуу (-))	-464,1	-419,1	-92,5	98,4	-50,9
Тике инвестициялар**	-429,9	-134,8	-122,5	-79,8	-92,8
Финансылык активдерди таза сатып алуу (“+” – өсүш, “-” – төмөндөө)	36,5	-18,3	54,8	0,0	0,0
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу (“+” – өсүш, “-” – төмөндөө)	466,4	116,5	177,3	79,8	92,8
Портфельдик инвестициялар	10,0	9,0	-0,4	0,7	0,7
Финансылык активдерди таза сатып алуу (“+” – өсүш, “-” – төмөндөө)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу (“+” – өсүш, “-” – төмөндөө)	-10,0	-9,0	0,4	-0,7	-0,7
Туунду финансылык инструменттер (нетто)	-12,8	-9,0	-2,1	-0,5	-1,2
Башка инвестициялар	-31,4	-284,2	32,5	177,9	42,4
Финансылык активдерди таза сатып алуу (“+” – өсүш, “-” – төмөндөө)	41,7	-351,7	176,2	36,4	180,8
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу (“+” – өсүш, “-” – төмөндөө)	73,1	-67,5	143,7	-141,5	138,4
Каталар жана калтырыш кетүүлөр	412,4	-27,7	254,5	150,5	35,1
Жалпы баланс	-325,7	-237,6	-55,6	20,0	-52,5
Камдык активдердин өзгөрүүсү (“+” – өсүш, “-” – төмөндөө)	325,7	237,6	55,6	-20,0	52,5

* УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча (2016-жылга чейин) жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен

** Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрдү эске алганда

Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестициялык позициясы

(млн АКШ доллары)

	31.03.2015 каратма калдык	30.06.2015 каратма калдык	30.09.2015 каратма калдык	31.12.2015 каратма калдык	31.03.2016 каратма калдык	30.06.2016 каратма калдык	30.09.2016 каратма калдык	30.12.2016 каратма калдык
А. Активдер	3 815,3	4 172,8	4 007,3	4 120,7	4 028,8	4 423,4	4 390,4	4 481,6
Чет өлкөгө тике инвестициялар	596,3	703,7	698,6	629,3	598,2	753,7	723,5	655,5
Капиталга катышуу инструменттери	574,3	691,9	687,6	618,6	588,0	743,1	715,5	647,1
Карыздык инструменттер	21,9	11,8	11,0	10,7	10,3	10,6	8,0	8,4
Портфельдик инвестициялар	25,1	25,1	155,1	155,1	155,1	155,1	155,1	155,1
Туунду финансылык инструменттер	57,6	58,7	50,4	46,9	37,6	27,2	27,1	20,0
Башка инвестициялар	1 705,8	1 769,5	1 658,2	1 821,6	1 496,1	1 685,6	1 707,4	1 877,8
Нак акчалар жана депозиттер	510,7	504,7	653,6	798,2	646,0	691,0	846,7	904,0
Депозиттик уюмдар	429,9	421,8	482,8	521,0	447,6	436,3	481,2	434,8
Башка секторлор	80,8	83,0	170,8	277,2	198,4	254,7	365,5	469,2
Кредиттер	105,8	109,8	113,3	95,5	101,2	102,5	53,5	52,3
Депозиттик уюмдар	8,3	9,0	19,5	12,1	12,5	11,4	12,8	13,4
Башка секторлор	97,4	100,8	93,8	83,4	88,7	91,1	40,6	38,9
Соода кредиттери жана аванстар	771,3	811,1	540,3	617,6	545,4	690,7	605,5	725,6
Жана башка активдер	318,0	343,9	350,9	310,3	203,6	201,4	201,7	196,0
Камдык активдер	1 430,5	1 615,8	1 445,0	1 467,9	1 741,9	1 801,9	1 777,3	1 773,3
Монетардык алтын	152,0	152,2	150,2	144,0	171,7	185,8	189,3	170,6
АКУ (SDR)	172,4	178,8	180,4	184,4	184,5	192,0	188,0	183,5
Жана башка камдык активдер	1 106,1	1 284,9	1 114,4	1 139,5	1 385,7	1 424,1	1 400,1	1 419,2
Б. Милдеттенмелер	9 636,9	9 921,2	10 144,5	10 881,8	11 105,7	11 455,8	11 317,0	11 324,8
Кыргыз Республикасына тике инвестициялар	3 695,8	3 988,3	4 130,2	4 748,4	4 861,9	5 065,2	5 131,5	5 210,2
Капиталга катышуу инструменттери	2 557,6	2 834,2	2 987,2	3 144,9	3 186,0	3 348,6	3 427,6	3 437,9
Карыздык инструменттер	1 138,2	1 154,0	1 143,0	1 603,5	1 675,9	1 716,5	1 703,9	1 772,3
Портфельдик инвестициялар	8,5	7,8	8,2	3,6	9,3	7,7	7,4	6,8
Туунду финансылык инструменттер	50,1	52,2	40,3	35,6	28,6	23,6	23,7	17,3
Башка инвестициялар	5 882,5	5 873,0	5 965,8	6 094,2	6 205,9	6 359,4	6 154,4	6 090,5
Нак акчалар жана депозиттер	144,1	142,3	136,4	134,1	132,6	111,1	99,8	111,0
Кредиттер	4 953,5	4 961,5	5 151,4	5 182,6	5 206,2	5 302,4	5 237,6	5 141,7
Акча-кредитти жөнгө салуу органдары	52,4	46,4	46,3	38,8	39,4	32,4	32,3	24,8
Мамлекеттик башкаруу сектору	3 292,9	3 348,4	3 368,8	3 562,3	3 606,5	3 734,5	3 730,5	3 718,0
Депозиттик уюмдар	319,4	314,9	303,9	263,3	203,3	168,7	152,2	130,3
Башка секторлор	1 288,8	1 251,8	1 432,5	1 318,2	1 357,0	1 366,8	1 322,7	1 268,7
Соода кредиттери жана аванстар	668,0	650,1	559,1	660,0	747,4	825,6	697,3	724,2
Бөлүштүрүлгөн АКУ (SDR)	116,9	119,2	118,9	117,4	119,7	120,3	119,7	113,6
С. Таза эл аралык инвестициялык позиция (А-Б)	-5 821,6	-5 748,4	-6 137,2	-6 761,1	-7 076,9	-7 032,4	-6 926,6	-6 843,1

* Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен

РЕАЛДУУ ЭФФЕКТИВДҮҮ АЛМАШУУ КУРСУ

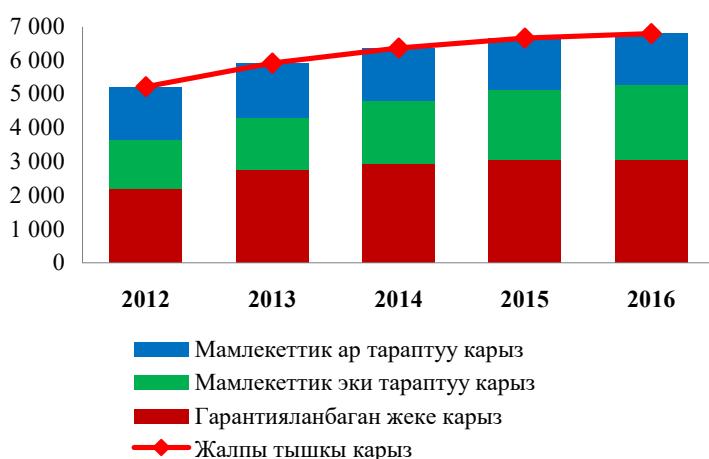
Сомдун номиналдык эффективдүү алмашуу курсунун индекси (НЭАК) 2016-жылдын баш жагынан тартып 7,5 пайызга жогорулап, отчеттук жылдын акырына 112,1 пайызды түзгөн. Мындай өсүш сомдун 2015-жылдын акырындагы орточо курска салыштырганда жыл акырына түрк лирасына карата 31,1 пайызга, кытай юанине карата 17,9 пайызга, казак тенгесине карата 14,8 пайызга, еврого карата 12,7 пайызга жана АКШ долларына карата 9,6 пайызга бекемделиши¹⁵ менен шартталган. Ушуну менен катар эле, сомдун орус рублине карата 0,5 пайызга нарксыздашы байкалган.

Отчеттук мезгил аралыгында Кыргыз Республикасында 0,5 пайыз деңгээлинде дефляция белгиленген, ошол эле учурда соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдө инфляциянын орточо деңгээли 3,5 пайыз өлчөмүндө түптөлгөн. Өнөктөш өлкөлөрдө инфляция деңгээли жогору болгондугуна карабастан, сомдун НЭАК индексинин жогорулоосу реалдуу эффективдүү алмашуу курсу (РЭАК) индексинин өсүшүн шарттаган, ал 2015-жылдын декабрь айынан тартып 3,3 пайызга өсүп, 2016-жылдын декабрь айынын акырына 112,9 пайызды түзгөн.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ТЫШКЫ КАРЫЗЫ

7-график. Кыргыз Республикасынын жалпы тышкы карызынын бир мезгилдин акырына карата абал боюнча түзүмү*

млн АКШ долларында

* Улуттук банктын маалыматтары боюнча

• мамлекет тарабынан гарантияланбаган жеке сектордун карызы¹⁷ 3 062,1 млн АКШ долларын ээлеген (чогуу алгандагы карыздын 45,0 пайызы).

2016-жылдын акырына карата абал боюнча республиканын негизги карыздык көрсөткүчтөрү төмөнкүчө мүнөздөлгөн:

- ИДӨгө карата номиналдык жалпы тышкы карыз¹⁸ – 102,9 пайыз;
- Товарлар жана кызмат көрсөтүлөр экспортуна карата номиналдык жалпы тышкы карыз – 281,2 пайыз.

Номиналдык тышкы карыздын жалпы көлөмү¹⁶ (алынган жана орду жабылбаган) 2016-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча 6 804,9 млн доллар чегинде түптөлгөн, бул өткөн жылы катталган тиешелүү көрсөткүчтөн 2,0 пайызга жогору. Карыздын бул көлөмүн төмөнкү өлчөмдөгү мамлекеттик жана жеке сектор карызы түзгөн:

- мамлекеттик тышкы карыз 3 742,7 млн доллар чегинде калыптанган, бул жалпы тышкы карыздын 55,0 пайызын түзөт. Мамлекеттик тышкы карыздын түзүмүн расмий кредиторлор – көп тараптуу жана эки тараптуу донорлор алдында милдеттенмелер түзгөн;

¹⁵ Мында сомдун номиналдык эки тараптуу алмашуу курсу боюнча маалымат келтирилген, ал эми индексти эсептөө үчүн базалык мезгил катары 2010-жыл алынган.

¹⁶ Сунушталган кредиттер боюнча расмий кредиторлор алдында мамлекеттик жана жеке секторлорунун милдеттенмелери.

¹⁷ УСКнын маалыматы боюнча.

¹⁸ Көрсөткүчтү эсептөө үчүн Улуттук банктын 2016-жылдын 31-декабрына карата курсу боюнча АКШ долларында эсептелинген сом түрүндөгү ИДӨнүн жылдык мааниси пайдаланылган.

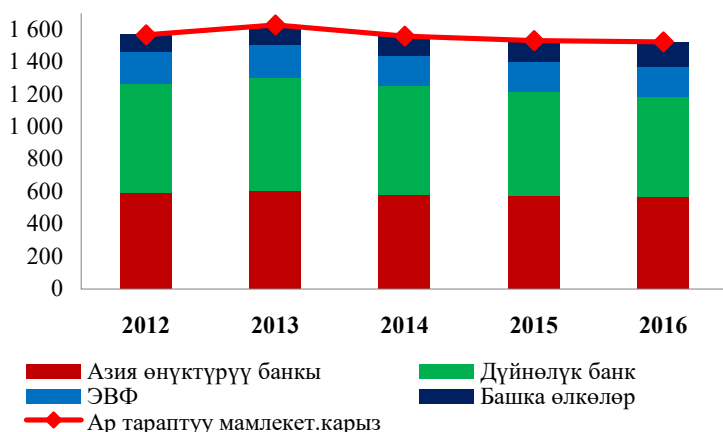
МАМЛЕКЕТТИК ТЫШКЫ КАРЫЗ

2016-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тышкы карызынын көлөмү өткөн жылдагы ушул эле көрсөткүчкө салыштырганда 3,9 пайызга жогорулап, 3 742,7 млн доллар чегинде катталган.

Республиканын мамлекеттик тышкы карызынын түзүмү 2016-жылдын акырына көп тараптуу жана эки тараптуу кредиторлор алдында карыз түрүндө сунушталган, алар тиешелүүлүгүнө жараша, жалпы мамлекеттик тышкы карыз көлөмүнүн 40,7 жана 59,3 пайызын ээлеген.

8-график. Кыргыз Республикасынын кредиторлорунун мамлекеттик ар тараптуу карызынын бир мезгилдин акырына карата абал боюнча түзүмү*

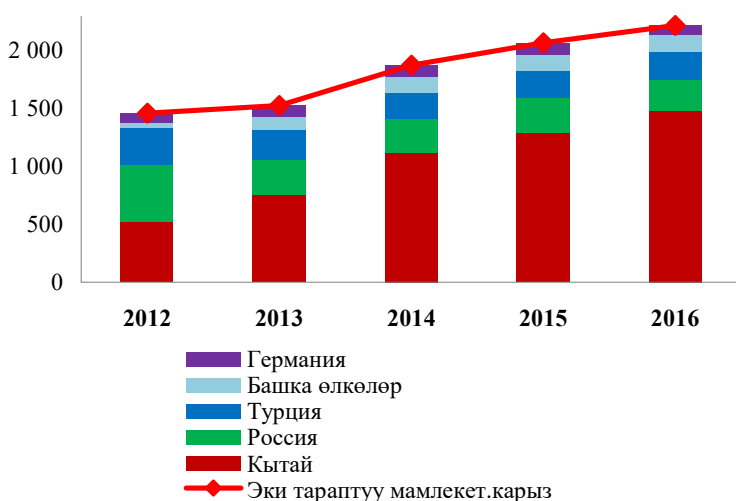
млн АКШ долларында

* Улуттук банктын маалыматтары боюнча

9-график. Кыргыз Республикасынын кредиторлорунун мамлекеттик эки тараптуу карызынын бир мезгилдин акырына карата абал боюнча түзүмү*

млн АКШ долларында

* Улуттук банктын маалыматтары боюнча

Көп тараптуу кредиторлор алдында мамлекеттик тышкы карыздын номиналдык көлөмү 2016-жылдын акырына 0,5 пайызга төмөндөп, 1 523,8 млн доллар өлчөмүндө түптөлгөн. Республиканын көп тараптуу кредиторлору катары Дүйнөлүк банк, Азия өнүктүрүү банкы, Эл аралык валюта фондусу, Ислам өнүктүрүү банкы, Европа реконструкциялоо жана өнүктүрүү банкы сыяктуу эл аралык финансылык институттар саналат. Мында, акыркы беш жыл ичинде кредиторлор боюнча көп тараптуу карыз түзүмү өзгөрүүсүз калган: көп тараптуу кредиттер боюнча карыздын жалпы көлөмүнүн 90,0 пайыздан көбү Дүйнөлүк банк, Азия өнүктүрүү банкы жана Эл аралык валюта фондусу алдында милдеттенмелерге туура келет.

Эки тараптуу кредиторлор алдында тышкы карыздын номиналдык көлөмү 2016-жылы 7,2 пайызга жогорулап, 2 219,0 млн долларды түзгөн.

Кыргыз Республикасынын негизги эки тараптуу кредиторлору катары Кытай, Россия жана Япония саналат (эки тараптуу карыз көлөмүнүн болжолу менен 90,0 пайызы). Көп тараптуу жана эки тараптуу донорлордон келип түшкөн кредиттер, негизинен, инфраструктуралык долбоорлорду каржылоого, энергетика, финансы системасын, айыл чарбасын

өнүктүрүүгө жана түзүмдүк кайра өзгөртүүлөргө багытталган.

Финансылык шарттарга ылайык, мамлекеттик тышкы карыз түзүмүнүн басымдуу көлөмүн

жеңилдетилген насыялар ээлеген (пайыздык чени төмөндөтүлгөн жана ордун жабуу мөөнөтү узартылган)¹⁹, алардын көлөмү 98,6 пайызды түзгөн.

2016-жылдын акырына карата абал боюнча мамлекеттик тышкы карыз төмөнкүдөй негизги карыздык көрсөткүчтөр менен мүнөздөлгөн:

- ИДӨгө карата номиналдык мамлекеттик тышкы карыз – 56,6 пайыз;
- товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата номиналдык мамлекеттик тышкы карыз – 154,6 пайыз.

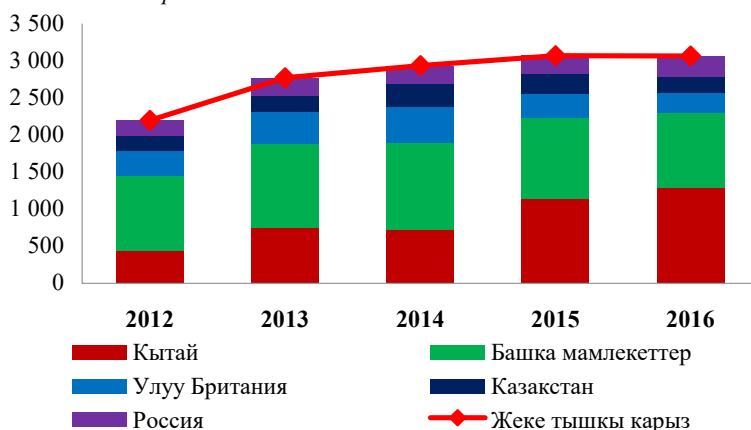
ЖЕКЕ ТЫШКЫ КАРЫЗ²⁰

2016-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча мамлекет тарабынан гарантияланбаган жеке тышкы карыз көлөмү өткөн жылдагы тиешелүү көрсөткүчкө салыштырганда 0,2 пайызга азаюу менен 3 062,1 млн доллар чегинде калыптанган.

2016-жылдын акырына карата абал боюнча жеке тышкы карыз көрсөткүчтөрү төмөнкүчө мүнөздөлгөн:

- ИДӨгө карата номиналдык жеке тышкы карыз – 46,3 пайыз;
- товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата номиналдык жеке тышкы карыз – 126,5 пайыз.

10-график. Жеке тышкы карыздын өлкөлөр боюнча бөлүштүрүлүшү, 2016-жылдын 31-декабрына карата*
млн АКШ доллары

* УСК маалыматы боюнча

Жеке тышкы карыз түзүмүн тике жана башка чет өлкө инвесторлорунан алынган кредиттер түзгөн, алардын көлөмү, тиешелүүлүгүнө жараша, 1 663,2 млн долларды жана 1 398,9 млн долларды түзгөн.

Жеке сектордун ири кредиторлору катары Кытай (1280,1 млн доллар), Россия (270,7 млн доллар), Улуу Британия (263,7 млн доллар) жана Казакстан (224,8 млн доллар) катталган.

Жеке секторго тышкы кредиттердин дүң агылып кирүүсү 612,6 млн долларды түзгөн, негизги карызды тейлөө боюнча төлөмдөр көлөмү 607,0 млн доллар чегинде түптөлгөн.

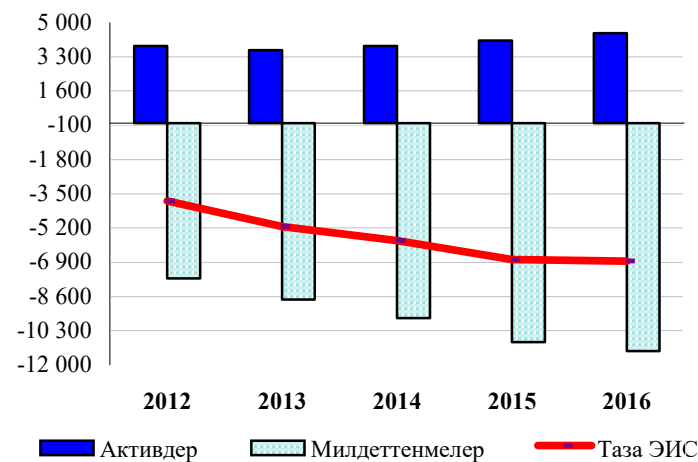
¹⁹ Кыргыз Республикасы үчүн насыяны жеңилдетүү кредитти сунуштоо мөөнөтүнө, колдонулган пайыздык ченге жана грант-элементин эсептөөгө жараша аныкталат, ал 35,0 пайыздан азды түзүүгө тийиш.

²⁰ Жеке тышкы карыз – жеке сектордун (коммерциялык банктар, банктык эмес финансы-кредит мекемелери жана ишканалар) Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн гарантиясы берилбеген кредиттер жана насыялар түрүндөгү карызы. Бул, ошол өлкөнүн резиденттеринин резидент эместер алдында карыздын негизги суммасын пайыздары менен же пайыздарсыз төлөө боюнча айкын кабыл алынган жана орду жабылбаган карыздык милдеттенмелер суммасын түшүндүрөт (кайсы болбосун учурга карата).

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЭЛ АРАЛЫК ИНВЕСТИЦИЯЛЫК ПОЗИЦИЯСЫ

11-график. ЭИП динамикасы

(млн АКШ долларында)

2016-жыл жыйынтыгы боюнча Кыргыз Республикасынын таза эл аралык инвестициялык позициясы 6 843,1 млн доллар деңгээлинде терс түптөлгөн, бул өлкөнүн тышкы дүйнө алдында милдеттенмелеринин чет өлкө активдеринен артышы менен шартталган.

Өлкөнүн чет өлкө активдери 2016-жылдын акырына 4 473,3 млн доллары өлчөмүндө түптөлгөн, бул 2015-жылдагы ушул эле көрсөткүчтөн 8,8 пайызга жогору. Мындай тенденция, эң башкысы, жүзөгө ашырылган операциялардын натыйжасында өзгөрүүлөр жана валюта курстарынын өзгөрүүсү менен шартталган.

Активдер түзүмүндө «тике инвестициялар» статьясы боюнча запастын 4,6 пайызга же 28,5 млн долларга өсүшү белгиленген, бул негизинен, операциялардын эсебинен камсыздалган. Ал эми «башка инвестициялар» боюнча активдердин өсүшү 56,2 млн долларды түзгөн.

«Башка инвестициялар» түзүмүндө нак акча жана депозит түрүндөгү активдер боюнча операциялардын эсебинен 13,3 пайызга (абсолюттук мааниде алганда 105,8 млн долларга) өсүшү байкалган. Ушуну менен катар эле, дебитордук карыз түрүндө активдер, эң башкысы, жүзөгө ашырылган операциялардын эсебинен 17,5 пайызга же 107,9 млн долларга өскөн.

Улуттук банктын камдык активдери боюнча операциялардын көлөмү 2016-жылы 305,3 млн долларга жогорулаган. Камдык активдер көлөмүнүн өсүшү ишке ашырылган операциялардын жана валюта курстарынын өзгөрүүсүнүн эсебинен камсыздалган.

2016-жылдын акырына тышкы милдеттенмелер көлөмү 11 316,4 млн долларды түзгөн, бул 2015-жылдагы ушул эле көрсөткүчтөн 4,1 пайызга жогору. Мындай өсүш, негизинен, ишке ашырылган операциялардын жана валюта курстарынын өзгөрүүсүнүн эсебинен камсыздалган. Милдеттенмелер түзүмүндө олуттуу жогорулоо тике чет өлкө инвестициялар боюнча белгиленген.

«Тике инвестициялар» статьясы боюнча милдеттенмелер 2016-жылы 9,8 пайызга жогорулап, 5 201,8 млн доллар чегинде калыптанган. Мындай өсүш, ишке ашырылган операциялардан улам жүргөн өзгөрүүлөрдүн эсебинен түптөлгөн.

Резидент эместер алдында «башка инвестициялар» статьясы боюнча милдеттенмелер 2016-жылдын акырына өткөн жылы катталган деңгээлде сакталып, 6 090,5 млн доллар чегинде калыптанган (0,1 пайызга өсүш). «Башка инвестициялар» түзүмүндөгү айрым өзгөрүүлөр мамлекеттик жана банк сектору тарабынан алынган кредиттер боюнча катталган. Алсак, отчеттук жылдын акырына мамлекеттик башкаруу секторунун милдеттенмелери 3 718,0 млн долларга чейин жогорулаган (155,7 млн долларга), бул жаңы кредиттердин эсебинен жүргөн. Ал эми банк секторунун милдеттенмелери, тескерисинче, 130,3 млн долларга чейин (133,1 млн долларга чейин) төмөндөгөн.

15-таблица. Кыргыз Республикасынын тышкы карызынын кредиторлордун түрү боюнча түзүмү

(бир мезгилдин акырына карата абал боюнча)

	2012		2013		2014		2015		2016	
	млн АКШ долл.	эсбий. карата каратылган пайыз-да	млн АКШ долл.	эсбий. карата каратылган пайыз-да	млн АКШ долл.	эсбий. карата каратылган пайыз-да	млн АКШ долл.	эсбий. карата каратылган пайыз-да	млн АКШ долл.	эсбий. карата каратылган пайыз-да
Жалпы тышкы карыз (I+II)	5 229,4	100,0	5 929,6	100,0	6 370,5	100,0	6 670,1	100,0	6 804,9	100,0
I. Мамлекеттик ж-а мамлекет тарабынан гарантияланган карыз	3 031,9	58,0	3 158,7	53,3	3 437,1	54,0	3 601,1	54,0	3 742,7	55,0
I.1 Көп тараптуу карыз ¹	1 567,5	30,0	1 629,8	27,5	1 558,9	24,5	1 531,3	23,0	1 523,8	22,4
ЭВФ	190,5	3,6	202,7	3,4	185,2	2,9	188,2	2,8	188,0	2,8
Дүйнөлүк банк	674,8	12,9	697,1	11,8	671,5	10,5	639,3	9,6	618,2	9,1
Европа реконструкциялоо жана өнүктүрүү банкы	29,6	0,6	40,0	0,7	40,6	0,6	41,0	0,6	42,5	0,6
Евразия өнүктүрүү банкы	0,0	—	0,0	—	0,4	—	3,5	0,1	5,5	0,1
Европа бирлиги	0,0	—	0,0	—	0,0	—	5,4	0,1	15,8	0,2
Азия өнүктүрүү банкы	594,6	11,4	607,1	10,2	583,6	9,2	575,4	8,6	567,9	8,3
Ислам өнүктүрүү банкы	61,7	1,2	64,0	1,1	59,0	0,9	59,5	0,9	64,6	0,9
Айыл чарбасын өнүктүрүүнүн эл аралык фондусу	8,9	0,2	9,0	0,2	9,4	0,1	9,9	0,1	12,2	0,2
ОПЕК	1,3	—	3,9	0,1	4,0	0,1	4,5	0,1	4,8	0,1
Түндүк өнүктүрүү фонду	5,9	0,1	6,1	0,1	5,2	0,1	4,6	0,1	4,3	0,1
I.2 Эки тараптуу карыз	1 464,4	28,0	1 528,9	25,8	1 878,2	29,5	2 069,7	31,0	2 219,0	32,6
I.2.1 ЕАЭБ өлкөлөрү	489,0	9,4	300,0	5,1	300,0	4,7	300,0	4,5	270,0	4,0
Россия ²	488,9	9,3	300,0	5,1	300,0	4,7	300,0	4,5	270,0	4,0
I.2.2 ЕАЭБ өлкөлөрүнөн тышкары	975,4	18,7	1 228,9	20,7	1 578,2	24,8	1 769,7	26,5	1 949,0	28,6
Түркия	10,0	0,2	70,5	1,2	90,0	1,4	97,0	1,5	97,0	1,4
Япония ²	320,6	6,1	263,1	4,4	229,4	3,6	229,0	3,4	236,0	3,5
Германия ²	81,3	1,6	98,4	1,7	102,4	1,6	100,1	1,5	81,7	1,2
Кытай	527,5	10,1	758,4	12,8	1 115,9	17,5	1 296,4	19,4	1 482,8	21,8
Франция ²	5,9	0,1	6,1	0,1	5,4	0,1	4,8	0,1	4,7	0,1
Кувейт	10,7	0,2	9,3	0,2	8,6	0,1	9,7	0,1	8,6	0,1
Корея	15,9	0,3	17,4	0,3	16,7	0,3	15,6	0,2	15,1	0,2
Дания ²	3,3	0,1	3,3	0,1	3,3	0,1	3,2	—	3,1	—
Сауд Аравиясы	0,2	—	1,3	—	3,9	0,1	7,4	0,1	11,2	0,2
БАЭ	0,0	—	1,1	—	2,6	—	6,4	0,1	8,8	0,1
I.3 Мамлекет тарабынан гарантияланган карыз	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II. Гарантияланбаган карыз*	2 197,5	42,0	2 770,9	46,7	2 933,4	46,0	3 069,0	46,0	3 062,1	45,0

¹ эл аралык финансы институттарын кошпо алганда, көп тараптуу негизде иш алып баруучу кредиторлор.

² Париж Клубуна катышуучу өлкөлөр.

16-таблица. Кыргыз Республикасынын тышкы карызы

	2012	2013	2014	2015	2016
Бир мезгилдин акырына карата ДТК (млн АКШ доллары)	5 978,2	6 832,6	7 396,7	7 702,3	7 866,8
Бир мезгилдин акырына карата ЖТК (млн АКШ доллары)	5 229,4	5 929,6	6 370,5	6 670,1	6 804,9
Бир мезгилдин акырында ИДӨгө карата ЖТК (пайыздар) ¹	81,0	83,4	94,4	119,5	102,9
Бир мезгилдин акырына карата товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата ЖТК (пайыздар) ²	146,3	152,4	188,3	269,8	281,2
ЖТК боюнча төлөмдөр графиги (млн АКШ доллары) ³	605,0	795,9	911,7	1 044,0	150,7
ЖТКны иш жүзүндө тейлөө (млн АКШ доллары)	602,0	789,8	910,1	1 043,6	150,6
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата ЖТКны тейлөө коэффициенти (пайыздар)					
- график боюнча	16,9	20,5	26,9	42,2	21,2
- иш жүзүндө тейленгени	16,8	20,3	26,9	42,2	21,2
Бир мезгилдин акырына карата МТК (млн АКШ доллары)	3 031,9	3 158,7	3 437,1	3 601,1	3 742,7
Бир мезгилдин акырына ИДӨгө карата МТК (пайыздар) ¹	47,0	44,4	50,9	64,5	56,6
Бир мезгилдин акырында товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата МТК (пайыздар) ²	84,8	81,2	101,6	145,7	154,6
МТК боюнча төлөмдөр графиги ³ (млн АКШ доллары)	97,9	100,6	116,7	130,0	37,3
МТКны айкын тейлөө (млн АКШ доллары)	94,9	95,1	115,5	130,0	37,3
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата МТКны тейлөө коэффициенти (пайыздар)					
- график боюнча	2,7	2,6	3,5	5,3	5,2
- иш жүзүндө тейленгени	2,7	2,4	3,4	5,3	5,2
Бир мезгилдин акырына карата Жеке ТК (млн АКШ доллары)	2 197,5	2 770,9	2 933,4	3 069,0	3 062,1
Бир мезгилдин акырында ИДӨгө карата Жеке ТК (пайыздар)	34,0	39,0	43,5	55,0	46,3
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата Жеке ТКны тейлөө коэффициенти (пайыздар)	61,5	71,2	75,4	124,1	126,5
Жеке ТКны иш жүзүндө тейлөө (млн АКШ доллары)	507,0	694,7	794,6	913,6	113,3
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата Жеке ТКны тейлөө коэффициенти (пайыздар)	14,2	17,9	23,5	37,0	15,9

¹ Көрсөткүчтөр, акыркы төрт чейректи камтыган өзгөрүлмөлүү жылдык ИДӨ маалыматтарынын негизинде келтирилген. ИДӨнүн доллар эквиваленти чейректин акырына карата курс боюнча эсептелинген.

² Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөрдүн жылдык экспортуна карата. 2016-жыл ичинде маалымат өзгөрүлмөлүү жылдык маалыматтардын негизинде келтирилген.

³ Пайыздардын жана негизги суммалардын төлөмдөрүн камтыйт.

17-таблица. Кыргыз Республикасынын жеке тышкы карызынын географиялык түзүмү

(млн АКШ долларында)

	2012		2013		2014		2015		2016*	
	млн АКШ долл.	эсый. карата	млн АКШ долл.	эсый. карата	млн АКШ долл.	эсый. карата	млн АКШ долл.	эсый. карата	млн АКШ долл.	эсый. карата
Бардыгы болуп	2 197,5	100	2 770,9	100	2 933,4	100	3 069,0	100	3 062,1	100
Австралия	125,5	5,7	131,6	4,7	127,4	4,3	100,7	3,3	101,9	3,3
Белиз	79,3	2,4	69,4	1,9	69,3	1,7	65,2	1,6	63,5	1,7
Канада	44,5	9,2	47,8	8,7	37,8	8,2	37,9	8,2	38,3	8,8
Кытай	438,2	0,3	739,5	0,2	727,5	0,2	1128,2	0,2	1280,1	0,3
Кипр	70,9	15,2	100,2	15,5	100,6	16,2	105,3	10,4	84,1	8,6
Германия	33,3	1,5	40,8	1,5	47,7	1,6	47,2	1,5	39,8	1,3
Казакстан	215,7	9,8	220,9	8,0	312,7	10,7	259,0	8,4	224,8	7,3
Корея	52,8	2,4	52,8	1,9	50,9	1,7	49,3	1,6	53,3	1,7
Люксембург	52,5	1,9	141,6	1,6	167,3	2,4	104,3	4,6	54,5	3,4
Нидерланд	65,5	2,4	62,9	2,3	119,6	2,5	121,2	2,0	90,1	2,0
Сейшел аралдары	73,2	3,3	76,5	2,8	78,5	2,7	81,5	2,7	79,5	2,6
Россия Федерациясы	201,3	9,2	240,9	8,7	241,4	8,2	250,9	8,2	270,7	8,8
Түркия	40,7	0,3	45,6	0,2	69,9	0,2	141,2	0,2	103,8	0,3
БАЭ	5,8	4,9	5,2	3,2	5,0	1,8	7,6	1,4	9,9	2,4
Улуу Британия	333,1	9,4	428,8	7,7	474,0	6,1	320,4	4,7	263,7	5,5
АКШ	52,4	2,4	64,1	2,3	72,0	2,5	61,4	2,0	60,6	2,0
Виргин аралдары	106,9	2,4	88,0	2,3	52,9	2,5	44,2	2,0	74,9	2,0
Жана башка өлкөлөр	206,1	9,4	214,4	7,7	178,9	6,1	143,6	4,7	168,5	5,5

Эскертүү: УСКнын маалыматтары боюнча

* алдын ала алынган маалыматтар

I.18-таблица. Кыргыз Республикасынын чет өлкө активдеринин жана милдеттенмелеринин 2012-жылдан тартып 2016-жылдын 31-декабрына чейинки динамикасы
(млн АКШ долларында)

	31.12.12	31.12.13	31.12.14	31.12.15	31.12.16
	карата	карата	карата	карата	карата
	калдык	калдык	калдык	калдык	калдык
А. Активдер	3842,5	3624,5	3840,9	4110,1	4473,3
Чет өлкөгө тике инвестициялар	725,7	316,4	519,7	618,6	647,1
Портфельдик инвестициялар	31,5	25,1	25,1	155,1	155,1
Акционердик капиталга	—	—	—	—	—
Карыздык баалуу кагаздар	31,5	25,1	25,1	155,1	155,1
Финансы деривативдери	0,4	0,5	5,4	46,9	20,0
Башка инвестициялар	1072,6	1280,5	1650,8	1821,6	1877,8
Нак акчалар жана депозиттер	369,2	429,5	467,5	798,2	904,0
Кредиттер	49,9	5,7	112,9	95,5	52,3
Акча-кредитти жөнгө салуу органдары	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—
Банктар	1,7	1,4	8,9	12,1	13,4
Башка секторлор	48,2	4,2	104,0	83,4	38,9
Соодалык кредиттер	599,2	608,9	752,7	617,6	725,6
Жана башка активдер	54,3	236,4	317,6	310,3	196,0
Камдык активдер	2012,3	2001,9	1639,9	1467,9	1773,3
Монетардык алтын	162,9	139,8	152,7	144,0	170,6
АКУ (SDR)	186,4	198,0	180,9	184,4	183,5
ЭВФтеги камдык позиция	—	—	—	—	—
Чет өлкө валютасы	1663,0	1664,1	1306,3	1139,5	1419,2
Б. Милдеттенмелер	7695,1	8750,8	9678,9	10871,1	11316,4
Кыргыз Республикасына тике инвестициялар	2673,8	3319,9	3653,3	4737,7	5201,8
Портфельдик инвестициялар	12,0	10,0	10,2	3,6	6,8
Акционердик капиталга	6,4	4,7	3,2	3,0	2,8
Карыздык баалуу кагаздар	5,6	5,4	7,0	0,6	4,0
Финансы деривативдери	—	—	5,6	35,6	17,3
Жана башка инвестициялар	5009,3	5420,9	6009,9	6094,2	6090,5
Нак акчалар жана депозиттер	80,4	108,1	125,0	134,1	111,0
Кредиттер	4332,6	4581,7	5097,1	5182,6	5141,7
Акча-кредитти жөнгө салуу органдары	97,9	80,6	56,6	38,8	24,8
Мамлекеттик башкаруу сектору	2933,9	3078,1	3380,5	3562,3	3718,0
Банктар	93,3	159,2	200,2	263,3	130,3
Башка секторлор	1207,4	1263,8	1459,9	1318,2	1268,7
Соодалык кредиттер	465,7	600,6	665,0	660,0	724,2
Башка милдеттенмелер*	130,6	130,5	122,8	117,4	113,6
С. Таза эл аралык инвестициялык позиция (А-Б)	-3852,6	-5126,4	-5838,1	-6761,1	-6843,1

* Өлкөлөрдүн төлөм теңдемин колдоого алуу үчүн ЭВФке мүчө болгон өлкөлөр арасында АКУну (SDR) бөлүштүрүүсүн кошо алганда, Кыргыз Республикасынын милдеттенмеси 132,2 млн АКШ долларына көбөйгөн.

I тиркеме: Таблицалар жана графиктер

**I.1-таблица. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми
(нейтралдуу формасы)**

(млн АКШ долларында)

	2012	2013	2014	2015	2016	2015	
						I	II
Күндөлүк операциялардын эсеби	-1020,4	-1016,1	-1269,5	-1058,6	-663,5	-388,8	-275,4
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	-2912,6	-2831,1	-3138,1	-2428,7	-2304,2	-515,9	-702,3
Товарлар*	-2576,8	-2780,4	-2807,5	-2240,8	-2100,7	-420,1	-647,9
Товарлардын экспорту (ФОб)	2588,3	2833,2	2482,7	1619,0	1579,3	433,2	361,5
экспорт	1771,3	1857,5	1530,9	953,6	877,7	177,0	206,2
порттордон сатылып алынган товарлар	—	—	—	—	—	—	—
монетардык эмес алтын	562,3	736,8	716,9	665,4	701,6	256,2	155,3
камтуу чөйрөсүнө оңдоолор	254,6	238,9	234,9	—	—	—	—
кайра иштетүү үчүн товарлар	—	—	—	—	—	—	—
Товарлардын импорту (ФОб)	-5165,1	-5613,6	-5290,2	-3859,8	-3680,0	-853,3	-1009,4
импорт (СИФ)	-5560,2	-6054,2	-5722,2	-4152,6	-3918,9	-921,6	-1087,1
нарк боюнча оңдоолор	411,2	456,2	442,2	294,0	239,1	68,4	78,0
порттордон сатылып алынган товарлар	-16,1	-15,6	-10,2	-1,3	-0,1	-0,11	-0,33
камтуу чөйрөсүнө оңдоолор	—	—	—	—	—	—	—
кайра иштетүү үчүн товарлар	—	—	—	—	—	—	—
Кызмат көрсөтүүлөр	-335,8	-50,7	-330,5	-187,9	-203,5	-95,8	-54,4
экспорт	987,4	1058,6	900,5	853,2	841,0	143,5	181,3
импорт	-1323,1	-1109,2	-1231,1	-1041,1	-1044,5	-239,3	-235,6
Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр	-461,7	-358,0	-450,4	-257,2	-239,4	-75,5	-76,1
экспорт	181,0	184,2	158,5	188,7	165,9	33,9	38,3
импорт	-642,7	-542,2	-608,9	-445,9	-405,3	-109,4	-114,3
Темир жол транспорту	-364,1	-317,9	-360,3	-266,4	-235,0	-62,9	-68,4
экспорт	32,5	35,2	31,8	46,1	28,8	8,0	9,7
импорт	-396,6	-353,1	-392,0	-312,5	-263,8	-70,9	-78,1
Аба транспорту	19,2	45,0	-12,8	27,3	29,6	-3,4	-0,5
экспорт	128,5	131,2	98,8	99,7	107,7	12,3	20,9
импорт	-109,3	-86,2	-111,6	-72,4	-78,1	-15,7	-21,4
Автоунаа транспорту	-83,2	-59,2	-60,7	-5,0	-27,3	1,0	-4,6
экспорт	12,8	9,7	6,3	36,8	23,1	10,9	6,9
импорт	-96,0	-68,9	-67,0	-41,8	-50,4	-9,8	-11,6
Транспорттун башка түрлөрү	-33,6	-25,9	-16,7	-13,1	-6,7	-10,2	-2,6
экспорт	7,2	8,1	21,6	6,1	6,3	2,6	0,7
импорт	-40,8	-34,0	-38,2	-19,2	-13,0	-12,9	-3,4
Кыдыруулар	84,5	179,2	32,6	26,4	-28,6	-12,5	23,4
экспорт	434,4	529,6	422,7	425,6	432,4	72,5	100,9
импорт	-349,9	-350,3	-390,0	-399,2	-461,0	-85,0	-77,5
Иш боюнча кыдыруулар	1,3	42,0	-25,0	-28,6	-58,4	-13,9	2,3
экспорт	186,8	227,7	181,7	183,0	185,9	31,2	43,4
импорт	-185,5	-185,7	-206,7	-211,6	-244,3	-45,0	-41,1
Жеке кыдыруулар	83,1	137,2	57,6	55,0	29,8	1,4	21,1
экспорт	247,6	301,9	240,9	242,6	246,5	41,3	57,5
импорт	-164,5	-164,7	-183,3	-187,6	-216,7	-39,9	-36,4
Байланыш кызмат көрсөтүүлөрү	6,5	8,3	3,7	26,2	42,5	1,3	1,9
экспорт	11,3	20,5	19,7	39,4	62,5	2,0	2,3
импорт	-4,8	-12,1	-16,0	-13,1	-20,0	-0,7	-0,4
Курулуш жагынан кызмат көрсөтүүлөр	24,5	42,3	53,1	37,2	45,8	-0,6	0,2
экспорт	33,4	57,3	81,4	65,9	61,2	12,8	5,3
импорт	-8,9	-15,0	-28,3	-28,7	-15,4	-13,4	-5,0
Камсыздандыруу жагынан кызмат көрсөтүүлөр	-16,0	-15,3	-12,4	-8,2	-8,3	-2,5	-2,2
экспорт	0,9	0,4	0,6	0,1	0,1	—	—
импорт	-16,9	-15,7	-13,0	-8,4	-8,5	-2,5	-2,2
Экскурсиялык бюро кызматы	-0,2	—	-0,1	—	—	—	—
экспорт	0,1	—	—	—	—	—	—
импорт	-0,3	—	-0,1	—	—	—	—

* УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча Улуттук банктын эсептөөлөрүнө ылайык айлар боюнча бөлүштүрүлгөн кошумча баа берүүлөрүн жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен.

2015		2016				
III	IV	I	II	III	IV	
-273,2	-121,2	-183,7	-331,5	-88,8	-59,4	Күндөлүк операциялардын эсеби
-660,7	-549,9	-414,0	-788,5	-559,7	-542,0	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр
-653,3	-519,6	-367,3	-734,2	-533,8	-465,3	Товарлар*
344,8	479,5	344,4	283,8	452,7	498,4	Товарлардын экспорту (ФОБ)
238,4	332,0	245,1	161,3	228,9	242,4	экспорт
—	—	—	—	—	—	порттордон сатылып алынган товарлар
106,4	147,4	99,3	122,5	223,8	256,0	монетардык эмес алтын
—	—	—	—	—	—	камтуу чөйрөсүнө оңдоолор
—	—	—	—	—	—	кайра иштетүү үчүн товарлар
-998,1	-999,0	-711,8	-1018,0	-986,5	-963,7	Товарлардын импорту (ФОБ)
-1069,5	-1074,4	-756,9	-1083,5	-1049,2	-1029,3	импорт (СИФ)
72,1	75,5	45,3	65,5	62,7	65,6	нарк боюнча оңдоолор
-0,72	-0,09	-0,13	—	—	—	порттордон сатылып алынган товарлар
—	—	—	—	—	—	камтуу чөйрөсүнө оңдоолор
—	—	—	—	—	—	кайра иштетүү үчүн товарлар
-7,4	-30,3	-46,6	-54,3	-25,9	-76,7	Кызмат көрсөтүүлөр
307,0	221,5	157,4	201,1	269,8	212,7	экспорт
-314,4	-251,8	-204,0	-255,5	-295,6	-289,4	импорт
-50,8	-54,9	-38,5	-66,5	-69,7	-64,6	Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр
64,7	51,9	35,1	42,9	45,6	42,3	экспорт
-115,4	-106,7	-73,6	-109,5	-115,3	-106,9	импорт
-64,3	-70,8	-43,7	-66,0	-61,9	-63,5	Темир жол транспорту
19,9	8,5	7,6	6,5	7,1	7,5	экспорт
-84,2	-79,3	-51,2	-72,5	-69,1	-71,0	импорт
17,5	13,7	9,5	5,2	6,3	8,6	Аба транспорту
36,3	30,1	23,5	28,0	30,4	25,8	экспорт
-18,9	-16,5	-14,0	-22,7	-24,1	-17,3	импорт
-4,1	2,7	-4,5	-5,0	-12,0	-5,8	Автоунаа транспорту
6,6	12,4	2,8	7,8	7,1	5,5	экспорт
-10,8	-9,7	-7,3	-12,8	-19,0	-11,3	импорт
0,2	-0,5	0,1	-0,8	-2,1	-3,8	Транспорттун башка түрлөрү
1,8	0,9	1,2	0,6	1,0	3,5	экспорт
-1,6	-1,4	-1,1	-1,4	-3,1	-7,3	импорт
23,8	-8,3	-12,3	-6,2	22,1	-32,3	Кыдыруулар
156,5	95,7	69,7	98,6	161,2	102,8	экспорт
-132,7	-104,0	-82,0	-104,9	-139,1	-135,1	импорт
-3,0	-14,0	-13,5	-13,2	-4,4	-27,4	Иш боюнча кыдыруулар
67,3	41,2	30,0	42,4	69,3	44,2	экспорт
-70,3	-55,1	-43,4	-55,6	-73,7	-71,6	импорт
26,8	5,7	1,2	6,9	26,5	-4,9	Жеке кыдыруулар
89,2	54,6	39,7	56,2	91,9	58,6	экспорт
-62,4	-48,9	-38,5	-49,3	-65,4	-63,5	импорт
9,3	13,7	9,0	13,3	10,8	9,4	Байланыш кызмат көрсөтүүлөрү
14,9	20,2	12,8	18,5	16,6	14,6	экспорт
-5,6	-6,4	-3,8	-5,3	-5,8	-5,2	импорт
26,7	10,9	3,3	8,8	17,5	16,2	Курулуш жагынан кызмат көрсөтүүлөр
32,2	15,7	7,3	12,1	20,9	20,9	экспорт
-5,5	-4,8	-4,0	-3,2	-3,5	-4,7	импорт
-3,1	-0,5	-2,2	-1,9	-1,9	-2,3	Камсыздандыруу жагынан кызмат көрсөтүүлөр
—	0,1	—	—	0,1	0,1	экспорт
-3,1	-0,6	-2,2	-1,9	-2,0	-2,3	импорт
—	—	—	—	—	—	Экскурсиялык бюро кызматы
—	—	—	—	—	—	экспорт
—	—	—	—	—	—	импорт

I.1-таблица. (уландысы)

	2012	2013	2014	2015	2016	2015	
						I	II
Финансылык кызмат көрсөтүүлөр	-4,4	-5,1	-9,7	-4,7	-10,7	-2,5	-7,1
экспорт	3,5	6,7	2,6	14,7	5,0	1,0	2,2
импорт	-8,0	-11,8	-12,3	-19,4	-15,8	-3,5	-9,3
Компьютердик жана маалымат кызмат көрсөтүүлөр	-12,9	-7,8	-11,7	-9,5	-6,3	-2,5	-2,6
экспорт	2,1	1,5	1,3	3,3	3,4	0,7	0,6
импорт	-14,9	-9,4	-13,0	-12,8	-9,7	-3,1	-3,2
Мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр	6,7	4,5	-5,8	-4,0	-4,0	-1,8	-0,2
экспорт	15,5	15,4	6,9	7,6	8,1	0,6	3,1
импорт	-8,8	-10,9	-12,7	-11,6	-12,1	-2,4	-3,2
Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр	-29,6	40,4	25,3	25,6	11,4	-3,3	8,8
экспорт	185,3	147,8	109,7	82,7	69,9	12,4	23,0
импорт	-214,9	-107,4	-84,5	-57,0	-58,4	-15,7	-14,2
анын ичинен Техникалык жардам	-21,0	-20,7	-20,0	-20,0	-20,0	-5,0	-5,0
Жана башка кызмат көрсөтүүлөр	66,9	60,8	44,7	-19,8	-5,9	4,1	-0,6
экспорт	119,8	95,2	97,1	25,2	32,4	7,7	5,6
импорт	-53,0	-34,4	-52,3	-45,0	-38,3	-3,7	-6,3
Кирешелер	-169,3	-423,0	-307,2	-258,0	-263,0	-99,8	-74,6
Эмгекке төлөөлөр	-28,8	-21,8	-23,3	-18,7	-16,0	-4,8	-4,7
Инвестициялардан түшкөн кирешелер	-140,5	-401,2	-283,9	-239,2	-247,0	-95,0	-69,8
Тике инвестициялар	-110,8	-348,1	-223,2	-191,0	-183,9	-77,5	-59,0
Бөлүштүрүлгөн пайда	-9,8	-203,9	-9,9	-5,3	-134,5	-1,1	-2,8
Реинвестицияланган кирешелер	-101,0	-144,3	-213,3	-185,8	-49,4	-76,5	-56,2
Карыздан алынган кирешелер (пайыздар)	—	—	—	—	—	—	—
Портфельдик инвестициялар	—	—	—	0,9	—	—	—
Башка инвестициялар	-29,7	-53,0	-60,6	-49,1	-63,1	-17,5	-10,8
Кредиттер боюнча пайыздар (график)	-46,8	-70,0	-78,6	-66,5	-67,5	-20,3	-18,8
Акча-кредитти жөнгө салуу органдары	—	—	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	-34,0	-36,7	-41,5	-43,2	-48,0	-12,4	-9,0
Банктар	5,3	1,7	-11,8	-24,3	-21,8	-6,4	-6,4
Башка секторлор	-18,1	-34,9	-25,2	1,0	2,3	-1,5	-3,3
Башка инвестициялар боюнча ж.б. кирешелер	17,1	16,9	18,0	17,4	4,4	2,8	8,0
Күндөлүк трансферттер	2061,5	2238,0	2175,8	1628,1	1903,6	226,8	501,5
Мамлекеттик башкаруу сектору	63,2	84,1	133,7	113,2	83,8	-1,0	30,4
Товардык гранттар	—	—	—	—	—	—	—
Техникалык жардам	—	—	—	—	—	—	—
Эл аралык уюмдарга төлөмдөр	-3,4	-2,9	-2,6	-2,7	-6,1	-1,0	-0,7
Акчалай гранттар	66,5	87,0	136,3	115,9	89,9	—	31,1
Башка секторлор	1998,3	2153,9	2042,1	1514,9	1819,7	227,8	471,0
Иштеп жаткандардын акчалай которуулары	1951,7	2101,3	1993,4	1478,3	1796,5	219,1	461,6
Түшүүлөр	2208,8	2469,0	2424,0	1822,1	2158,0	304,7	552,2
Агылып чыгуу	-257,1	-367,7	-430,6	-343,8	-361,5	-85,6	-90,6
Башка трансферттер	46,6	52,5	48,7	36,5	23,3	8,7	9,4
Капитал менен операциялардын жана финансы операцияларынын эсеби	687,9	885,1	854,9	834,2	250,5	48,0	-51,9
Капитал менен операциялар эсеби	166,1	280,3	65,8	79,1	112,6	9,6	16,9
Капиталдык трансферттер	166,1	280,3	65,8	79,1	112,6	9,6	16,9
Мамлекеттик башкаруу сектору	172,5	269,6	60,6	53,3	99,0	9,7	11,0
Товарлар түрүндөгү гранттар	—	—	—	—	—	—	—
Техникалык жардам	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	5,0	5,0
Башка трансферттер	103,2	60,6	40,6	33,3	49,0	4,7	6,0
Карыздарды жокко чыгаруу	49,2	188,9	—	—	30,0	—	—
Башка секторлор	-6,4	10,8	5,1	25,7	13,5	-0,1	6,0
Миграцияга байланыштуу трансферттер*	-17,7	-17,0	-16,1	-10,0	-9,4	-1,7	-2,5
Түшүүлөр	13,1	10,3	8,6	8,4	7,5	2,5	2,0
Агылып чыгуу	-30,8	-27,3	-24,7	-18,4	-16,8	-4,2	-4,5
Товарлар түрүндөгү гранттар	11,3	27,8	21,2	35,7	22,9	1,5	8,5

* Улуттук банктын берген баасы боюнча маалыматтар

2015		2016				
III	IV	I	II	III	IV	
1,9	2,9	-6,2	-2,1	-1,5	-0,9	Финансылык кызмат көрсөтүүлөр
4,9	6,6	0,4	1,4	1,2	1,9	экспорт
-3,0	-3,6	-6,7	-3,5	-2,8	-2,8	импорт
-1,8	-2,6	-1,5	-1,7	-0,7	-2,4	Компьютердик жана маалымат кызмат көрсөтүүлөр
0,8	1,2	0,3	0,2	2,1	0,8	экспорт
-2,6	-3,8	-1,8	-1,9	-2,9	-3,2	импорт
-1,4	-0,6	-1,9	-0,4	-2,8	1,1	Мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр
1,2	2,7	0,7	2,5	1,5	3,4	экспорт
-2,6	-3,3	-2,6	-2,9	-4,3	-2,3	импорт
10,8	9,3	9,6	6,2	0,2	-4,5	Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр
25,4	21,9	23,7	17,0	13,9	15,3	экспорт
-14,6	-12,6	-14,1	-10,8	-13,7	-19,9	импорт
-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	анын ичинен Техникалык жардам
-22,9	-0,3	-5,9	-3,8	0,3	3,5	Жана башка кызмат көрсөтүүлөр
6,4	5,4	7,4	7,8	6,7	10,6	экспорт
-29,3	-5,8	-13,3	-11,7	-6,4	-7,0	импорт
-77,3	-6,3	-72,8	-47,6	-116,9	-25,7	Кирешелер
-4,4	-4,8	-4,1	-3,9	-4,3	-3,7	Эмгекке төлөөлөр
-72,9	-1,5	-68,6	-43,7	-112,6	-22,0	Инвестициялардан түшкөн кирешелер
-57,3	2,8	-47,1	-31,8	-100,6	-4,3	Тике инвестициялар
-0,4	-1,0	-34,2	-11,4	-88,0	-0,9	Бөлүштүрүлгөн пайда
-56,9	3,8	-12,9	-20,4	-12,6	-3,4	Реинвестицияланган кирешелер
—	—	—	—	—	—	Карыздан алынган кирешелер (пайыздар)
0,9	—	—	—	—	—	Портфельдик инвестициялар
-16,5	-4,3	-21,5	-11,9	-12,0	-17,7	Башка инвестициялар
-19,3	-8,1	-20,5	-15,0	-18,2	-13,8	Кредиттер боюнча пайыздар (график)
—	—	—	—	—	—	Акча-кредити жөнгө салуу органдары
-12,7	-9,2	-13,9	-10,1	-13,5	-10,6	Мамлекеттик башкаруу сектору
-5,8	-5,6	-3,9	-6,5	-6,1	-5,4	Банктар
-0,8	6,7	-2,7	1,5	1,3	2,1	Башка секторлор
2,8	3,8	-1,0	3,1	6,2	-3,9	Башка инвестициялар боюнча ж.б. кирешелер
464,8	434,9	303,0	504,6	587,8	508,2	Күндөлүк трансферттер
27,8	55,9	40,1	3,2	4,9	35,6	Мамлекеттик башкаруу сектору
—	—	—	—	—	—	Товардык гранттар
—	—	—	—	—	—	Техникалык жардам
-0,7	-0,4	-1,3	-1,2	-1,5	-2,1	Эл аралык уюмдарга төлөмдөр
28,5	56,3	41,4	4,4	6,4	37,7	Акчалай гранттар
437,0	379,0	262,9	501,3	582,9	472,6	Башка секторлор
428,6	368,9	253,7	497,3	576,8	468,7	Иштеп жаткандардын акчалай которуулары
517,0	448,1	325,5	590,4	673,2	569,0	Түшүүлөр
-88,4	-79,2	-71,8	-93,1	-96,3	-100,3	Агылып чыгуу
8,4	10,1	9,2	4,0	6,0	4,0	Башка трансферттер
261,6	576,5	229,9	56,8	-57,8	21,6	Капитал менен операциялардын жана финансы операцияларынын эсеби
32,4	20,2	48,5	20,0	20,7	23,3	Капитал менен операциялар эсеби
32,4	20,2	48,5	20,0	20,7	23,3	Капиталдык трансферттер
15,2	17,4	42,6	16,1	15,7	24,6	Мамлекеттик башкаруу сектору
—	—	—	—	—	—	Товарлар түрүндөгү гранттар
5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	Техникалык жардам
10,2	12,4	7,6	11,1	10,7	19,6	Башка трансферттер
—	—	30,0	—	—	—	Карыздарды жокко чыгаруу
17,2	2,7	5,9	3,9	5,0	-1,3	Башка секторлор
-3,6	-2,2	-1,7	-2,4	-3,4	-1,9	Миграцияга байланыштуу трансферттер*
2,0	1,9	1,7	2,1	1,8	2,0	Түшүүлөр
-5,6	-4,1	-3,3	-4,5	-5,1	-3,9	Агылып чыгуу
20,8	4,9	7,6	6,3	8,4	0,6	Товарлар түрүндөгү гранттар

I.1-таблица. (уландысы)

	2012	2013	2014	2015	2016	2015	
						I	II
Финансылык эсеп	521,8	604,8	789,1	755,1	138,0	38,4	-68,8
Тике инвестициялар	292,9	626,1	232,9	1009,1	429,9	-35,4	235,0
Чет мамлекеттерге	0,3	—	-115,0	-132,6	-36,9	-75,1	-58,7
Кыргыз Республикасына	292,7	626,1	348,0	1141,7	466,8	39,7	293,7
Түшүүлөр	590,7	964,5	680,0	1424,8	643,8	320,7	327,9
Агылып чыгуу	-298,1	-338,4	-479,1	-431,6	-188,1	-281,0	-34,2
Акционердик капиталга	11,3	18,1	141,6	704,1	254,4	187,8	211,5
Түшүүлөр	26,9	58,6	11,5	592,2	250,7	210,0	217,4
Агылып чыгуу	-15,5	-40,5	-17,0	-36,6	-7,3	-22,2	-5,9
Реинвестицияланган кирешелер	101,0	144,3	213,3	185,8	49,4	76,5	56,2
Жана башка капитал	180,3	463,8	-7,0	251,8	163,0	-224,6	25,9
Түшүүлөр	462,9	761,7	455,2	646,8	343,7	34,2	54,2
Агылып чыгуу	-282,5	-297,9	-462,2	-395,0	-180,7	-258,8	-28,4
Портфельдик инвестициялар	5,7	4,8	—	-129,1	-10,0	1,1	-0,4
Активдер	5,6	6,2	—	-130,0	—	—	—
Акционердик капиталга	—	—	—	—	—	—	—
Карыздык баалуу кагаздар	5,6	6,2	—	-130,0	—	—	—
Милдеттенмелер	0,1	-1,4	—	0,9	-10,0	1,1	-0,4
Акционердик капиталга	—	-1,6	—	0,1	-1,2	—	-0,4
Карыздык баалуу кагаздар	0,1	0,2	—	0,8	-8,8	1,1	—
Финансы деривативдери	-0,4	-0,1	-0,5	5,3	12,8	1,5	0,9
Активдер	-0,4	-0,1	-5,5	1,0	28,8	-9,6	-0,8
Милдеттенмелер	—	—	5,1	4,3	-15,9	11,1	1,7
Башка инвестициялар	389,7	64,6	300,1	-186,6	31,0	-77,3	-119,5
Активдер	98,7	-250,7	-472,5	-410,2	-41,7	-95,7	-54,5
Накталай акчалар жана депозиттер	172,7	-79,0	-46,3	-353,5	-96,7	-49,7	4,4
Банктар	-8,2	-81,5	-21,7	-152,3	96,7	-48,2	6,9
Башка секторлор	181,0	2,5	-24,6	-201,3	-193,5	-1,5	-2,4
Соодалык кредиттер	-33,1	-28,7	-184,0	-26,2	-109,0	-37,4	-32,9
Башка секторлор	-33,1	-28,7	-184,0	-26,2	-109,0	-37,4	-32,9
Узак мөөнөттүү	-22,2	-19,2	-123,3	-17,5	-73,0	-25,0	-22,1
Кыска мөөнөттүү	-10,9	-9,5	-60,7	-8,6	-36,0	-12,3	-10,9
Жана башка активдери	-40,9	-143,0	-242,2	-30,5	164,0	-8,7	-26,0
Акча-кредитти жөнгө салуу органдары	-34,2	-187,0	-124,6	-26,4	112,2	-8,7	-24,9
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—	—	—
Милдеттенмелер	291,0	315,3	772,6	223,6	72,6	18,4	-65,0
Накталай акчалар жана депозиттер	8,6	24,7	21,1	18,2	-36,4	21,2	2,5
Банктар	8,6	24,7	21,1	18,2	-36,4	21,2	2,5
Соодалык кредиттер	-53,0	109,6	71,0	0,6	26,5	30,3	-44,9
Башка секторлор	-53,0	109,6	71,0	0,6	26,5	30,3	-44,9
Узак мөөнөттүү	-29,1	60,3	39,0	0,3	14,6	16,7	-24,7
Кыска мөөнөттүү	-23,8	49,3	31,9	0,3	11,9	13,6	-20,2
Кредиттер	332,3	174,2	679,0	204,3	82,0	-33,2	-22,8
Алынган	713,0	854,2	1117,9	860,2	690,8	56,2	106,0
Акча-кредитти жөнгө салуу органдары	—	—	—	—	—	—	—
Узак мөөнөттүү	—	—	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	377,4	413,2	497,6	331,9	370,5	12,7	47,5
Узак мөөнөттүү	377,4	413,2	497,6	331,9	370,5	12,7	47,5
Кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—	—	—

* Улуттук банктын 2014 жана 2016-жылдар үчүн баа берүүлөрүн эске алуу менен

2015		2016				
III	IV	I	II	III	IV	
229,2	556,4	181,4	36,7	-78,5	-1,7	Финансылык эсеп
189,4	620,2	134,8	122,5	79,8	92,8	Тике инвестициялар
1,0	0,2	17,9	-54,8	—	—	Чет мамлекеттерге
188,4	619,9	116,9	177,3	79,8	92,8	Кыргыз Республикасына
243,1	533,1	149,8	191,8	193,7	108,6	Түшүүлөр
-54,7	-61,6	-32,9	-14,5	-113,9	-26,8	Агылып чыгуу
152,5	152,3	54,7	119,7	70,2	9,8	Акционердик капиталга
158,7	6,2	60,3	121,9	69,4	-0,9	Түшүүлөр
-6,2	-2,4	-5,6	-2,2	0,9	-0,4	Агылып чыгуу
56,9	-3,8	12,9	20,4	12,6	3,4	Реинвестицияланган кирешелер
-21,0	471,5	49,3	37,2	-3,0	79,6	Жана башка капитал
27,6	530,8	76,6	49,4	111,7	106,0	Түшүүлөр
-48,6	-59,3	-27,3	-12,3	-114,8	-26,4	Агылып чыгуу
-129,7	—	-9,0	0,4	-0,7	-0,7	Портфельдик инвестициялар
-130,0	—	—	—	—	—	Активдер
—	—	—	—	—	—	Акционердик капиталга
-130,0	—	—	—	—	—	Карыздык баалуу кагаздар
0,3	—	-9,0	0,4	-0,7	-0,7	Милдеттенмелер
0,6	—	-0,9	0,4	-0,4	-0,4	Акционердик капиталга
-0,3	—	-8,1	—	-0,3	-0,3	Карыздык баалуу кагаздар
0,5	2,4	9,0	2,1	0,5	1,2	Финансы деривативдери
7,9	3,5	10,7	10,4	—	7,7	Активдер
-7,4	-1,1	-1,6	-8,3	0,5	-6,4	Милдеттенмелер
38,1	-27,9	284,1	-32,6	-178,0	-42,5	Башка инвестициялар
-63,1	-196,9	351,7	-176,2	-36,4	-180,8	Активдер
-160,5	-147,8	158,3	-42,2	-155,1	-57,7	Накталай акчалар жана депозиттер
-69,7	-41,3	80,0	14,7	-45,3	47,3	Банктар
-90,9	-106,4	78,2	-56,9	-109,8	-105,0	Башка секторлор
133,7	-89,6	82,6	-134,9	67,9	-124,7	Соодалык кредиттер
133,7	-89,6	82,6	-134,9	67,9	-124,7	Башка секторлор
89,6	-60,0	55,4	-90,4	45,5	-83,5	Узак мөөнөттүү
44,1	-29,6	27,3	-44,5	22,4	-41,1	Кыска мөөнөттүү
-36,3	40,5	110,8	0,9	50,8	1,6	Жана башка активдери
-24,4	31,7	111,4	-1,2	2,2	-0,1	Акча-кредитти жөнгө салуу органдары
—	—	—	—	—	—	Мамлекеттик башкаруу сектору
101,2	169,0	-67,6	143,6	-141,6	138,3	Милдеттенмелер
-4,2	-1,3	-4,2	-22,8	-13,5	4,2	Накталай акчалар жана депозиттер
-4,2	-1,3	-4,2	-22,8	-13,5	4,2	Банктар
-89,6	104,8	-16,3	72,6	-66,5	36,7	Соодалык кредиттер
-89,6	104,8	-16,3	72,6	-66,5	36,7	Башка секторлор
-49,3	57,6	-8,9	40,0	-36,6	20,2	Узак мөөнөттүү
-40,3	47,2	-7,3	32,7	-29,9	16,5	Кыска мөөнөттүү
194,9	65,3	-47,2	93,7	-61,7	97,3	Кредиттер
312,9	385,0	100,3	281,4	100,4	208,8	Алынган
—	—	—	—	—	—	Акча-кредитти жөнгө салуу органдары
—	—	—	—	—	—	Узак мөөнөттүү
34,5	237,2	51,8	155,3	11,1	152,3	Мамлекеттик башкаруу сектору
34,5	237,2	51,8	155,3	11,1	152,3	Узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	Кыска мөөнөттүү

I.1-таблица. (уландысы)

	2012	2013	2014	2015	2016	2015	
						I	II
Банктар	50,4	62,7	130,4	116,2	72,8	23,9	35,5
Узак мөөнөттүү	48,6	61,7	122,4	109,5	71,3	21,9	33,8
Кыска мөөнөттүү	1,8	1,0	8,0	6,7	1,5	2,0	1,7
Башка секторлор	285,2	378,2	489,8	412,1	247,5	19,6	23,1
Узак мөөнөттүү	285,2	378,2	489,8	412,1	247,5	19,6	23,1
Кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—	—	—
Амортизация (график)	-380,6	-680,0	-438,9	-655,9	-608,8	-89,4	-128,8
Акча-кредитти жөнгө салуу органдары	-21,2	-17,4	-20,1	-15,4	-19,5	-1,5	-7,0
Узак мөөнөттүү	-21,2	-17,4	-20,1	-15,4	-19,5	-1,5	-7,0
Мамлекеттик башкаруу сектору	-92,0	-235,4	-55,1	-71,3	-107,4	-16,7	-18,5
Узак мөөнөттүү	-92,0	-235,4	-55,1	-71,3	-107,4	-16,7	-18,5
Кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—	—	—
Банктар	-46,7	-61,9	-82,9	-174,7	-197,7	-23,7	-43,0
Узак мөөнөттүү	-44,9	-60,9	-74,9	-155,2	-195,9	-21,7	-40,7
Кыска мөөнөттүү	-1,8	-1,0	-8,0	-19,6	-1,7	-2,0	-2,3
Башка секторлор	-220,8	-365,3	-280,8	-394,4	-284,3	-47,5	-60,2
Узак мөөнөттүү	-220,8	-365,3	-280,8	-394,4	-284,3	-47,5	-60,2
Кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—	—	—
Мөөнөтүндө төлөнбөгөн карыздар	3,0	6,8	1,6	0,5	0,4	0,1	0,1
Мамлекеттик башкаруу сектору	3,0	5,5	1,2	—	—	—	—
Башка секторлор	—	1,2	0,4	0,5	0,4	0,1	0,1
Башка милдеттенмелер*	—	—	—	—	—	—	—
Акча-кредитти жөнгө салуу органдары	—	—	—	—	—	—	—
Башка секторлор	—	—	—	—	—	—	—
Камдык активдер	-166,2	-90,5	256,5	56,4	-325,7	148,5	-184,8
Монетардык алтын	-24,0	-24,7	-13,4	-10,4	-14,0	-2,0	-1,4
Атайы карыз алышуу укугу	-8,8	-11,9	5,3	-11,0	-5,5	1,5	-6,1
Чет өлкө валютасы	-133,4	-53,9	264,6	77,8	-306,2	148,9	-177,2
Таза каталар жана калтырып кетүүлөр	332,6	131,0	414,6	224,4	413,0	340,9	327,2
Жалпы баланс	0,0	0,0	0,0	—	—	0,0	0,0

Эскертүү:

Узак мөөнөттүү инвестициялар - төлөө мөөнөтү контрактыга ылайык бир жылдан ашкан мөөнөттү түзгөн же деги эле макулдашылбаган финансылык активдерге салымдар

Кыска мөөнөттүү инвестициялар - алгач түзүлгөн контрактыга ылайык төлөө мөөнөтү бир жыл жана ага жетпеген мөөнөттү түзгөн же биринчи талап боюнча төлөнүп берилген финансылык активдерге салымдар

2015		2016				
III	IV	I	II	III	IV	
32,4	24,4	2,1	18,3	15,6	36,9	Банктар
29,4	24,4	0,6	18,3	15,6	36,9	Узак мөөнөттүү
3,0	—	1,5	—	—	—	Кыска мөөнөттүү
246,0	123,4	46,4	107,7	73,7	19,7	Башка секторлор
246,0	123,4	46,4	107,7	73,7	19,7	Узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	Кыска мөөнөттүү
-118,0	-319,7	-147,5	-187,7	-162,1	-111,5	Амортизация (график)
—	-6,9	-3,1	-6,8	-3,1	-6,4	Акча-кредитти жөнгө салуу органдары
—	-6,9	-3,1	-6,8	-3,1	-6,4	Узак мөөнөттүү
-19,0	-17,1	-49,0	-17,9	-20,1	-20,3	Мамлекеттик башкаруу сектору
-19,0	-17,1	-49,0	-17,9	-20,1	-20,3	Узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	Кыска мөөнөттүү
-48,4	-59,7	-44,5	-50,8	-32,9	-69,6	Банктар
-43,1	-49,7	-42,7	-50,8	-32,9	-69,6	Узак мөөнөттүү
-5,2	-10,0	-1,7	—	—	—	Кыска мөөнөттүү
-50,7	-236,1	-50,9	-112,1	-106,0	-15,3	Башка секторлор
-50,7	-236,1	-50,9	-112,1	-106,0	-15,3	Узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	Кыска мөөнөттүү
0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	Мөөнөтүндө төлөнбөгөн карыздар
—	—	—	—	—	—	Мамлекеттик башкаруу сектору
0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	Башка секторлор
—	—	—	—	—	—	Башка милдеттенмелер*
—	—	—	—	—	—	Акча-кредитти жөнгө салуу органдары
—	—	—	—	—	—	Башка секторлор
131,0	-38,3	-237,6	-55,6	20,0	-52,5	Камдык активдер
-3,6	-3,5	-3,6	-2,1	-4,0	-4,2	Монетардык алтын
—	-6,4	3,1	-6,7	3,1	-5,1	Атайы карыз алышуу укугу
134,6	-28,5	-237,1	-46,8	20,9	-43,2	Чет өлкө валютасы
11,6	-455,3	-46,2	274,8	146,6	37,9	Таза каталар жана калтырып кетүүлөр
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Жалпы баланс

I.2-таблица. ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча экспорттун бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ долларында)

Топтун аталышы	2012	2012	2014	2015	2016
Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹	2 588,3	2 833,2	2 482,7	1 619,0	1 579,3
Бардыгы болуп	1 673,0	1 790,5	1 649,9	1 482,9	1 544,6
Тирүү мал, малдан алынган азык-түлүктөр	33,9	30,7	33,0	71,6	27,0
Өсүмдүктөрдөн алынган продукциялар	147,6	170,0	128,0	101,6	126,6
Мал же өсүмдүктөн алынган майлар жана тоң майлар	—	0,1	0,1	0,3	—
Тамак-аш азыктары, алкоголь жана алкогольсуз ичимдиктер, укус, тамеки	42,9	43,7	59,3	48,1	32,7
Минерал продукциясы*	240,7	206,9	188,5	110,6	212,9
Химия жана аны менен байланыштуу тармактардын продукциялары	57,7	48,2	59,7	23,9	20,0
Пластмасса, андан жасалган буюмдар, каучук жана резина буюмдары	26,2	53,3	40,4	27,3	12,8
Тери чийки заттары, булгаары, накта мех, ат жабдыктары	10,7	11,6	8,9	12,2	9,1
Жыгач, андан жасалган буюмдар, көмүр, тыгындр (пробка)	0,8	0,9	0,2	0,1	0,1
Жыгачтан же башка материалдардан алынган кагаз массасы	9,4	9,3	7,1	5,1	5,2
Текстиль жана токулган буюмдар	204,6	140,5	136,8	129,4	123,0
Бут кийим, баш кийим, кол чатырлар, бүктөлүүчү тросттор, камчылар	3,4	4,7	7,4	26,8	22,5
Таштан, гипстен, цементтен, асбесттен, тунук минералдардан буюмдар	29,3	46,4	38,2	21,4	26,4
Баалуу металлдар, бермет таш, баалуу таштар	569,0	742,7	725,4	669,4	707,5
Баалуулукка жатпаган металлдар жана андан жасалган буюмдар	74,7	83,5	44,8	34,4	37,8
Машиналар, жабдуулар жана механизмдер	71,0	78,8	72,0	80,0	53,3
Жерде жүрүүчү, аба жана суу транспорттору, алардын бөлүктөрү	140,2	100,0	86,6	107,2	104,3
Оптика, сүрөт, кинематография аспаптары, өлчөө приборлору ж-а аппараттары	5,0	12,7	2,8	4,3	15,7
Өнөр жайынын атайы багыттагы жана башка продукциялары	0,2	0,5	4,9	0,7	3,5
Ар түрдүү өнөр жай товарлары	5,6	6,2	5,5	8,0	3,8
Искусство чыгармалары, коллекциялоо буюмдары жана антиквариат	—	—	0,3	0,3	0,5

Эскертүү: УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында

¹ УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча Улуттук банктын эсептөөлөрүнө ылайык айлар боюнча бөлүштүрүлгөн кошумча баа берүүлөрүн жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен. Көрсөтүлгөн кошумча баа берүү ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча бөлүштүрүлбөйт.

* энергия продукцияларын кошо алганда

I.3-таблица. ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча экспорттун бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ долларында)

Бөлүктүн аталышы	2012	2013	2014	2015	2016
Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹	2 588,3	2 833,2	2 482,7	1 619,0	1 579,3
Бардыгы болуп	1 673,0	1 790,5	1 649,9	1 482,9	1 544,6
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	204,1	218,1	177,5	186,2	165,0
Суусундуктар жана тамеки	17,6	22,4	40,9	32,9	18,7
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	127,6	73,8	97,0	72,1	199,6
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	166,3	166,9	129,3	83,7	49,0
Мал жана өсүмдүк майлары, мом	—	0,2	0,2	0,3	—
Башка категорияларда камтылбаган, химиялык заттар жана у.с. продукциялар	61,5	58,1	65,2	30,1	25,8
Материалдардын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	137,8	184,2	125,4	75,3	80,4
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	211,2	178,7	147,6	186,9	157,9
Ар түрдүү даяр буюмдар	184,6	151,3	149,8	150,0	146,7
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	562,3	736,8	716,9	665,4	701,6

Эскертүү: УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында

¹ УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча Улуттук банктын эсептөөлөрүнө ылайык айлар боюнча бөлүштүрүлгөн кошумча баа берүүлөрүн жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен. Көрсөтүлгөн кошумча баа берүү ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча бөлүштүрүлбөйт.

1.4-таблица. ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча импорттун бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ долларында)

Топтун аталышы	2012	2013	2014	2015	2016
Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹	5 576,3	6 069,8	5 732,5	4 153,9	3 919,1
Бардыгы болуп	5 576,3	6 069,8	5 732,5	4 153,9	3 790,5
Тирүү мал, малдан алынган азыктар	101,4	115,6	124,6	81,4	35,4
Өсүмдүктөрдөн алынган продукциялар	190,7	214,5	193,4	154,7	140,8
Мал же өсүмдүктөн алынган майлар жана тоң майлар	76,2	84,6	77,0	68,8	43,6
Тамак-аш азыктары, алкоголь жана алкогольсуз ичимдиктер, уксус, тамеки	590,4	447,4	449,0	318,1	251,0
Минерал продукциясы*	1 237,4	1 378,9	1 206,3	960,3	474,2
Химия ж-а аны менен байланыштуу өнөр жай тармактарынын продукциялары	478,8	523,8	542,4	396,5	319,0
Пластмасса, андан жасалган буюмдар, каучук жана резина буюмдары	215,0	274,7	245,0	167,3	178,9
Тери чийки заттары, булгаары, накта мех, ат жабдыктары	15,2	14,2	8,6	16,4	37,1
Жыгач, андан жасалган буюмдар, жыгачтын көмүрү, тыгынды (пробка)	132,5	152,2	148,1	76,2	106,8
Жыгачтан же башка материалдардан алынган кагаз массасы	78,5	97,5	103,4	77,8	51,2
Текстиль жана токулган буюмдар	375,3	370,7	334,8	304,5	548,8
Бут кийим, баш кийим, кол чатырлар, бүктөлүүчү тросттор, камчылар	87,1	77,2	54,7	97,4	261,6
Таштан, гипстен, цементен, асбесттен, тунук минералдардан буюмдар	91,5	111,8	114,5	81,1	83,6
Баалуу металлдар, бермет таш, баалуу таштар	27,4	32,7	36,1	27,8	5,6
Баалуулукка жатпаган металлдар жана андан жасалган буюмдар	424,4	556,4	463,5	373,2	287,6
Машиналар, жабдуулар жана механизмдер	642,9	713,1	593,2	541,0	610,1
Жерде жүрүүчү, аба жана суу транспорттору, алардын бөлүктөрү	709,9	782,9	908,0	261,2	217,3
Оптика, сүрөт, кинематография аспаптары, өлчөө приборлору ж-а аппараттары	42,2	54,4	56,2	57,4	61,4
Өнөр жайынын атайы багыттагы жана башка продукциялары	1,8	1,9	5,4	15,1	2,8
Ар түрдүү өнөр жай товарлары	57,5	65,4	68,1	77,6	73,3
Искусство чыгармалары, коллекциялоо буюмдары жана антиквариат	0,2	—	0,2	—	0,4

Эскертүү: УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

¹ УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде, УСК тарабынан жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки) эске алуусуз. Көрсөтүлгөн кошумча баа берүү ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча бөлүштүрүлбөйт.

* энергия продукцияларын кошо алганда

1.5-таблица. ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча импорттун бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ долларында)

	2012	2013	2014	2015	2016
Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹	5 576,3	6 069,8	5 732,5	4 153,9	3 919,1
Бардыгы болуп	5 576,3	6 069,8	5 732,5	4 153,9	3 790,5
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	597,8	644,1	622,6	451,0	357,2
Суусундуктар жана тамеки	291,3	141,5	151,5	107,0	74,1
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	111,7	141,1	123,0	72,1	92,3
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	1 199,1	1 326,0	1 167,0	927,4	449,3
Мал жана өсүмдүк майлары, мом	61,8	68,2	61,9	56,7	34,8
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар	564,4	647,0	663,5	479,5	412,6
Материалдардын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	872,8	1 049,3	946,8	781,6	814,6
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	1 354,1	1 494,6	1 493,9	809,0	823,5
Ар түрдүү даяр буюмдар	503,2	537,7	476,5	450,6	731,8
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	20,1	20,3	25,7	18,8	0,4

Эскертүү: УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

¹ УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде, УСК тарабынан жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки) эске алуусуз. Көрсөтүлгөн кошумча баа берүү ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча бөлүштүрүлбөйт.

1.6-таблица. Экспорттун функционалдык бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ долларында)

	2012	2013	2014	2015	2016
Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹	2 588,3	2 833,2	2 482,7	1 619,0	1 579,3
Бардыгы болуп	1 927,6	2 029,4	1 884,7	1 482,9	1 544,6
Керектөө товарлары	686,6	648,4	598,7	380,7	336,6
Чийки заттар	133,3	92,6	132,9	67,1	177,3
Аралык товарлары	789,3	1 018,8	924,8	812,9	847,1
Инвестициялык товарлар	152,3	102,8	99,1	138,6	134,6
Энергопродукциялар	166,2	166,8	129,3	83,7	49,0

Эскертүү: УСКнын маалыматтары боюнча ФОБ баасында, Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

¹ УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча (2016-жылга чейин) Улуттук банктын эсептөөлөрүнө ылайык айлар боюнча бөлүштүрүлгөн кошумча баа берүүлөрүн жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен.

1.7-таблица. Экспорттун географиялык бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ долларында)

	2012	2013	2014	2015	2016
Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹	2 588,3	2 833,2	2 482,7	1 619,0	1 579,3
Бардыгы болуп	1 930,6	2 029,4	1 884,7	1 482,9	1 544,6
ЕАЭБ өлкөлөрү	865,7	789,0	725,7	410,2	418,0
Россия	228,3	171,5	139,8	166,8	139,2
Казакстан	625,3	604,8	579,2	237,6	275,5
Беларусь	11,3	12,6	6,5	5,6	3,3
Армения	0,7	0,1	—	0,1	—
ЕАЭБ өлкөлөрүнөн тышкары	1 065,0	1 240,4	1 159,1	1 072,8	1 126,6
Өзбекстан	196,0	165,5	120,1	112,1	125,1
Тажикстан	39,7	51,7	28,1	35,0	21,8
Украина	5,2	10,4	4,6	7,9	3,2
Швейцария	547,9	513,2	575,6	562,1	648,0
Франция	4,0	1,4	2,0	0,3	1,4
БАЭ	16,1	222,0	141,8	99,0	36,4
Кытай	61,4	35,9	32,8	36,2	80,1
Афганистан	25,8	12,5	23,2	9,0	8,2
Түркия	50,2	85,8	86,0	85,2	90,0
Канада	1,6	0,6	1,7	0,2	0,4
АКШ	3,0	4,4	2,5	1,1	0,4
ЕАЭБ өлкөлөрүнөн тышкары башка өлкөлөр	114,1	137,1	140,8	124,6	111,5

Эскертүү: УСКнын маалыматтары боюнча ФОБ баасында, Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

¹ УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча (2016-жылга чейин), Улуттук банктын эсептөөлөрүнө ылайык айлар боюнча бөлүштүрүлгөн кошумча баа берүүлөрүн жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен.

I.8-таблица. Импорттун функционалдык бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ долларында)

	2012	2013	2014	2015	2016
Бардыгы болуп	5 576,3	6 069,8	5 732,5	4 153,9	3 919,1
Керектөө товарлары	2 050,6	2 056,6	2 057,6	1 318,5	1 562,6
Чийки заттар	178,6	174,7	185,2	160,1	111,6
Аралык товарлары	1 283,5	1 538,3	1 420,7	1 086,1	1 196,4
Инвестициялык товарлар	863,9	974,7	900,5	662,3	599,4
Энергопродукциялар	1 199,7	1 325,5	1 168,4	926,9	449,1

Эскертүү: УСКнын маалыматтары боюнча СИФ баасында, Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

¹ УСК тарабынан жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжалары (2015-жылдын 3-чейрегинен берки).**I.9-таблица. Импорттун географиялык бөлүштүрүлүшү**

(млн АКШ долларында)

	2012	2013	2014	2015	2016
Бардыгы болуп	5 576,3	6 069,8	5 732,5	4 153,9	3 919,1
ЕАЭБ өлкөлөрү	2 667,2	2 727,8	2 518,0	2 065,1	1 544,6
Россия	1 816,6	2 040,3	1 851,9	1 460,2	910,7
Казакстан	698,6	569,9	574,4	553,1	597,5
Беларусь	151,8	116,7	91,4	51,4	36,2
Армения	0,2	0,9	0,1	0,3	0,3
ЕАЭБ өлкөлөрүнөн тышкары	2 909,0	3 342,0	3 214,5	2 088,8	2 374,4
Өзбекстан	67,5	96,9	106,5	56,2	67,2
Украина	141,2	158,1	115,0	89,4	39,9
Германия	197,8	232,9	234,0	89,3	62,4
Нидерланд	60,1	57,0	37,1	20,8	11,4
Швейцария	15,7	18,4	19,7	18,3	11,7
Япония	216,1	245,0	361,8	59,2	18,6
Корея Республикасы	86,2	104,6	129,9	54,0	26,0
Иран	12,5	14,0	11,8	4,5	6,6
Кытай	1 214,9	1 452,8	1 200,2	1 049,5	1 468,4
Түркия	175,6	211,1	226,2	166,3	191,1
БАЭ	5,5	5,8	6,0	5,9	3,8
АКШ	251,5	222,9	234,6	122,1	153,6
Канада	28,1	17,0	11,8	11,4	10,5
ЕАЭБ өлкөлөрүнөн тышкары башка өлкөлөр	436,4	505,5	519,6	341,8	303,2

Эскертүү: УСКнын маалыматтары боюнча СИФ баасында, Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

¹ УСК тарабынан жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжалары (2015-жылдын 3-чейрегинен берки).

I.10-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүнүн экспорту

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2013		2014	
		физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹			2 833,2		2 482,7
Бардыгы болуп			1 790,5		1 482,9
Монетардык эмес алтын	<i>t</i>	16,9	736,8	18,0	716,9
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары	<i>миң t</i>	62,2	18,9	126,2	40,5
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар			109,4		100,6
Жаңы жыйналып алынган же тондурулган жашылчалар	<i>миң t</i>	244,8	110,5	204,1	87,0
Учуучу аппараттар жана аларга тиешелүү жабдуулар			8,8		10,1
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар	<i>даана</i>	216,0	30,7	150,0	17,8
Авиакеросин	<i>миң t</i>	110,6	117,7	88,9	92,3
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналып алынгандары жана кургатылгандар	<i>миң t</i>	92,5	54,4	67,0	36,7
Бут кийим			4,0		6,7
Пахта	<i>миң t</i>	15,5	19,9	18,6	24,1
Чоюн жана болот	<i>миң t</i>	39,7	36,2	25,5	18,0
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			33,4		30,3
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	<i>млн чарчы.м</i>	9,8	28,4	9,4	25,3
Тамеки затынан турган сигареттер	<i>млрд даана</i>	143,0	3,3	644,6	16,2
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	<i>миң t</i>	12,8	12,0	24,8	20,6
Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары	<i>миң t</i>	14,5	11,6	112,4	11,4
Ысыгуу лампалары жана алардын тетиктери	<i>млн даана</i>	164,6	23,6	128,2	19,3
Көмүр, кокс жана брикеттер	<i>миң t</i>	153,5	5,1	241,1	7,3
Баштапкы формадагы пластмассалар	<i>миң t</i>	7,4	9,4	4,0	3,8
Жүк ташуу же таңгактоо үчүн пластмассадан жасалган буюмдар			14,6		12,6
Эстеликтер же курулуш үчүн башка таш	<i>миң t</i>	26,9	7,8	29,4	8,9
Даяр эмес тамеки; тамеки калдыктары	<i>миң t</i>	3,9	14,3	5,5	21,0
Картон жана кагаз коробкалар, ящиктер, баштыктар	<i>миң t</i>	4,7	6,9	3,6	5,6
Автоунаа бензини	<i>миң t</i>	17,5	12,7	24,8	20,4
Металл сыныктары жана кара металлургия калдыктары	<i>миң t</i>	61,0	5,0	99,8	6,3
Резина дөңгөлөктөрү	<i>миң даана</i>	12,2	26,0	10,3	20,0
Тирүү мал	<i>миң даана</i>	481,9	10,7	18,9	8,2
Темир жол транспорт каражаттары			0,0		0,9
Башка, органикалык эмес химиялык заттар	<i>миң t</i>	1,3	28,9	2,2	45,9

Эскертүү: УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОб баасында

¹ УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча (2016-жылга чейин), Улуттук банктын эсептөөлөрүнө ылайык айлар боюнча бөлүштүрүлгөн кошумча баа берүүлөрүн жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен.

2015		2016		өлч. бирдиги	Товарлардын аталыштары
физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары		
	1 619,0		1 579,3		Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹
	1 482,9		1 544,6		Бардыгы болуп
17,6	665,4	17,4	701,6	<i>t</i>	Монетардык эмес алтын
10,1	19,1	98,8	135,7	<i>миң t</i>	Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары
	96,8		96,0		Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар
310,4	68,1	255,9	93,2	<i>миң t</i>	Жаңы жыйналып алынган же тондурулган жашылчалар
	40,8		44,2		Учуучу аппараттар жана аларга тиешелүү жабдуулар
96,0	25,5	116,0	40,1	<i>даана</i>	Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар
79,4	62,0	55,5	35,6	<i>миң t</i>	Авиакеросин
					Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналып алынгандары жана кургатылгандар
36,7	30,6	22,1	30,5	<i>миң t</i>	Бут кийим
	26,5		21,3		Пахта
16,1	20,0	14,7	19,3	<i>миң t</i>	Чоюн жана болот
	7,2	18,1	16,0	<i>миң t</i>	Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар
	26,4		15,5		Тапталган айнек же жырмакайлатылган айнек
3,9	11,0	6,3	14,9	<i>млн чарчы.м</i>	Тамеки затынан турган сигареттер
975,0	18,3	1 721,2	12,5	<i>млрд даана</i>	Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары
48,6	24,5	20,2	12,1	<i>миң t</i>	Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары
197,8	12,6	17,9	11,7	<i>миң t</i>	Ысытуу лампалары жана алардын тетиктери
134,7	15,7	71,1	8,3	<i>млн даана</i>	Көмүр, кокс жана брикеттер
237,0	6,0	340,7	7,4	<i>миң t</i>	Баштапкы формадагы пластмассалар
	3,7	3,8	4,8	<i>миң t</i>	Жүк ташуу же таңгактоо үчүн пластмассадан жасалган буюмдар
	7,8		3,3		Эстеликтер же курулуш үчүн башка таш
37,7	6,9	18,9	3,0	<i>миң t</i>	Даяр эмес тамеки; тамеки калдыктары
2,9	12,2	1,5	2,5	<i>миң t</i>	Картон жана кагаз коробкалар, ящиктер, баштыктар
1,7	2,7	2,0	2,2	<i>миң t</i>	Автоунаа бензини
31,8	15,2	5,0	2,2	<i>миң t</i>	Металл сыныктары жана кара металлургия калдыктары
88,1	4,8	42,2	2,1	<i>миң t</i>	Резина дөңгөлөктөрү
11,6	9,7	14,5	2,0	<i>миң даана</i>	Тируу мал
12,1	4,8	7,5	1,7	<i>миң даана</i>	Темир жол транспорт каражаттары
0,0	7,5	0,0	0,6		Башка, органикалык эмес химиялык заттар
584,9	12,5	—	0,3	<i>миң t</i>	

I.11-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүнүн импорту

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2013		2014	
		физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹			6 069,8		5 732,5
Бардыгы болуп			6 069,8		4 153,9
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар			231,4		190,5
Бут кийим			72,4		50,0
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	млн чарчы.м	175,6	74,4	155,6	75,2
Чоюн жана болот	миң т	333,2	278,4	363,2	287,3
Автоунаа бензини	миң т	840,4	571,5	618,2	457,7
Дизель отуну	миң т	587,4	444,9	509,7	368,8
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)	т	8,7	172,5	7,4	180,9
Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар			38,7		55,9
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	миң т	44,0	106,0	45,4	102,2
Ийне жалбырактуу дарактын узатасынан кесилген жыгачтары	миң куб.м	346,6	74,6	443,8	73,9
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	млн даана	1,8	63,9	1,8	56,9
Мазут	миң т	9,4	4,7	148,0	66,2
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	миң куб.м	26,5	90,8	26,2	81,7
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	миң т	29,7	61,3	30,8	64,9
Баштапкы формадагы пластмассалар	миң т	41,8	65,5	39,1	58,9
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			63,7		49,1
Кант, патока жана бал	миң т	83,5	58,3	83,4	58,7
Жаратылыш газы	миң т	275,3	67,4	237,0	50,5
Тамеки затынан турган сигареттер	млрд данна	5,2	67,4	8,3	77,9
Резина дөңгөлөктөрү	миң даана	1 288,6	82,7	1 300,1	59,1
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналып алынгандары же кургатылгандар	миң т	38,3	36,6	32,1	30,4
Жеңил автоунаалар жана жарандарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар	миң даана	2,6	47,1	2,9	66,3
Өсүмдүк майлары жана тоң майлар	миң т	44,1	60,9	49,8	54,6
Жүк ташуу үчүн автоунаалар жана атайы багытка каралган автоунаалар	миң даана	5,0	110,2	1,6	59,8
Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	миң т	30,7	47,3	31,7	45,8
Авиакеросин	миң т	125,9	115,3	95,7	82,8
Боёочу жана ийлөөчү заттар	миң т	67,7	35,0	68,5	33,2
Эт жана эт азыктары	миң т	60,6	88,0	65,0	98,7
Жарандык курулуш үчүн машиналардын жана жабдуулардын башка категорияларда камтылбаган тетиктери			28,0		29,4
Башка категорияларда камтылбаган, кагаздан жана картондон жасалган буюмдар	миң т	5,9	21,1	7,0	23,8
Майлоочу мунай майлары	миң т	18,2	33,0	25,0	33,2
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары		10,6	51,1	11,2	48,2
Металл туздары жана органикалык эмес кислоталардын персолу	миң т	54,5	35,8	43,5	30,7
Маалыматтарды автоматтык түрдө иштеп чыгуучу машиналар жана алардын түйүндөрү	миң даана	404,9	24,9	278,3	19,1
Чоюндан, болоттон же алюминийден жасалган, башка категорияларда камтылбаган конструкциялар	миң т	52,4	110,1	21,0	38,7
Көмүр, кокс жана брикеттер	миң т	1 275,4	51,6	1 297,0	46,1
Кант кошулган минерал суулары жана алкогольсүз суусундуктар	млн л	55,1	38,2	61,6	38,3
Сырдалган керамика плиткалары	млн чарчы.м	4,3	29,5	5,3	33,9
Башка категорияларда камтылбаган, курулуш же тоо кендерин казуу өнөр жайы үчүн унаалар	даана	259,0	4,4	2 806,0	14,1
Башка категорияда камтылбаган автоунаалар	миң даана	98,8	457,1	126,4	585,3
Электр тогу	млн.кВт.с	0,1	—	286,2	4,4

¹ УСК тарабынан жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чeyрегинен берки).

2015		2016		
физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	
	4 153,9		3 919,1	Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен ¹
	4 153,9		3 790,5	Бардыгы болуп
	141,6		261,3	Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар
	94,8		258,3	Бут кийим
292,3	101,8	712,8	200,3 млн чарчы.м	Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер
355,2	243,4	809,9	188,1 миң т	Чоюн жана болот
716,9	355,3	467,5	152,7 миң т	Автоунаа бензини
429,7	228,3	322,5	119,9 миң т	Дизель отуну
7,3	153,1	9,3	108,9 т	Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)
	42,2		84,8	Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар
41,6	75,1	34,3	81,9 миң т	Эфир майлары, жуугуч каражаттар
750,2	26,4	526,5	58,5 миң куб.м	Ийне жалбырактуу дарактын узатасынан кесилген жыгачтары
2,7	59,9	1,3	57,8 млн даана	Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары
205,7	66,9	223,5	57,4 миң т	Мазут
22,1	64,2	20,4	53,8 миң куб.м	Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар
20,1	41,5	432,7	51,0 миң т	Баштапкы эмес формадагы пластмассалар
34,6	44,5	43,1	45,4 миң т	Баштапкы формадагы пластмассалар
	45,4		42,8	Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар
70,9	40,8	81,5	42,3 миң т	Кант, патока жана бал
244,7	40,4	432,1	40,3 миң т	Жаратылыш газы
4,3	48,2	6,3	36,8 млрд данна	Тамеки затынан турган сигареттер
739,5	32,0	673,5	34,6 миң даана	Резина дөңгөлөктөрү
				Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналып алынгандары же кургатылгандар
44,6	27,2	80,3	33,0 миң т	Жеңил автоунаалар жана жарандарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар
2,5	40,4	1,8	32,1 миң даана	Өсүмдүк майлары жана тоң майлар
58,0	51,2	31,7	31,1 миң т	Жүк ташуу үчүн автоунаалар жана атайы багытка каралган автоунаалар
3,9	68,3	0,4	29,8 миң даана	Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар
31,7	35,2	26,6	26,0 миң т	Авиакеросин
88,5	52,0	63,1	24,2 миң т	Боёочу жана ийлөөчү заттар
56,3	26,1	76,8	23,9 миң т	Эт жана эт азыктары
47,3	63,9	32,7	23,1 миң т	Жарандык курулуш үчүн машиналардын жана жабдуулардын башка категорияларда камтылбаган тетиктери
			22,2	Башка категорияларда камтылбаган, кагаздан жана картондон жасалган буюмдар
6,9	22,3	6,9	20,3 миң т	Майлоочу мунай майлары
121,6	85,0	13,8	18,6 миң т	Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары
9,4	25,6	7,5	18,5	Металл туздары жана органикалык эмес кислоталардын персолу
38,3	25,1	34,4	18,3 миң т	Маалыматтарды автоматтык түрдө иштеп чыгуучу машиналар жана алардын түйүндөрү
294,5	23,3	302,3	17,5 миң даана	Чоюндан, болоттон же алюминийден жасалган, башка категорияларда камтылбаган конструкциялар
10,8	20,7	12,4	17,3 миң т	Көмүр, кокс жана брикеттер
1 397,7	41,3	797,3	15,8 миң т	Кант кошулган минерал суулары жана алкогольсуз суусундуктар
40,2	25,7	3,4	14,5 млн л	Сырдалган керамика плиткалары
3,1	22,1	5,0	13,5 млн чарчы.м	Башка категорияларда камтылбаган, курулуш же тоо кендерин казуу өнөр жайы үчүн унаалар
531,0	24,2	1 603,0	11,7 даана	Башка категорияда камтылбаган автоунаалар
1,5	34,0	0,6	7,5 миң даана	Электр тогу
729,3	34,5	330,7	3,6 млн.кВт.с	

1.12-таблица. Баанын индекси жана экспорттун физикалык көлөмү

	2016	2016	2015	Индексы		
	млн АКШ	млн АКШ	млн АКШ	баа	физ.	наркы
	долл.	долл.	долл.			
	<i>n1216*p1216</i>	<i>n1216*p1216</i>	<i>n1215*p1215</i>	көлөмү		
A	B	C	A / B	B / C	A / C	
Монетардык эмес алтын	701,6	657,7	665,4	1,067	0,989	1,054
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары; калдыктары	135,7	187,7	19,1	0,723	9,804	7,089
Жаңы үзүлгөн же тондурулган жашылчалар	93,2	56,2	68,1	1,660	0,824	1,369
Жүк ташуу үчүн автоунаалар жана атайы багытка каралган автоунаалар	40,1	30,8	25,5	1,302	1,208	1,573
Авиакеросин	35,6	43,4	62,0	0,821	0,700	0,574
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналып алынгандары же кургатылгандар	30,5	18,5	30,6	1,653	0,604	0,998
Блузкалар, кофталар жана кофта-блузкалар	26,5	6,4	14,5	4,159	0,441	1,834
Костюмдар; куртчалар, шымдар, арчындама шымдар, чолок шымдар	24,3	82,1	24,9	0,296	3,302	0,978
Аялдар жана кыздар үчүн токулган же согулган кийим-кечелер	23,0	5,1	9,8	4,477	0,522	2,336
Пахта	19,3	18,3	20,0	1,053	0,915	0,963
Башка категорияларда камтылбаган, баалуу металлга жатпаган кендер жана алардын концентраттары	18,5	0,7	0,5	25,310	1,595	40,358
Чоюн жана болот	16,0	13,3	5,3	1,197	2,504	2,997
Спорт бут кийими	15,8	14,9	9,1	1,060	1,639	1,737
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар	15,5	24,9	26,4	0,620	0,944	0,585
Шымдар, арчындама шымдар, бриджилер жана чолок шымдар	15,0	5,1	9,8	2,947	0,517	1,524
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	14,9	17,9	11,0	0,829	1,628	1,350
Көйнөктөр	13,0	24,3	17,6	0,538	1,377	0,740
Тамеки затынан турган сигареттер	12,5	32,3	18,3	0,387	1,765	0,684
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	12,1	10,1	24,5	1,194	0,414	0,495
Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары	11,7	1,1	12,6	10,246	0,091	0,929
Эфир майлары, тазалоочу каражаттар	8,7	2,8	1,4	3,070	1,988	6,104
Ысытуу лампалары жана алардын тетиктери	8,3	8,3	15,7	0,999	0,528	0,527
Сүтгөн алынган май, башка тоң майлар	7,7	6,8	2,2	1,129	3,135	3,540
Көмүр, кокс жана брикеттер	7,4	8,6	6,0	0,856	1,438	1,230
Сыр жана быштак	5,0	4,2	2,7	1,172	1,579	1,850
Баштапкы формадагы пластмассалар	4,8	4,0	3,8	1,199	1,045	1,253
Башка категорияларда камтылбаган тамак-аш азыктары	4,5	2,8	5,5	1,633	0,508	0,830
Жайлар үчүн электрдик жылытуу шаймандары	4,4	4,8	3,1	0,911	1,563	1,424
Портландцемент	4,0	4,8	1,7	0,831	2,805	2,330
Автоунаа бензини	2,2	2,4	15,2	0,927	0,158	0,146
Жыйынтыгында, номенклатура боюнча (млн АКШ долл.)	1331,6	1300,4	1132,2	1,02	1,15	1,18
Жыйынтыгында, номенклатура боюнча (жалпы экспорттон %)	84,3%		69,9%			
Бардыгы болуп экспорт¹	1 579,3		1 619,0			

Эскертүү: УСКнын маалыматтары боюнча, кошумча баа берүүсүз ФОБ баасында, таблицада 2016-жыл үчүн экспорттун алгачкы 35 ири статьясы келтирилген

n - товар экспортунун физикалык көлөмү

p - товарлардын эсептелинген экспорттук баасы

¹ УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча (2016-жылга чейин), кошумча баа берүүлөрүн жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрү экспорт боюнча.

1.13-таблица. Баанын индекси жана импорттун физикалык көлөмү¹

Товарлардын аталышы	2016		2015		Индекстер		
	млн АКШ	млн АКШ	млн АКШ	баа	физ.	наркы	
	долл.	долл.	долл.				
	n1216*p1216	n1216*p1215	n1215*p1215	көлөмү			
А	В	С	А/В	В/С	А/С		
Мунай заттар	386,7	569,4	806,6	0,679	0,706	0,479	
Таманы же сырты резинадан же синтетикалык материалдардан жасалган бут кийим	344,3	358,9	114,9	0,959	3,123	2,996	
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	200,3	248,2	101,8	0,807	2,438	1,968	
Чоюн жана болот	188,1	554,9	243,4	0,339	2,280	0,773	
Дары-дармектер (ветеринардык медициналарды кошпо алганда)	108,9	193,5	153,1	0,563	1,264	0,711	
Эфир майлары жуучу заттар	81,9	62,0	75,1	1,322	0,825	1,090	
Шымдар, арчындама шымдар, бриджилер жана чолок шымдар	60,7	6,6	37,4	9,261	0,175	1,625	
Ийне жалбырактуу дарактардын узатасынан кесилген жыгачтары	58,5	18,5	26,4	3,161	0,702	2,219	
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	57,8	30,4	59,9	1,902	0,508	0,965	
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	53,8	59,2	64,2	0,909	0,923	0,838	
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	51,0	891,0	41,5	0,057	21,489	1,229	
Тартылбаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошпо алганда) жана угут	50,7	55,1	63,2	0,921	0,872	0,803	
Баштапкы формадагы пластмассалар	45,4	55,4	44,5	0,819	1,244	1,019	
Кант, патока жана бал	42,3	46,8	40,8	0,904	1,149	1,039	
Пальтолор, плащтар жана ушул сыяктуу буюмдар	42,1	22,1	31,8	1,902	0,694	1,321	
Жаратылыш газы	40,3	71,3	40,4	0,565	1,766	0,999	
Тамеки затынан турган тамекилер	36,8	69,5	48,2	0,530	1,442	0,764	
Резина дөңгөлөктөрү	34,6	29,2	32,0	1,186	0,911	1,080	
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	33,0	49,0	27,2	0,673	1,800	1,211	
Жеңил автоунаалар жана жарандарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар	32,1	28,2	40,4	1,136	0,700	0,795	
Өсүмдүк майы жана тоң майлар, чийки заттар	31,1	28,0	51,2	1,110	0,546	0,607	
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар	29,8	7,1	68,3	4,226	0,103	0,436	
Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	26,0	29,6	35,2	0,876	0,841	0,737	
Буу чыгаруучу, суу жылытуучу казандар жана алардын тетиктери	24,4	19,9	7,8	1,227	2,542	3,118	
Боёочу жана ийлөөчү заттар	23,9	35,6	26,1	0,670	1,364	0,913	
Эт жана эт азыктары	23,1	44,2	63,9	0,522	0,691	0,361	
Жер семирткичтер	22,6	6,2	39,1	3,666	0,158	0,577	
Трикотаж же согулган кездемелер	22,3	21,5	7,6	1,037	2,808	2,913	
Буудай жана угут уну	21,3	31,0	22,2	0,688	1,395	0,960	
Башка категорияларда камтылбаган, кагаз, картон жана алардан жасалган буюмдар	20,3	22,5	22,3	0,902	1,007	0,908	
Майлоочу мунай майлары	18,6	9,7	85,0	1,921	0,114	0,218	
Башка категорияларда камтылбаган тамак-аш азыктары	18,5	20,4	25,6	0,904	0,798	0,722	
Асынмалары бар жана аларсыз баштыктар	18,3	18,2	6,3	1,006	2,884	2,900	
Металл туздары жана органикалык эмес кислоталардын персолу	18,3	22,6	25,1	0,810	0,898	0,728	
Карапа буюмдары	18,1	36,6	6,1	0,493	6,005	2,960	
Маалыматтарды автоматтык түрдө иштеп чыгуучу жабдуулар	17,5	23,9	23,3	0,732	1,026	0,752	
Аялдар жана кыздар үчүн токулган же согулган кийим-кечелер	17,4	18,4	8,0	0,945	2,296	2,170	
Кант кошулуп жасалган кондитердик азыктар	17,2	20,1	17,6	0,856	1,146	0,981	
Жыйынтыгында номенклатура боюнча (млн АКШ долл.)	2 337,6	3 834,6	2 633,7	0,61	1,46	0,89	
Жыйынтыгында номенклатура боюнча (жалпы экспорттон %)	59,6%		63,4%				
Бардыгы болуп импорт¹	3 919,1		4 153,9				

Эскертүү: УСКнын маалыматтары боюнча, СИФ баасында, таблицада 2016-жыл үчүн импорттун алгачкы 38 ири статьясы келтирилген
 n - товар импортунун физикалык көлөмү
 p - товарлардын эсептелинген импорттук баасы

¹ УСК тарабынан жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки).

1.14 – I.21-таблицалар: Өлкөлөр боюнча экспорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү
1.14-таблица. Россияга товарлардын экспорту

өлчөм бирдиги	2012		2013		2014		2015		2016	
	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹		228,3		171,5		139,8		166,8		139,2
Бардыгы болуп		219,1		153,5		122,7		166,8		139,2
Функционалдык бөлүнүүрү*										
Керектөө товарлары		102,0		26,2		21,1		93,9		116,5
Чийки заттар		9,0		10,1		13,5		5,4		1,5
Аралык товарлары		62,0		54,0		32,0		25,8		15,7
Инвестициялык товарлар		4,2		10,2		12,0		13,0		2,6
Энергия продукциялары		41,8		53,1		44,1		28,7		2,9
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал		15,7		13,1		12,1		22,7		49,5
Эт жана эт азыктары	миң т	0,1		1,2		0,4		2,5		0,2
Май жана сүттөн алынган май башка тоң майлар жана майлар	миң т	—		—		—		—		—
Сыр жана быштак	миң т	—		—		—		—		1,9
Жаңы жыйналып алынган же тоңдурулган жашылчалар	миң т	10,6		7,1		6,7		4,5		5,4
Жемин жана жеңгектар, жаңы жыйналып алынгандары же кургатылгандар	миң т	3,0		3,1		0,4		0,7		1,3
Суттар жана бульондор, аларды даярдоодо кошулуу, даам чыгаруучу татымалдар	т	190,2		2,2		235,0		3,0		125,1
Сууеңдүктөр жана тамеки		8,0		9,6		14,0		6,8		1,2
Даяр эмес тамеки; тамеки калдыктары	миң т	2,2		7,0		2,5		9,3		13,7
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар		32,8		18,1		17,1		1,4		5,2
Пахта	миң т	22,3		27,2		10,8		12,8		15,1
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар		41,8		53,1		44,1		28,7		2,9
Авиакеросин	миң т	33,7		41,8		48,0		53,1		2,9
Мал жана өсүмдүк майлары, мом		—		—		0,1		—		—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар		2,9		0,9		1,7		2,2		0,7
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары		18,4		18,2		6,0		0,8		1,8
Унаалар жана транспорттук жабдуулар		17,7		25,3		17,0		25,5		9,8
Электр ысытуу лампалары, алардын тетиктери		44,6		5,2		48,5		6,2		53,7
Башка категорияларда камтылбаган автоунаалар		5,6		7,1		6,0		5,0		49,6
Темир жол транспорт каражаттары		0,1		0,1		0,5		6,5		0,7
Ар түрдүү даяр буюмдар		81,7		15,2		10,6		64,4		—
Кийим-кече жана аларга тиешелүү буюмдар		75,3		3,8		1,9		41,8		47,3
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		—		—		—		—		—

Эскертүү: УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында

¹ УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча (2016-жылга чейин), Улуттук банктын эсептөөлөрүнө ылайык айлар боюнча бөлүштүрүлгөн кошумча баа берүүлөрүн жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап илктөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чeyретинен берки).

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.15-таблица. Казакстанга товарлардын экспорту

	2012		2013		2014		2015		2016	
	физик калык көлөм	нарык, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	нарык, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	нарык, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	нарык, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	нарык, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп		622,3		604,8		579,2		237,6		275,5
Бардыгы болуп		394,7		395,6		368,3		237,6		275,5
Функционалдык бөлүштүрүү*										
Керектөө товарлары		235,1		249,5		213,1		158,2		129,3
Чийки заттар		64,9		51,9		88,8		32,1		112,5
Аралык товарлары		40,7		53,2		40,1		29,0		27,4
Инвестициялык товарлар		14,8		19,9		23,6		17,5		5,9
Энергия продукциялары		39,1		21,2		2,7		0,8		0,4
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча										
Тамак-аш азыктары жана тируу мал		116,9		102,4		79,8		75,1		55,0
Тируу мал	миң даана	4,7	468,4	7,8	14,1	6,9	9,2	3,8	1,2	1,0
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	миң т	25,1	11,9	9,5	24,8	20,6	38,1	20,7	19,7	11,3
Сыр жана бышатк	миң т	0,9	3,3	0,7	0,6	2,1	1,3	2,7	0,5	1,2
Жаны жыйналып алынган же тондурулган жанычылалар	миң т	153,5	36,1	163,8	32,7	141,8	22,4	179,3	15,3	143,3
Желини жана жезгактар, жаңы жыйналып алынгандары же кургатылгандар	миң т	81,7	44,6	82,0	41,8	56,3	19,0	19,9	8,4	8,9
Суусуздуктар жана тамеки	миң т	2,0	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,0	1,9	1,9
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	миң т	26,1	18,0	17,4	18,0	39,0	22,0	22,0	112,8	111,2
Металл кендери жана металл сыныктары	миң т	25,4	61,5	17,4	38,4	187,9	20,9	83,8	0,4	0,4
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	миң т	39,1	21,2	21,2	2,7	0,8	0,8	0,6	0,3	0,2
Мунай заттар	миң т	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,8	0,6	0,6	0,2
Магддын майы жана өсүмдүк майлары, мом	миң т	—	—	—	0,0	—	—	—	—	—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар	миң т	42,0	32,2	42,0	16,2	49,4	16,2	16,2	8,4	8,4
Башка органикалык эмес химиялык заттар	миң т	36,4	28,9	36,4	45,9	45,9	12,5	12,5	—	—
Эфир майлары, резиндер жана парфюмердик заттар	т	119,2	0,2	31,3	0,2	30,8	0,1	284,1	0,6	435,6
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	миң т	43,3	54,4	4,5	4,5	5,4	1,6	26,9	25,1	25,1
Картон жана кагаз коробкалар, ящиктер, баштыктар	миң т	4,7	7,4	4,5	6,6	3,4	5,4	2,6	1,8	2,1
Башка категорияларга камтылбаган, текстиль жиптери, кездемелер, даяр буюмдар	миң т	6,9	8,1	6,9	8,1	8,6	4,0	4,0	2,1	2,1
Топталган айнек же жыгылмакайталыган айнек	млн чарчы.м	1,6	6,4	4,3	13,9	4,2	10,5	1,5	5,2	4,1
Чоюн жана болот	миң т	9,3	4,3	7,3	3,1	9,8	6,6	2,7	1,4	1,1
Күмүш, платина жана платина топтооруна кирген башка металлдар	миң т	—	—	—	—	—	—	—	—	0,9
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	миң даана	27,0	38,6	10,3	17,7	23,7	3,7	23,6	15,2	9,1
Жайлар үчүн электрдик жылытуу шаймандары	миң даана	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Башка категорияларда камтылбаган, өнөр жайына атайы каралбаган унаалар жана жабдуулар	миң даана	5,4	2,1	2,1	0,8	0,8	0,4	0,5	3,1	2,6
Башка мудаткыч жана тондургуч жабдуулар	миң даана	0,7	0,6	0,6	0,6	0,4	0,4	0,5	2,6	2,6
Жеңил автонуалар жана жараандары ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар	даана	520,0	4,5	1142,0	10,0	645,0	6,1	41,0	0,5	—
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автонуалар	даана	16,0	0,2	48,0	3,6	27,0	1,0	3,0	0,1	0,5
Ар түрдүү даяр буюмдар	миң даана	98,3	127,3	105,2	105,2	98,0	54,6	47,2	62,8	62,8
Кийим-кече жана аса тиешелүү буюмдар	миң даана	81,2	105,2	105,2	98,0	54,6	47,2	47,2	7,7	7,7
Бүт кийим	миң даана	2,3	4,0	4,0	6,0	10,5	10,5	10,5	7,7	7,7
Пластмассадан жасалган товарларды ташуу же таңгактоо үчүн буюмдар	миң даана	8,7	11,1	11,1	11,2	6,6	6,6	6,6	1,8	1,8
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		—	—	—	—	—	—	—	—	—

Эскертүү: УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында

* УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча (2016-жылга чейин), жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чөйрөтүнөн берки).

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

1.16-таблица. Өзбекстанга товарлардын экспорту

олчоо бирдиси	2012		2013		2014		2015		2016	
	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы-млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы-млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы-млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы-млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы-млн АКШ доллары
Барлыгы болуп	190,1		163,5		116,7		112,1		125,1	
Функционалдык бөлүштүрүү*										
Керектөө товарлары	10,8		9,7		9,8		26,9		4,1	
Чийки заттар	8,0		7,0		4,8		3,5		4,4	
Аралык товарлары	62,9		95,6		70,4		35,7		47,0	
Инвестициялык товарлар	97,5		45,8		22,5		40,2		60,8	
Энергия продукциялары	11,0		5,4		9,2		5,8		8,8	
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	4,6		3,1		2,0		20,0		3,2	
Эт жана эт азыктары	—		0,1		—		5,7		—	
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	2,2		1,2		0,1		0,1		0,3	
Башка категорияларда камтылбаган тамак-аш азыктары	0,7		0,9		0,9		2,2		2,4	
Суусундуктар жана тамеки	—		—		0,1		—		—	
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	13,1		10,0		10,0		7,4		5,6	
Таш, күм жана иагыл	2,4		504,3		211,7		228,9		2,5	
Металл сыныктары жана кара металлургия калдыктары	79,3		58,9		98,7		87,2		1,8	
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	11,0		5,4		9,2		5,8		8,8	
Көмүр, кокс жана брикеттер	110,0		138,4		218,4		209,4		5,9	
Авиакеросин	0,5		0,8		0,8		0,5		0,3	
Мал жана өсүмдүк майлары, мом	—		—		—		—		—	
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар	8,9		17,5		6,4		5,3		10,7	
Жер семирткичтер	5,4		4,3		2,3		0,5		2,7	
Баштапкы формадагы пластмассалар	0,3		5,3		1,3		1,6		3,7	
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	45,1		68,9		51,6		21,7		27,1	
Резина дөңгөлөктөрү	6,3		12,1		10,2		9,2		1,8	
Тапталган айнек же жылмакайталылган айнек	—		0,4		2,8		1,1		2,4	
Чоюн жана болот	17,8		24,9		13,5		4,4		14,8	
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	6,8		6,4		1,8		2,4		1,4	
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	106,9		58,4		36,2		51,4		60,3	
Жарандык курулуш үчүн машиналар жана жабдуулар	4,2		9,1		—		0,6		1,6	
Электр ысытуу лампалары, алардын тетиктери	35,6		38,8		39,4		40,1		0,1	
Жук таиуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар	122,0		47,0		27,0		28,0		36,3	
Автоунаалардын тетиктери жана аларга тиешелүү жабдуулар	7,5		6,9		7,4		5,6		5,8	
Ар түрдүү даяр буюмдар	0,4		0,3		1,2		0,4		9,5	
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	—		—		—		—		—	

Эскертүү: УСКнын маалыматтарынын негизинде FOB баасында

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.17-таблица. Беларусьяга товарлардын экспортту

	2012		2013		2014		2015		2016	
	физи- калык көлөм доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм доллары	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп		11,3		12,6		6,5		5,6		3,3
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары		0,4		0,1		0,2		0,2		0,6
Чыйки заттар		—		0,1		—		—		—
Аралык товарлары		10,9		12,4		6,3		3,8		2,7
Инвестициялык товарлар		—		—		—		1,5		—
Энергия продукциялары		—		—		—		—		—
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тиүү мал		0,2		0,1		0,1		—		—
<i>Жаңы жыйналып алынган же тоңдурулган жашылчалар</i>	<i>млн т</i>	0,1		0,1		—		—		—
Суусундуктар жана тамеки		—		—		—		—		—
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чыйки заттар		0,6		0,1		—		0,6		0,6
<i>Пахта</i>	<i>млн т</i>	457,8		—		—		300,6		39,5
<i>Башка категорияларда камтылбаган, малдан алынган чыйки зат материалдары</i>	<i>млн т</i>	—		0,3		—		640,0		0,1
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар		—		—		—		—		—
Мал жана өсүмдүк майлары, мом		—		—		—		—		—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар		0,1		—		0,1		—		—
Материалдын түрү б-ча классификацияланган өнөр жай товарлары		0,1		0,1		—		—		—
Унаалар жана транспорттук жабдуулар		10,2		12,2		6,2		4,9		2,6
<i>Автоунаалардын тетиктери жана аларга тиешелүү жабдуулар</i>		10,1		12,2		6,1		3,4		2,6
Ар түрдүү даяр буюмдар		0,1		—		—		0,1		—
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		—		—		—		—		—

Эскертүү: УСКнын маалыматтарынын негизинде FOB баасында

¹ УСКнын FOB баасындагы маалыматтарынын негизинде, УСК тарабынан жексе адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча жүргүзүлгөн таңдап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки).

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.18-таблица. Швейцарияга товарлардын экспорту

өлчөө бирдиги	2012		2013		2014		2015		2016	
	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп	547,9		513,2		575,6		562,1		648,0	
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары	—	—	—	—	0,2	—	0,1	—	0,1	—
Чийки заттар	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Аралык товарлары	547,7	513,1	513,1	575,4	575,4	561,9	647,8			
Инвестициялык товарлар	0,1	0,1	0,1	—	—	0,1	—	—	—	—
Энергия продукциялары	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	—	—	—	—	—	—	—	—	0,1	—
Суусундуктар жана тамеки	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Мал жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	2,9	2,4	2,4	2,4	2,4	2,7	3,8			
<i>Күмүш, платина жана платина тобуна кирген башка металлдар</i>	2,9	2,4	2,4	2,4	2,4	2,6	3,8			
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ар түрдүү даяр буюмдар	0,1	—	—	—	0,1	0,1	0,1			
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	544,7	510,7	510,7	573,0	573,0	559,3	644,0			
<i>Монетардык эмес алтын</i>	10,1	11,4	11,4	14,3	14,3	14,7	11,2			
	544,7	510,7	510,7	573,0	573,0	559,3	644,0			

Эскертүү: УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.19-таблица. Кытайга товарлардын экспорту

өлчөө бирдиги	2012		2013		2014		2015		2016	
	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы-млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы-млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы-млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы-млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы-млн АКШ доллары
Бардыгы болуп	61,4	35,9	32,8	36,2	80,1					
Функционалдык бөлүшүү*										
Керектөө товарлары	1,4	4,5	4,7	4,4	13,4					
Чийки заттар	40,3	11,9	13,5	12,0	51,3					
Аралык товарлары	3,1	2,1	1,6	6,7	3,7					
Инвестициялык товарлар	8,3	7,8	5,1	7,0	5,0					
Энергия продукциялары	8,3	9,6	7,9	6,1	6,5					
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	1,2	3,8	3,6	2,1	1,9					
Суусундуктар жана тамеки	—	0,1	0,4	2,0	10,8					
Тамеки затынан турган сигареттер	—	—	—	274,9	9,9					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	38,4	8,6	9,2	5,4	45,5					
Ири мүйүздүү мал терилери жана иштетилбеген булгаары	1,2	4,7	1,3	3,1	0,8					
Ашатылбаган кой-козу терилери (каракул терилеринен тышкары)	1,2	1,0	1,0	0,4	—					
Жүн (топсту кошо алганда)	0,9	1,4	1,0	1,6	1,7					
Баллуу металл кендери жана алардын концентраттары	12,5	30,2	0,7	0,6	42,4					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с.магериалдар	8,4	9,6	7,9	6,1	6,5					
Авиакеросин	6,5	7,4	7,6	5,9	5,6					
Малдын майы жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—					
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар	0,7	0,6	0,2	—	0,4					
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	3,9	4,5	4,7	12,9	8,9					
Булгаары	6,7	7,1	4,5	5,4	5,9					
Башка категорияларда камтылбаган текстиль жиптери, кездемелер, даяр буюмдар	0,1	0,1	0,1	4,8	2,7					
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	8,6	8,2	6,3	7,2	4,2					
Жүк ташуу үчүн автоунаалар жана атайы багытка каралган автоунаалар	1,4	37,0	1,1	21,0	1,7					
Ар кандай даяр буюмдар	0,2	0,4	0,5	0,4	1,9					
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—					

Эскертүү: УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында

* Улуттук банкта иштетип чыккан классификация боюнча

1.20-таблица. Түркияга товарлардын экспорту

өлчөө бирдиги	2012		2013		2014		2015		2016	
	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	
Бардыгы болуп	50,2		85,8		86,0		85,2		90,0	
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары	29,5		54,9		50,6		30,6		33,1	
Чийки заттар	0,6		0,9		0,7		0,6		0,9	
Аралык товарлары	6,5		8,2		9,6		9,9		12,6	
Инвестициялык товарлар	0,7		0,3		2,4		23,8		25,9	
Энергия продукциялары	12,9		21,5		22,8		20,4		17,6	
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	28,7		53,3		48,8		28,4		31,6	
<i>Буурчактар, кургатылгандары, кабыгынан тазалангандар, майдалангандар же бүтүндөрү</i>	29,8	25,2	36,2	49,5	31,0	41,5	36,0	22,7	42,7	
Суусундуктар жана тамеки	—	—	—	—	0,8		0,3		—	
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	6,9	9,1	9,1	9,1	9,2		7,9		11,4	
<i>Пахта</i>	3,3	4,9	4,0	6,1	4,4	7,0	4,7	6,0	8,1	
<i>Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жетпаган тустуу металл сыныктары жана калдыктары</i>	2,2	1,0	1,9	0,8	4,1	1,3	4,2	1,1	1,2	
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	12,9	21,5	21,5	21,5	22,8		20,4		17,6	
<i>Авиакеросин</i>	11,2	12,9	19,8	21,2	23,0	22,8	28,1	20,4	29,9	
Мал жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—		—		—	
Башка категорияларда камтылбаган, химиялык заттар жана у.с. продукциялар	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4		1,3		0,8	
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	0,7	0,3	0,3	0,3	0,7		0,8		1,0	
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	0,6	0,3	0,3	0,3	2,8		25,4		26,5	
<i>Учучу аппараттар жана аларга тиешелүү жабдуулар</i>	—	—	—	—	—		24,6		26,0	
Ар түрдүү даяр буюмдар	0,1	0,4	0,4	0,4	0,4		0,4		0,5	
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	—	—	0,6	0,6	0,1		0,5		0,6	

Эскертүү: УСКнын маалыматтарынын негизинде FOB баасында

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

І.21-таблица. БАЭге товарлардын экспорту

олчоо бирдиги	2012		2013		2014		2015		2016	
	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп	16,1	222,0	141,8	99,0	36,4					
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары	7,1	5,6	3,0	0,8	0,7					
Чийки заттар	0,4	0,4	0,5	1,2	0,5					
Аралык товарлары	0,3	207,9	132,5	86,1	26,0					
Инвестициялык товарлар	1,3	0,9	2,7	9,6	8,7					
Энергия продукциялары	7,0	7,3	3,0	1,2	0,7					
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тиүү мал	6,1	4,7	1,1	0,2	0,1					
Суусулдуктар жана тамеки	0,1	—	—	—	—					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	—	0,3	0,9	—	—					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с.материалдар	7,0	7,3	3,0	1,2	0,7					
<i>Авиакеросин</i>	6,1	7,0	3,1	1,6	1,0					
Мал жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—					
Башка категорияларда камтылбаган, химиялык заттар жана у.с. продукциялар	0,4	0,3	0,5	1,2	0,6					
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	0,1	1,0	0,7	0,5	0,2					
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	1,4	1,1	2,8	10,1	8,8					
Ар түрдүү даяр буюмдар	0,9	0,8	1,9	0,1	0,4					
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	0,1	206,5	130,8	85,6	25,7					
<i>Монетардык эмес алтын</i>	—	5,1	3,3	2,3	0,7					

Эскертүү: УСКнын маалыматтарынын негизинде FOB баасында

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.22 – I.33-таблицалар: Өлкөлөр боюнча импорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү

I.22-таблица. Россиядан товарлардын импорту

	2012		2013		2014		2015		2016	
	физик калык колум	нарык, млн АКШ доллары	физик калык колум	нарык, млн АКШ доллары	физик калык колум	нарык, млн АКШ доллары	физик калык колум	нарык, млн АКШ доллары	физик калык колум	нарык, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп	1 816,6	2 040,3	1 851,9	1 851,9	1 460,2	1 460,2	1 460,2	1 460,2	910,7	839,8
Функционалдык бөлүштүрүү*										
Керектөө товарлары	348,0	365,1	358,7	358,7	261,3	261,3	261,3	261,3	185,7	185,7
Чийки заттар	15,5	22,0	6,1	6,1	44,3	44,3	44,3	44,3	44,3	44,3
Аралык товарлары	344,4	403,5	375,6	375,6	277,7	277,7	277,7	277,7	242,6	242,6
Инвестициялык товарлар	70,8	75,9	76,8	76,8	108,7	108,7	108,7	108,7	41,6	41,6
Энергия продукциялары	1 038,0	1 173,7	1 034,7	1 034,7	768,3	768,3	768,3	768,3	325,6	325,6
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча										
Тамак-аш азыктары жана тириүү мал	165,4	167,7	162,3	162,3	131,4	131,4	131,4	131,4	109,5	109,5
Дан азыктары, ундай же крахмалдан жасалган азыктар	7,9	18,6	23,1	23,1	20,7	20,7	20,7	20,7	15,6	16,1
Дан өсүмдүктөрү жана алардан жасалган продуктулар	—	6,6	—	—	—	—	—	—	100,2	17,4
Кант, кант коюлуп жасалган азыктар жана бап	9,5	7,5	9,7	9,7	6,0	6,0	6,0	6,0	25,3	14,9
Шоколад жана какао коюлуп жасалган башка тамак-аш азыктары	8,7	41,1	38,9	38,9	30,9	30,9	30,9	30,9	9,6	23,5
Сууөндүктөр жана тамеки	41,8	36,8	40,5	40,5	34,0	34,0	34,0	34,0	22,4	22,4
Узунтан жасалган сыра	14,0	11,2	11,7	11,7	5,0	5,0	5,0	5,0	7,4	3,4
Кант коюлган минерал суулары жана алкогольсүз сүзүндүктөр	6,4	4,7	5,6	5,6	4,7	4,7	4,7	4,7	17,4	5,0
Спирттер	0,7	10,2	1,1	1,1	1,6	1,6	1,1	1,1	3,0	3,9
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	70,6	86,1	77,5	77,5	32,0	32,0	32,0	32,0	36,8	36,8
Ийне жалбырактаруу дарагынын узатасынын кесилген жыгачтары	282,3	74,6	73,6	73,6	749,8	749,8	749,8	749,8	461,2	34,4
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с.материалдар	1 037,4	1 174,2	1 033,6	1 033,6	768,8	768,8	768,8	768,8	326,0	326,0
Автоунаа бөлгичи	709,6	515,6	457,7	457,7	353,9	353,9	353,9	353,9	446,8	145,5
Дизель отуну	458,2	361,0	368,7	368,7	213,7	213,7	213,7	213,7	273,3	100,5
Авиакеросин	101,2	104,4	82,7	82,7	51,9	51,9	51,9	51,9	63,0	24,2
Жаратылыш газы	—	0,2	—	—	40,2	40,2	40,2	40,2	40,3	40,3
Маалым майы жана өсүмдүк майлары, мом	36,1	42,4	39,6	39,6	37,6	37,6	37,6	37,6	23,0	23,0
Өсүмдүк майлары жана тою майлар	26,0	31,3	39,4	39,4	44,6	44,6	44,6	44,6	22,5	22,5
Башка категорияларда камтылбаган, химиялык заттар жана у.с. продукциялар	134,1	149,0	132,6	132,6	99,3	99,3	99,3	99,3	75,6	75,6
Медициналык жана фармацевтикалык продуктулар	25,6	29,0	23,9	23,9	26,2	26,2	26,2	26,2	13,0	13,0
Эфир майлары, резинолдор жана парфюмердик заттар	20,9	44,8	44,2	44,2	27,4	27,4	27,4	27,4	16,1	22,7
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	216,3	252,8	245,9	245,9	221,0	221,0	221,0	221,0	182,0	182,0
Резина дөңгөлөктөрү	145,1	198,9	151,7	151,7	9,2	9,2	9,2	9,2	8,4	8,4
Тапталган жыгач жана калыбына келтирилген жыгач	14,1	12,0	21,7	21,7	14,4	14,4	14,4	14,4	6,8	6,8
Калас жана картон	13,5	11,8	13,4	13,4	11,0	11,0	11,0	11,0	10,0	10,0
Чоюн жана болот	113,5	93,6	118,4	118,4	119,3	119,3	119,3	119,3	100,6	100,6
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	91,3	102,7	87,2	87,2	91,2	91,2	91,2	91,2	45,0	45,0
Конкреттүү тармактарга атайы бөлгөнүмдөгү унаалар	12,3	13,4	6,6	6,6	11,7	11,7	11,7	11,7	2,5	2,5
Башка категорияларда камтылбаган, өнөр жайына атайы каралбаган унаалар жана жабдуулар	15,0	15,8	15,5	15,5	20,4	20,4	20,4	20,4	10,8	10,8
Энергетикалык жана электр энергиясы менен тиричилик жабдуулары	11,4	11,7	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7	7,3	7,3
Жеңил автоунаалар жана жүк ташууга бөлгөнүмдөгү транспорттук каражаттары	776,0	1 340,0	7,8	7,8	349,0	349,0	349,0	349,0	4,6	4,6
Жүк ташуу учур, автоунаалар жана атайы бөлгөнүмдөгү каралган автоунаалар	132,0	5,1	6,8	6,8	189,0	189,0	189,0	189,0	1,3	1,3
Ар кандай даяр буюмдар	23,6	28,6	33,0	33,0	45,0	45,0	45,0	45,0	19,6	19,6
Блоктук имараттар, арматуралар жана суу өткөрмө-канализациялык жана жарык берүүчү жабдууларды бөлгөнүмдөгү	0,7	1,3	1,7	1,7	2,1	2,1	2,1	2,1	3,5	3,5
Үй эмеректери жана алардын тетиктери	2,0	1,7	1,9	1,9	4,5	4,5	4,5	4,5	2,1	2,1
Башка категорияларда камтылбаган ар кандай даяр буюмдар	10,3	13,2	21,6	21,6	29,8	29,8	29,8	29,8	7,7	7,7
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Эскерүү: УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында										

* УСК тарабынан жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодолашуулары боюнча жүргүзүлгөн таңдап алынуучу натыйжаларын (2015-жылдын 3-сентябрына берилген).

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

1.23-таблица. Казакстандан товарлардын импорту

	2012		2013		2014		2015		2016	
	физик-калык көлөм	нарык, млн АКШ доллары	физик-калык көлөм	нарык, млн АКШ доллары	физик-калык көлөм	нарык, млн АКШ доллары	физик-калык көлөм	нарык, млн АКШ доллары	физик-калык көлөм	нарык, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп		698,6		569,9		574,4		553,1		597,5
Бардыгы болуп		698,6		569,9		574,4		553,1		540,6
Функционалдык бөлүнүшү*										
Керектөө товарлары		317,6		191,6		158,9		184,6		195,6
Чийки заттар		142,7		132,5		161,3		98,4		58,0
Аралык товарлары		104,6		123,0		127,2		118,1		158,7
Инвестициялык товарлар		6,9		9,9		22,7		15,1		19,3
Энергия продукциялары		126,8		112,8		104,2		136,9		109,1
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча										
Тамак-аш азыктары жана тиричилик		166,9		173,8		158,5		133,8		118,9
Кант, патока жана бал	миң т	4,2	2,1	4,1	20,1	3,7	2,5	4,3	5,3	6,7
Башка тартиптеги буудай (полбаны кошо алганда) жана узун буудай жана узун уру	миң т	438,4	93,6	342,9	83,3	100,4	340,0	63,1	196,5	33,3
Дан азыктары, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	миң т	111,9	29,8	135,1	40,5	52,8	14,3	19,3	84,8	21,2
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	миң т	4,2	5,3	4,5	5,8	7,1	6,4	4,8	5,1	5,2
Маргарин жана жуурулган май	миң т	2,0	6,1	1,9	6,4	1,9	6,3	2,0	7,4	10,3
Суусундуктар жана тамеки	миң т	5,4	8,6	5,8	8,9	5,9	8,1	5,9	7,7	7,3
Кант коюлган минерал суулары жана алкогольсүз суусундуктар	млн л	33,7	18,5	38,4	23,9	44,4	23,9	28,2	15,8	7,0
Тамеки заттынан турган сигареттер	млрд даана	3,1	37,4	3,8	48,9	4,3	51,7	2,6	28,9	1,4
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	миң т	806,7	8,8	1 151,9	20,0	1 306,8	17,0	932,0	12,2	907,1
Таш, күм жана шагыл	миң куб.м	93,5	0,0	—	—	—	—	0,3	0,8	65,3
Ийне жалбырактуу дарактардын узатасынан кесилген жыгачтары	миң т	0,7	0,0	—	—	—	—	—	—	109,0
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	миң т	126,8	112,8	—	—	104,2	—	136,9	—	7,3
Автона бензини	миң т	0,7	0,0	—	—	—	—	2,6	1,5	20,6
Дизель отуну	миң т	10,3	6,2	1,6	1,1	0,3	0,1	26,0	14,5	48,4
Мазут	миң т	4,0	2,0	5,5	2,8	8,1	3,8	138,7	46,9	223,0
Агломерирленбеген көмүр	миң т	1 110,7	39,4	1 270,4	51,2	1 274,6	45,1	1 387,9	41,0	791,6
Малдын майы жана өсүмдүк майлары, мом	миң т	6,0	8,8	7,3	10,6	8,6	10,4	8,0	9,3	6,6
Өсүмдүк майлары жана тоң майлар	миң т	58,6	33,1	52,3	68,8	38,3	9,2	59,9	83,4	5,2
Башка категорияларда камтылбаган, химиялык заттар жана у.с. продукциялар	миң т	4,9	1,8	5,7	1,3	4,7	6,9	15,8	9,1	37,0
Органикалык эмес химиялык заттар	миң т	0,1	2,2	0,2	2,2	0,1	2,1	0,4	7,7	0,4
Эфир майлары, резиноидер жана парфюмердик заттар	миң т	40,2	9,1	55,6	12,0	54,5	10,7	42,9	8,9	64,4
Медицименттер (ветеринардык медициналарды кошо алганда)	миң т	3,7	3,0	4,6	6,9	3,6	9,5	5,8	5,8	5,8
Пластименттер, бойктор, лактар жана ушундай эле материалдар	миң т	41,5	35,7	67,3	50,3	74,4	81,8	44,4	128,7	40,8
Жер семирткичтер	миң т	4,3	4,8	4,8	4,0	4,0	4,0	4,4	4,4	4,4
Баштапкы эмес формдагы пластмассалар	миң т	56,3	71,4	73,8	73,8	73,8	78,1	78,1	78,1	95,2
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	миң т	10,0	11,4	11,4	11,4	6,4	26,0	19,9	11,2	11,2
Чоюн жана болот	миң т	3,0	3,0	4,6	4,6	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
Кагаз, картон жана алардан жасалган буюмдар	миң т	19,3	20,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	миң т	19,3	20,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2
Ар кандай даяр буюмдар	миң т	19,3	20,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	миң т	19,3	20,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2

УСКнын маалыматтарынын негизинде СНФ басында

* УСК тарбынан жесе адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чөйрөгүнөн берки).

* Улуттук банкта иштетип чыккан классификация боюнча

1.24-таблица. Өзбекстандан товарлардын импорту

өлчөө бирдиги	2012		2013		2014		2015		2016	
	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп	67,5	96,9	106,5	56,2	67,2					
Функционалдык бөлүштүрүү*										
Керектөө товарлары	11,6	25,9	26,5	15,5	30,4					
Чийки заттар	0,9	2,1	2,3	0,6	0,7					
Аралык товарлары	33,2	49,2	73,4	36,9	33,7					
Инвестициялык товарлар	3,5	2,4	0,7	3,1	2,3					
Энергия продукциялары	18,2	17,2	3,6	—	0,2					
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	1,5	11,3	9,9	1,3	7,3					
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	—	0,1	6,3	0,1	4,3					
Суусундуктар жана тамеки	1,4	2,1	3,4	2,1	1,1					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	0,7	0,7	0,9	0,9	1,7					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с.материалдар	18,2	17,2	3,6	—	0,2					
Малдын майы жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—					
Башка категорияларда камтылбаган, химиялык заттар жана у.с. продукциялар	22,7	31,2	51,2	24,4	19,5					
<i>Жер семирткичтер</i>	18,6	26,1	39,6	17,1	11,6					
<i>Баштапкы эмес формадагы пластмассалар</i>	1,9	2,3	2,8	2,4	5,0					
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	12,6	22,3	27,4	18,6	23,3					
<i>Трикотаж же согулган кездемелер</i>	—	—	0,3	0,6	5,1					
<i>Полго төшөмөлөр</i>	0,0	0,1	1,7	0,9	6,5					
<i>Башка категорияларда камтылбаган кен болбогондордон алынган буюмдар</i>	7,3	20,4	3,8	5,1	0,9					
<i>Жез</i>	556,0	849,6	5,0	394,9	0,9					
<i>Алюминий</i>	678,5	923,2	4,2	609,7	2,2					
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	5,0	4,8	2,6	3,4	4,8					
Ар кандай даяр буюмдар	5,3	7,3	7,6	5,5	9,4					
<i>Бут кийим</i>	2,9	3,7	3,0	2,7	3,2					
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—					

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.25-таблица. Украинадан товарлардын импорту

өлчөө бирдиги	2012		2013		2014		2015		2016	
	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп	141,2	158,1	115,0	89,4	39,9					
Функционалдык бөлүштүрүү*										
Керектөө товарлары	100,3	108,8	82,1	70,6	29,4					
Чийки заттар	—	0,1	0,1	2,3	0,4					
Аралык товарлары	23,1	35,9	17,2	9,7	6,1					
Инвестициялык товарлар	17,4	13,1	15,6	6,7	4,0					
Энергия продукциялары	0,3	0,2	—	—	—					
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал										
Дан азыктары, ундан же крахмалдан жасалган азыктар										
Кант, патока жана бал	8,2	15,2	8,8	17,2	53,8					
Кант коюлуп жасалган кондитердик азыктар	13,3	10,0	25,4	17,0	6,8					
Шоколад жана какао коюлуп жасалган башка тамак-аш азыктары	3,2	6,9	4,2	8,4	—					
Суусундуктар жана тамеки	7,2	21,0	6,6	19,4	3,3					
Кант коюлган минерал суулары жана алкогольсүз суусундуктар	6,5	6,5	6,5	6,4	5,4					
Огулдун тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	8,0	5,9	8,0	6,1	7,6					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	0,6	1,0	0,1	—	4,4					
Малдын майы жана өсүмдүк майлары, мом	0,3	0,2	—	—	4,4					
Өсүмдүк майлары жана тоң майлар	8,6	5,8	3,3	2,2	2,5					
Башка категорияларда камтылбаган, химиялык заттар жана у.с. продукциялар	5,2	7,5	2,7	3,0	0,1					
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)	6,9	8,4	8,0	8,0	—					
Эфир майлары, жуучу заттар	0,2	2,9	0,3	3,4	3,3					
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	0,8	2,1	1,0	3,2	2,2					
Кагаз жана картон	1,4	4,7	1,7	7,3	0,3					
Чоюн жана болот	3,5	4,0	2,7	2,8	0,9					
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	21,5	33,8	19,0	12,3	1,8					
Жылытуучу жана муздатуучу жабдуулар жана алардын тетиктери	1,4	6,2	1,7	7,3	1,3					
Электр аккумуляторлору	4,1	1,8	4,1	4,5	1,1					
Ар кандай даяр буюмдар	3,3	6,7	2,8	0,4	4,5					
Жыгач эмеректер	10,2	14,7	17,1	7,6	1,0					
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	24,5	3,4	3,4	19,3	4,1					
	—	—	—	—	0,2					
	—	—	—	—	0,5					
	—	—	—	—	14,4					
	—	—	—	—	0,8					
	—	—	—	—	4,2					
	—	—	—	—	5,3					
	—	—	—	—	0,4					

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

1.26-таблица. Беларусьиан товарлардын импорту

	2012		2013		2014		2015		2016	
	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп конумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹		151,8		116,7		91,4		51,4		36,2
Бардыгы болуп		151,8		116,7		91,4		51,4		35,3
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары		44,0		32,8		25,1		15,8		8,7
Чыйки заттар		1,9		2,9		1,2		0,5		0,4
Аралык товарлар		26,5		35,0		32,6		16,0		9,3
Инвестициялык товарлар		79,3		45,8		32,5		19,1		16,9
Энергия продукциялары		0,1		0,1		0,1		0,1		—
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тируу мал		35,8		23,3		14,9		7,9		3,4
<i>Ак кант, рафинирленген кант жана сахароза</i>	млн т	44,9		29,3		18,0		11,4		6,3
Суусундуктар жана тамеки		0,2		—		—		—		0,9
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чыйки заттар		2,5		2,3		2,7		1,4		0,1
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с.материалдар		0,1		0,1		0,1		0,1		—
Малдын майы жана өсүмдүк майлары, мом		0,1		0,1		0,2		—		—
Башка категорияларда камтылбаган, химиялык заттар жана у.с. продукциялар		2,7		3,0		3,5		2,6		1,4
<i>Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошпо алганда)</i>	т	137,7		197,5		218,2		199		182
Эфир майлары, резиноиддер жана парфюмердик заттар		150,4		0,3		644,3		0,8		1 043,4
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары		19,9		31,4		23,6		13,0		6,8
<i>Резина дөңгөлөктөрү</i>	млн даана	70,6		90,8		77,5		14,2		17,5
<i>Тапталган жыгач жана калыбына келтирилген жыгач</i>	млн куб.м	7,9		7,5		6,1		1,8		8,6
<i>Кагаз жана картон</i>	т	409,6		249,8		0,5		311,8		0,8
<i>Бир катмарлуу фанера, желимделген фанера, таарындылардан жасалган тактайлар жана башка жыгачтар</i>		3,5		3,0		1,9		1,4		2,1
<i>Чоподон курулуш материалдары жана өрткө чыдамдуу курулуш материалдары</i>		0,8		1,7		1,7		0,4		1,0
<i>Полго төшөмөлөр</i>	млн чарчы м	319,3		415,9		641,9		1,7		873,4
Унаалар жана транспорттук жабдуулар		86,8		52,6		43,4		24,2		20,6
<i>Тракторлор</i>	даана	417,0		695,0		12,7		546,0		9,2
<i>Жүк ташуу үчүн автоунаалар жана атайы багытка каралган автоунаалар</i>	даана	64,0		41,0		17,9		16,8		28,0
Ар кандай даяр буюмдар		3,6		3,9		3,1		2,2		—
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		—		—		—		—		—

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

¹ УСК тарабынан жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары ботонча жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чeyрегинен берки).

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

І.27-таблица. Кыгайдан товарлардын импорту

өлчөө бирдиги	2012		2013		2014		2015		2016	
	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп		1 214,9		1 452,8		1 200,2		1 049,5		1 468,4
Функционалдык бөлүштүрүү*										
Керектөө товарлары		488,3		503,8		443,9		377,3		644,6
Чыйка заттар		4,6		4,3		4,2		3,8		2,3
Аралык товарлары		439,3		559,6		481,6		415,0		551,0
Инвестициялык товарлар		282,2		384,4		270,0		253,1		269,4
Энергия продукциялары		0,6		0,7		0,5		0,4		1,2
ЭСТКнын бөлүктөрү жана нри позициялар боюнча										
Тамак-аш азыктары жана тируу мал		48,3		56,4		73,6		59,7		42,1
Эт жана эт азыктары	миң т	26,3		31,1		46,6		33,2		11,9
Күрүч	миң т	2,1		3,0		1,8		0,5		0,4
Жаңы жыйналып алынган же тоңдурулган жашылчалар	миң т	1,2		3,7		10,1		10,3		4,6
Мөмө-жемиштер, жаңгактар жана жыйналып алынгандары жана кургатылгандар	миң т	14,1		14,6		11,3		19,8		12,4
Сууундуктар жана тамеки		0,5		0,4		0,4		0,4		0,4
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чыйка заттар		2,7		3,8		4,8		4,9		3,1
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с.материалдар		0,5		0,7		0,5		0,4		1,1
Малдан майы жана өсүмдүк майлары, мом		0,9		0,8		0,7		0,2		0,0
Башка категорияларда камтылбаган, химиялык заттар жана у.с. продукциялар		74,5		120,8		106,5		84,7		75,6
Органикалык эмес химиялык заттар		14,0		25,2		18,9		15,6		7,6
Медицименттер (ветеринардык медицинаменттерди кошо алганда)		1,1		1,6		1,5		1,3		1,2
Эфир майлары, резиноиддер жана парфюмердик заттар	миң т	5,1		4,5		5,7		2,5		6,1
Баштапкы формадагы пластмассалар	миң т	6,7		19,2		24,3		19,1		23,0
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	миң т	8,3		17,4		16,1		8,8		14,4
Инсекциддер, родентициддер, фунгициддер, гербициддер	миң т	1,1		0,9		1,3		0,8		1,5
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары		391,4		470,5		400,6		340,7		396,3
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	млн. чарчы м	226,7		165,2		146,6		285,9		704,2
Сырдалым керамика плиткалары	млрд чарчы м	2,6		2,5		3,3		1,6		1,7
Чоюн жана болот	миң т	91,8		86,9		104,4		74,8		64,3
Чоюндан, болоттон же алюминийден жасалган, башка категорияларда камтылбаган	миң т	20,5		50,6		18,2		30,7		9,7
Сындардан жасалган буюмдар жана тосмо торлор	миң т	8,8		19,1		12,3		6,8		1,5
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	миң т	17,3		2,3		4,2		2,0		2,1
Унаалар жана транспорттук жабдуулар		345,5		444,6		342,6		305,6		390,7
Жарандык курулуш үчүн машиналар жана жабдуулар		22,3		39,4		50,6		57,0		26,7
Маалыматтарды автоматтык түрдө иштеп чыгуучу машиналар жана алардын түгүндөрү	миң дана	371,0		382,3		261,2		258,7		250,2
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	млн. дана	1,4		56,7		1,7		2,6		1,2
Трансформаторлор, электрдык	миң дана	2,3		0,5		7,8		4,8		10,7
Жүк ташуу үчүн аутоунаалар жана атайы багытка каралган аутоунаалар	миң дана	735,0		910,0		875,0		334,0		198,0
Аутомобиль тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар		22,7		35,3		18,3		19,8		16,0
Ар кандай даяр буюмдар		350,5		354,8		270,5		252,9		558,1
Үн эмеректери жана алардын тетиктери, шейшептер, матрацтар, алар үчүн таканчыктар		15,0		11,8		6,7		7,4		6,5
Кийим-кече жана аларга тиешелүү буюмдар		197,9		189,1		146,5		95,2		182,3
Бүт кийим		61,4		52,6		34,2		78,6		243,0
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		—		—		—		—		—

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.28-таблица. АКШдан товарлардын импорту

олчоо бирдиги	2012		2013		2014		2015		2016	
	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп	251,5	222,9	234,6	122,1	153,6					
<u>Функционалдык бөлүшүрүү*</u>										
Керектөө товарлары	95,6	89,6	93,6	31,1	7,1					
Чийки заттар	0,2	0,3	0,2	0,3	0,2					
Аралык товарлар	30,4	33,9	40,5	34,2	36,7					
Инвестициялык товарлар	125,0	98,6	99,3	55,8	108,7					
Энергия продукциялары	0,2	0,5	0,9	0,8	1,0					
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	40,3	46,9	34,1	13,5	1,8					
<i>Эт жана эт азыктары</i>	47,0	39,2	32,5	8,9	—					
Суусулдуктар жана тамеки	0,4	1,1	2,0	1,2	0,8					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	0,7	0,9	1,0	0,3	0,2					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	0,2	0,5	0,9	0,8	1,0					
Малдын майы жана өсүмдүк майлары, мом	—	0,2	0,3	0,1	—					
Башка категорияларда камтылбаган, химиялык заттар жана у.с. продукциялар	34,9	16,7	16,3	7,3	3,8					
<i>Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошпо алганда)</i>	23,8	8,7	9,0	2,5	1,2					
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	9,8	7,8	7,2	4,5	4,2					
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	156,1	141,2	165,1	83,9	138,2					
<i>Ичинен күймө поршендик кыймылдаткычтар жана алардын тетиктери</i>	3,7	12,9	8,4	8,1	10,5					
<i>Жарандык курулуш үчүн машиналар жана жабдуулар</i>	16,5	10,7	13,5	6,1	19,5					
<i>Жеңил автоунаалар жана жүк ташууга багытталган транспорт каражаттары</i>	18,0	2,4	434,0	9,9	157,0					
<i>Мурда пайдаланууда болгон жеңил автоунаалар</i>	1,8	19,3	4,0	34,0	1,0					
<i>Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар</i>	3,8	9,6	11,5	10,8	13,4					
<i>Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар</i>	15,9	22,4	45,7	32,0	75,0					
Ар кандай даяр буюмдар	9,0	7,6	7,8	10,5	3,8					
<i>Башка категорияларда камтылбаган илимий жана контролдук аспаптар жана аппараттар</i>	4,4	2,5	3,9	3,7	2,0					
<i>Басма материалдар</i>	2,9	0,6	0,6	1,5	0,3					
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—					

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.29-таблица. Түркиядан товарлардын импорту

	2012		2013		2014		2015		2016	
	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп		175,6		211,1		226,2		166,3		191,1
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары		94,8		113,7		116,5		100,1		115,1
Чийки заттар		1,5		1,6		2,0		0,3		1,2
Аралык товарлары		58,2		68,4		73,8		45,4		50,9
Инвестициялык товарлар		20,5		26,8		32,3		19,6		23,2
Энергия продукциялары		0,7		0,6		1,5		0,9		0,6
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тируу мал		11,5		13,4		14,7		7,9		6,9
Суусулдуктар жана тамеки		—		0,1		0,1		0,1		0,0
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар		0,4		0,2		0,2		0,6		0,8
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар		0,7		0,6		1,5		0,9		0,6
Малдын майы жана өсүмдүк майлары, мом		0,1		0,6		—		—		0,1
Башка категорияларда камтылбаган, химиялык заттар жана у.с. продукциялар		29,9		35,4		42,5		29,3		21,8
<i>Бойбучу жана ийлөөчү заттар; бойбучу зат</i>	млн т	1,6		2,2		2,2		1,9		1,7
<i>Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)</i>	т	232,8		4,6		230,3		5,9		266,2
<i>Баштапкы эмес формадагы пластмассалар</i>	млн т	5,3		7,0		7,7		3,4		2,2
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары		39,2		46,7		52,5		37,8		44,5
<i>Башка категорияларда камтылбаган металлдан жасалган буюмдар</i>		7,7		10,6		12,5		5,6		6,1
<i>Полго төшөлмөлөр</i>	млн кв.м	4,1		5,1		3,2		1,2		0,8
<i>Кагаз, картон жана алардан жасалган буюмдар</i>		6,0		7,8		11,0		8,7		8,0
Унаалар жана транспорттук жабдуулар		40,2		52,1		52,1		27,9		29,8
<i>Конкреттүү тармактарга атайы багытталган машиналар</i>		7,4		6,9		13,7		7,4		10,3
<i>Электр машиналары, аппараттар жана аспаптар, алардын тетиктери</i>		18,5		25,5		21,5		7,5		6,4
Ар кандай даяр буюмдар		53,3		62,0		62,6		61,7		86,5
<i>Үй эмеректери жана алардын тетиктери; ишейттер, матрацтар, алар үчүн таканчыктар</i>		3,2		4,4		4,5		4,1		3,0
<i>Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар</i>		32,7		33,6		33,4		36,5		64,0
<i>Бут кийим</i>		6,1		7,9		7,4		8,6		10,1
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		0,2		—		—		—		—

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.30-таблица. Германиядан товарлардын импорту

өлчө бирдиги	2012		2013		2014		2015		2016	
	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп	197,8	232,9	234,0	89,3	62,4					
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары	81,4	85,9	78,3	20,1	16,9					
Чыйки заттар	1,7	1,6	1,3	0,8	0,7					
Аралык товарлары	28,6	28,4	33,7	23,4	12,8					
Инвестициялык товарлар	82,9	113,4	117,5	41,4	30,0					
Энергия продукциялары	3,1	3,7	3,2	3,5	2,0					
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	2,9	4,0	3,2	2,2	1,9					
Суусундуктар жана тамеки	0,8	0,4	0,5	0,5	0,7					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чыйки заттар	1,6	1,0	0,8	0,9	1,1					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с.материалдар	3,0	3,7	3,2	3,5	2,0					
Маалым майы жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—					
Башка категорияларда камтылбаган, химиялык заттар жана у.с. продукциялар	24,2	29,9	32,2	18,7	15,0					
<i>Парфюмердик, косметикалык жана туалет препараттары</i>	<i>460,1</i>	<i>711,9</i>	<i>687,6</i>	<i>301,6</i>	<i>94,6</i>					
<i>Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)</i>	<i>264,1</i>	<i>342,8</i>	<i>15,3</i>	<i>115,3</i>	<i>10,4</i>					
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	15,2	13,0	14,0	9,0	4,1					
<i>Кагаз жана картон</i>	<i>309,0</i>	<i>268,1</i>	<i>1,8</i>	<i>318,7</i>	<i>1,1</i>					
<i>Резина дөңгөлөктөрү</i>	<i>650,4</i>	<i>4,7</i>	<i>258,9</i>	<i>1,9</i>	<i>0,1</i>					
<i>Башка категорияларда камтылбаган металлдан жасалган буюмдар</i>	<i>2,0</i>	<i>1,7</i>	<i>3,4</i>	<i>1,2</i>	<i>0,6</i>					
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	143,2	170,2	172,1	48,5	33,0					
<i>Резиналары жана пластмассаларды иштетүү үчүн унаалар</i>	<i>8,0</i>	<i>113,0</i>	<i>0,2</i>	<i>43,0</i>	<i>—</i>					
<i>Жарымтррейлер үчүн жол унаалары</i>	<i>371,0</i>	<i>13,2</i>	<i>181,0</i>	<i>57,0</i>	<i>13,0</i>					
<i>Мурда пайдаланууда болгон жүк ташуучу автоунаалар</i>	<i>5,3</i>	<i>6,2</i>	<i>7,2</i>	<i>56,0</i>	<i>—</i>					
<i>Мурда пайдаланууда болгон жеңил автоунаалар</i>	<i>13,4</i>	<i>12,8</i>	<i>9,0</i>	<i>37,0</i>	<i>—</i>					
<i>Электр машиналар, аппараттар жана аспаптар, алардын тетиктери</i>	<i>3,8</i>	<i>5,7</i>	<i>1,9</i>	<i>3,1</i>	<i>2,2</i>					
<i>Чиркегичтер жана жарым чиркегичтер; жана башка транспорт каражаттары</i>	<i>7,6</i>	<i>6,7</i>	<i>14,9</i>	<i>6,5</i>	<i>0,8</i>					
Ар кандай даяр буюмдар	6,8	10,7	8,1	6,0	4,6					
<i>Башка категорияларда камтылбаган илимий жана контролдук аспаптар жана аппараттар</i>	<i>3,9</i>	<i>3,9</i>	<i>4,8</i>	<i>3,7</i>	<i>—</i>					
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—					

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

И.31-таблица. Япониядан товарлардын импорту

өлчөө бирдиси	2012		2013		2014		2015		2016	
	физик калык көлөм АКШ доллары	наркы млн АКШ доллары	физик калык көлөм АКШ доллары	наркы млн АКШ доллары	физик калык көлөм АКШ доллары	наркы млн АКШ доллары	физик калык көлөм АКШ доллары	наркы млн АКШ доллары	физик калык көлөм АКШ доллары	наркы млн АКШ доллары
Бардыгы болуп	216,1	245,0	361,8	59,2	18,6					
<u>Функционалдык бөлүнүүсү*</u>										
Керектөө товарлары	168,6	199,0	292,5	16,7	3,3					
Чийки заттар	—	—	—	0,0	0,0					
Аралык товарлар	11,2	17,1	24,9	17,1	10,7					
Инвестициялык товарлар	36,1	28,7	43,6	24,0	4,5					
Энергия продукциялары	0,2	0,2	0,8	1,5	0,1					
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тиүү мал	—	—	0,1	—	—					
Суусундуктар жана тамеки	—	0,1	—	—	—					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	—	—	—	—	—					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с.материалдар	0,2	0,2	0,8	1,5	0,1					
Малдын майы жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—					
Башка категорияларда камтылбаган, химиялык заттар жана у.с. продукциялар	0,2	0,5	0,7	0,8	0,6					
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	8,0	11,2	16,9	6,3	6,6					
<i>Резина дөңгөлөктөрү</i>	7,0	10,3	14,7	5,0	6,0					
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	118,9	142,2	334,8	200,8	38,0					
<i>Унаалар жана транспорттук жабдуулар</i>	205,8	231,7	342,4	49,9	10,4					
<i>Конкреттүү тармактарга атайы багытталган унаалар</i>	25,7	7,3	6,3	12,7	1,3					
Электр унаалар, аппараттар жана аспаптар, алардын тетиктери	1,2	3,1	5,9	5,8	1,5					
<i>Жеңил аутоунаалар жана жүк ташууга багытталган транспорт каражаттары</i>	257,0	17,9	894,0	675,0	2,6					
<i>Мурда пайдаланууда болгон жеңил аутоунаалар</i>	37,7	193,8	76,5	0,4	—					
Ар кандай даяр буюмдар	1,9	1,4	0,9	0,7	0,9					
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—					

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

И.32-таблица. Корея Республикасынан товарлардын импортту

	2012		2013		2014		2015		2016	
	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп	86,2	104,6	129,9	54,0	26,0	26,0	2,7	2,7	2,7	2,7
Функционалдык бөлүшүү*										
Керектөө товарлары	26,2	31,6	37,5	13,0	8,5	8,5	—	—	—	—
Чийки заттар	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Аралык товарлары	29,1	34,9	32,8	16,4	11,5	11,5	—	—	—	—
Инвестициялык товарлар	30,0	37,1	58,4	23,3	4,9	4,9	—	—	—	—
Энергия продукциялары	0,9	1,0	1,2	1,4	1,1	1,1	—	—	—	—
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тируу мал	1,6	1,5	1,4	1,0	0,5	0,5	—	—	—	—
Суусундуктар жана тамеки	1,9	4,0	3,2	4,8	3,0	3,0	—	—	—	—
Тамеки затынан турган сигареттер	165,8	358,5	185,7	272,7	167,6	167,6	—	—	—	—
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	—	—	—	—
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	0,9	1,0	1,2	1,4	1,1	1,1	—	—	—	—
Малдын майы жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Башка категорияларда камтылбаган, химиялык заттар жана у.с. продукциялар	22,5	26,0	24,5	11,2	5,2	5,2	—	—	—	—
Медициналык жана фармацевтикалык продукциялар	0,4	1,6	2,7	2,0	2,0	2,0	—	—	—	—
Баштапкы формадагы пластмассалар	13,9	14,9	20,8	6,5	2,3	2,3	—	—	—	—
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	5,4	6,4	6,6	5,3	4,4	4,4	—	—	—	—
Резина дөңгөлөктөрү	1,6	1,8	1,2	25,3	0,6	0,6	—	—	—	—
Жарым трейлер үчүн жол унаалары	0,4	0,5	0,6	0,8	0,5	0,5	—	—	—	—
Чоюндан, болоттон же алюминийден жасалган, башка категорияларда камтылбаган конструкциялар	652,0	113,1	0,2	265,1	0,4	0,4	—	—	—	—
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	52,0	63,6	90,8	28,3	9,8	9,8	—	—	—	—
Механикалык күрөктөр, экскаваторлор өзү жүрүүчү сузгуч жуктөгүчтөр	120,0	3,9	229,0	79,0	0,4	0,4	—	—	—	—
Жук ташуу үчүн автоунаалар жана атайы багытка каралган автоунаалар	3,9	15,1	3,7	2,0	0,1	0,1	—	—	—	—
Мурда пайдаланууда болгон жеңил автоунаалар	8,6	11,1	12,8	46,0	—	—	—	—	—	—
Ар кандай даяр буюмдар	1,7	2,1	2,1	1,9	1,6	1,6	—	—	—	—
Кийим-кече жана аларга тиешелүү буюмдар	0,3	0,2	—	0,4	0,5	0,5	—	—	—	—
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

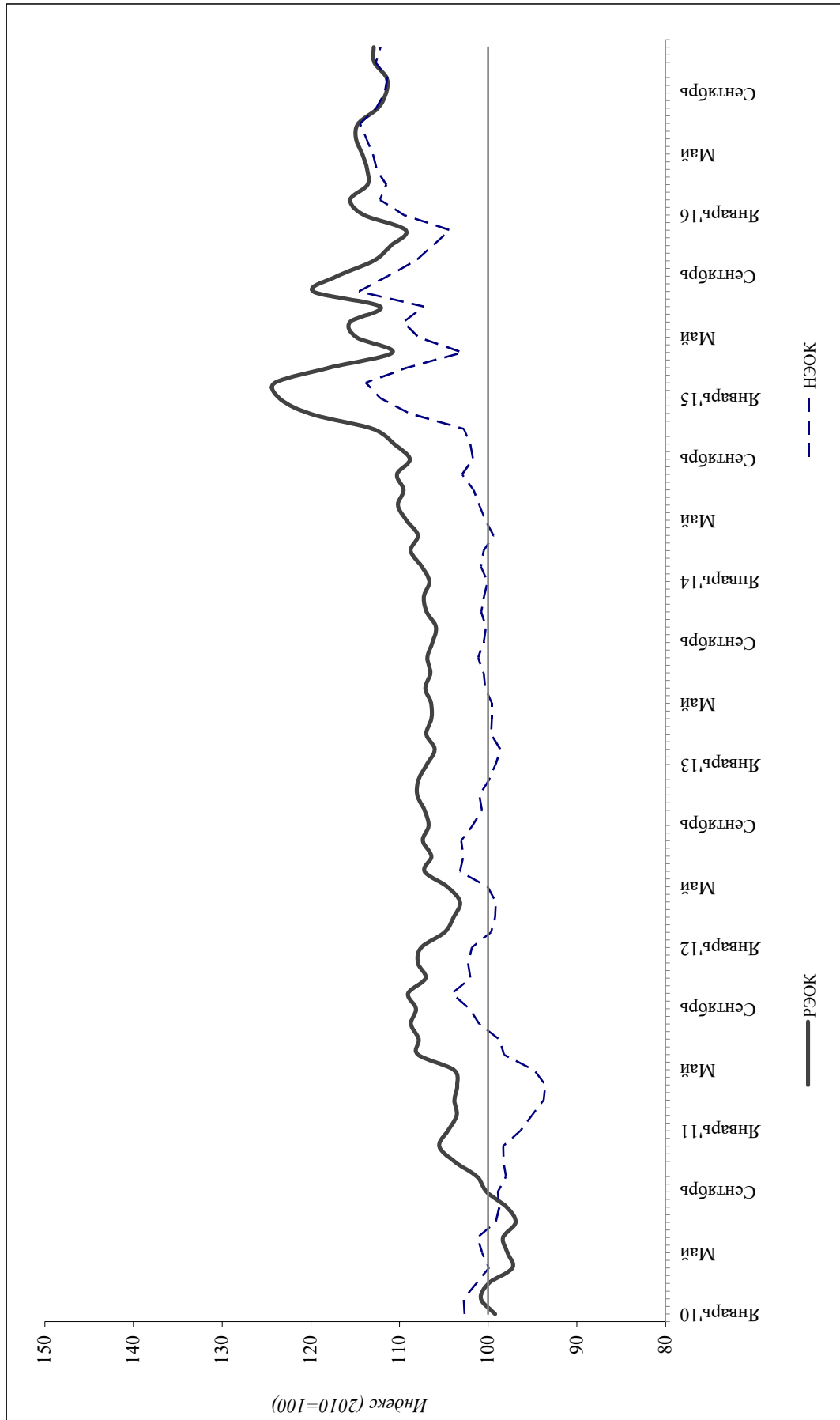
I.33-таблица. Нидерланддан товарлардын импорту

өлчөо бирдиги	2012		2013		2014		2015		2016	
	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп	60,1	57,0	37,1	20,8	11,4					
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары	8,8	10,5	10,1	4,1	5,2					
Чийки заттар	0,6	0,2	0,5	—	—					
Аралык товарлары	25,2	17,3	1,9	1,5	1,9					
Инвестициялык товарлар	25,2	28,4	24,2	14,6	3,9					
Энергия продукциялары	0,3	0,6	0,5	0,6	0,4					
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	3,1	3,1	3,1	0,4	2,3					
Суусундуктар жана тамеки	0,3	0,5	0,3	—	0,1					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	0,9	0,6	0,6	0,5	0,2					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	0,3	0,6	0,5	0,6	0,4					
Малдын майы жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—					
Башка категорияларда камтылбаган, химиялык заттар жана у.с. продукциялар	3,7	4,9	4,8	3,3	2,2					
<i>Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)</i>	45,8	3,7	52,8	31,1	1,7					
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	5,1	2,6	0,6	0,7	0,9					
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	45,7	43,5	26,2	14,9	4,4					
<i>Жарым трейлер үчүн жол унаалары</i>	756,0	21,2	412,0	185,0	1,1					
Ар кандай даяр буюмдар	1,0	1,2	1,1	0,4	0,8					
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—					

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

1.1-график. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекстери

І.34-таблица. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекстери: жалпы, ЕАЭБ өлкөлөрү боюнча жана ЕАЭБдан тышкары өлкөлөр боюнча
(базалык мезгил - 2010)

	РЭАК	НЭАК	РЭАК (ЕАЭБ өлкөлөрү)	НЭАК (ЕАЭБ өлкөлөрү)	РЭАК (ЕАЭБдан тышкары өлкөлөр)	НЭАК (ЕАЭБдан тышкары өлкөлөр)	Сомдун алмашуу курсу (1 сом үчүн АКШ долл.)
Январь'10	99,2	102,7	99,4	102,5	98,9	102,9	0,0226
Февраль	100,8	102,8	101,2	102,7	100,2	102,8	0,0224
Март	100,0	101,3	99,4	100,5	100,8	102,5	0,0223
Апрель	97,3	99,9	96,2	98,7	98,8	101,6	0,0221
Май	97,8	100,7	97,3	100,1	98,7	101,5	0,0218
Июнь	98,3	101,2	98,1	101,1	98,7	101,3	0,0217
Июль	96,9	99,1	96,8	99,1	97,1	99,1	0,0214
Август	97,9	98,8	97,7	98,5	98,3	99,1	0,0215
Сентябрь	100,2	98,9	100,5	99,3	99,7	98,3	0,0214
Октябрь	101,3	98,0	101,9	98,8	100,4	97,0	0,0214
Ноябрь	103,8	98,3	104,8	99,5	102,4	96,7	0,0214
Декабрь	105,5	98,3	105,9	99,2	105,0	97,2	0,0213
Январь'11	104,6	96,4	103,5	96,5	105,9	96,3	0,0211
Февраль	103,6	95,1	101,7	94,4	106,0	96,0	0,0211
Март	103,8	93,7	101,0	92,3	107,6	95,7	0,0211
Апрель	103,5	93,5	100,5	91,9	107,5	95,7	0,0212
Май	103,9	94,9	100,6	93,1	108,3	97,1	0,0216
Июнь	107,9	98,2	105,1	97,2	111,7	99,6	0,0221
Июль	107,9	98,7	104,8	97,6	111,9	100,3	0,0222
Август	108,7	101,0	106,7	100,8	111,4	101,2	0,0224
Сентябрь	108,1	102,1	107,6	103,4	108,9	100,5	0,0222
Октябрь	109,0	104,1	110,1	107,1	107,7	100,2	0,0221
Ноябрь	107,1	102,0	107,8	105,0	106,2	98,3	0,0217
Декабрь	107,9	102,3	109,0	105,7	106,5	97,9	0,0214
Январь'12	107,6	101,8	108,7	105,2	106,0	97,6	0,0214
Февраль	104,9	99,7	104,8	101,8	105,1	97,0	0,0214
Март	103,9	99,2	102,9	100,5	105,3	97,5	0,0214
Апрель	103,2	99,1	102,0	100,4	104,7	97,4	0,0214
Май	104,6	100,0	104,1	102,4	105,3	97,1	0,0213
Июнь	107,2	103,2	108,3	107,8	105,8	97,4	0,0212
Июль	106,4	102,8	106,7	107,2	106,0	97,4	0,0212
Август	107,4	103,1	107,5	107,2	107,3	98,1	0,0214
Сентябрь	106,7	101,8	106,3	105,5	107,2	97,3	0,0213
Октябрь	107,2	100,7	106,4	104,3	108,2	96,4	0,0212
Ноябрь	108,0	101,0	107,5	105,0	108,8	96,2	0,0212
Декабрь	107,9	99,9	106,5	103,0	109,7	96,0	0,0211
Январь'13	106,9	99,1	104,8	101,7	109,7	96,0	0,0210
Февраль	106,0	98,6	103,7	100,8	109,1	95,9	0,0209
Март	107,0	99,7	104,8	102,3	109,9	96,5	0,0209
Апрель	106,4	99,6	104,6	102,7	108,8	95,8	0,0208
Май	106,4	99,5	104,3	102,7	109,3	95,7	0,0207
Июнь	107,1	100,3	105,9	104,6	108,7	95,3	0,0206
Июль	106,5	100,5	105,4	105,1	108,0	95,0	0,0205
Август	106,9	101,1	106,2	106,2	107,7	95,3	0,0205
Сентябрь	106,3	100,5	105,4	105,1	107,5	95,2	0,0204
Октябрь	105,9	100,2	104,5	104,4	107,7	95,4	0,0206
Ноябрь	106,9	100,8	105,6	105,4	108,6	95,5	0,0205
Декабрь	107,3	100,5	106,1	105,4	108,8	94,9	0,0203

І.34-таблица. (уландысы)

	<i>РЭАК</i>	<i>НЭАК</i>	<i>РЭАК (ЕАЭБ өлкөлөрү)</i>	<i>НЭАК (ЕАЭБ өлкөлөрү)</i>	<i>РЭАК (ЕАЭБдан тышкары өлкөлөр)</i>	<i>НЭАК (ЕАЭБдан тышкары өлкөлөр)</i>	<i>Сомдун алмашуу курсу (1 сом үчүн АКШ долл.)</i>
Январь'14	106,6	100,1	105,7	105,0	107,9	94,5	0,0201
Февраль	107,5	100,8	109,1	108,6	105,7	92,3	0,0195
Март	108,8	100,5	113,5	111,7	103,4	88,5	0,0184
Апрель	107,9	99,4	110,5	108,6	105,1	89,5	0,0184
Май	109,2	100,3	109,5	107,6	109,0	92,4	0,0189
Июнь	110,2	101,0	109,5	107,6	111,1	93,8	0,0192
Июль	109,5	101,6	108,9	108,4	110,4	94,3	0,0193
Август	110,3	102,9	110,8	110,9	109,8	94,3	0,0192
Сентябрь	108,8	101,7	110,3	110,6	107,2	92,2	0,0186
Октябрь	110,6	102,0	113,9	113,0	107,0	90,6	0,0182
Ноябрь	113,0	102,7	119,7	117,6	105,7	87,8	0,0174
Декабрь	120,2	108,8	132,2	130,5	107,7	88,3	0,0172
Январь'15	123,6	112,2	139,4	139,5	107,6	87,3	0,0168
Февраль	124,1	113,8	140,5	142,3	107,6	88,0	0,0165
Март	117,9	109,2	129,5	132,4	105,8	87,4	0,0161
Апрель	110,8	102,9	117,6	120,1	103,5	86,1	0,0158
Май	114,8	107,9	120,4	124,4	108,7	91,5	0,0169
Июнь	115,6	109,6	123,6	128,8	106,9	90,9	0,0167
Июль	112,2	107,3	120,8	127,0	102,7	87,9	0,0161
Август	119,7	114,6	135,6	142,5	103,2	88,3	0,0159
Сентябрь	117,1	111,4	137,0	143,4	97,1	82,6	0,0148
Октябрь	112,9	108,2	130,6	138,9	95,2	80,7	0,0145
Ноябрь	111,0	106,2	130,1	139,3	92,4	77,8	0,0139
Декабрь	109,3	104,3	130,7	139,9	88,9	74,5	0,0132
Январь'16	114,0	109,5	141,0	152,5	89,4	75,2	0,0132
Февраль	115,6	112,2	145,1	158,3	89,3	76,0	0,0134
Март	113,6	111,5	138,7	153,4	90,8	78,0	0,0138
Апрель	113,6	112,5	136,1	152,4	93,2	80,8	0,0144
Май	114,2	113,0	135,4	151,8	94,9	82,0	0,0146
Июнь	114,9	113,7	136,6	153,7	95,7	82,6	0,0147
Июль	114,7	114,4	135,7	154,3	96,1	83,7	0,0148
Август	112,4	112,6	133,7	152,5	93,9	82,1	0,0146
Сентябрь	111,5	111,6	131,9	150,6	93,8	82,0	0,0145
Октябрь	111,5	111,4	129,6	147,9	95,6	83,4	0,0146
Ноябрь	112,8	112,7	130,9	149,5	97,1	84,5	0,0145
Декабрь	112,9	112,1	128,2	145,7	99,4	86,1	0,0144

МАЗМУНУ

I.35-таблица. Кыргыз Республикасына тике чет өлкө инвестицияларынын таза агылып кирүүсүнүн географиялык түзүмү*

(млн АКШ долларында)

	2012	2013	2014	2015	2016
Бардыгы болуп	292,7	626,1	348,0	1 141,7	466,8
ЕАЭБдан тышкары өлкөлөр	260,8	559,1	199,6	629,2	237,3
Австралия	7,8	3,2	-3,3	1,1	3,1
Афганистан	0,1	0,3	0,5	0,3	0,7
Улуу Британия	68,0	80,6	53,2	9,7	0,2
Виргин аралдары	9,4	1,3	-13,2	-3,3	—
Германия	13,1	—	-0,5	5,0	-0,4
Канада	10,0	4,8	120,7	130,1	13,2
Кипр	0,9	25,5	14,2	26,3	14,1
Кытай	68,1	377,6	46,1	360,9	168,1
Кувейт	—	-0,7	-0,5	-2,0	-1,5
Кайман аралдары	0,5	0,4	0,8	—	—
Латвия	5,1	6,5	1,7	0,6	—
Литва	0,2	0,2	0,1	-0,1	-0,1
Люксембург	2,0	5,1	0,4	—	0,7
Нидерланд	1,1	9,5	6,5	13,2	9,4
БАЭ	1,9	2,3	0,5	-1,0	1,4
Пакистан	4,4	5,7	3,7	1,7	2,2
АКШ	5,1	2,4	5,7	9,0	2,2
Түркия	8,7	-1,3	11,0	72,2	22,4
Швейцария	20,7	11,1	-42,0	4,6	2,7
Швеция	—	—	—	—	—
Түштүк-Африка Республикасы	—	—	—	—	—
Япония	—	—	—	—	—
Европа реконструкциялоо жана өнүктүрүү банкы	1,8	2,5	-0,2	0,2	0,1
Башка эл аралык уюмдар	3,8	5,3	-0,4	—	—
Башка өлкөлөр	28,2	16,9	-5,4	0,5	-1,3
ЕАЭБ өлкөлөрү	31,9	67,0	148,4	512,5	229,4
Армения	—	—	—	—	—
Беларусь	-0,6	1,8	-1,7	17,6	-17,6
Казакстан	14,3	-1,6	12,3	5,3	16,3
Россия	18,2	66,8	137,7	489,7	230,7

* Улуттук банктын 2014-2015-жыл үчүн баа берүүлөрүн эске алуу менен

1.36-таблица. Кыргыз Республикасына экономикалык иштин түрлөрү боюнча тике чет өлкө инвестициялары*

(млн АКШ долларында)

	2015	2016
Бардыгы болуп	1 141,7	466,8
Айыл чарба, токой чарбасы жана балык уулоочулук	—	0,1
Пайдалуу кендерди казып алуу	13,2	29,4
Иштетүү өндүрүшү (иштетүү өнөр жайы)	478,6	76,2
Электр энергиясы, газ, буу жана тазаланган аба менен камсыздоо	127,1	70,0
Суу менен камсыздоо, тазалоо, калдыктарды иштетүүчү жана кайра пайдалануучу чийки затты алуу	—	—
Курулуш	59,2	19,7
Дүң жана чекене соода; автоунаа жана мотоциклдерди өндөө	31,9	-16,2
Транспорт ишмердиги жана жүктөрдү сактоо	-2,1	—
Мейманканалар менен ресторандардын ишмердиги	—	2,0
Маалымат жана байланыш	4,5	0,8
Финансылык ортомчулук жана камсыздандыруу	287,3	172,8
Кыймылсыз мүлк операциялары	2,8	-0,2
Кесиптик, илимий жана техникалык ишмердик	139,8	112,1
Администрациялык жана көмөкчү иш	—	0,1
Билим берүү	—	—
Искусство, көңүл ачуу жана эс алуу	-0,8	—

* УСКнын маалыматтары жана Улуттук банктын баа берүүлөрүн эске алуу менен "Экономикалык иштин түрлөрү боюнча мамлекеттик классификаторго" (3-версиясы) ылайык

1.37-таблица. Эл аралык камдар (бир мезгилдин акырына карата)¹

	2012	2013	2014	2015	2016
Дүң камдар, млн АКШ долларында ²	2066,6	2238,4	1957,6	1778,3	1969,2
Камдык активдер*, млн АКШ долларында	2012,3	2001,9	1639,9	1467,9	1773,3
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импортунун дүң камдары, айларда	3,7	4,1	4,8	4,5	4,6
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импортунун калдык активдери, айларда	3,6	3,7	4,0	3,7	4,1

¹ ЭВФтеги камдык позицияны кошо алганда

* ЭВФтин методологиясына ылайык эл аралык резервдик активдерде конвертацияланган валютада гана болгон активдер камтылат (АКШ доллары, евро, фунт стерлинг, япон йенасы, швейцария франкы, австралия доллары жана канада доллары).

I.38-таблица. Кыргыз Республикасынын 2015-жылдын 31-декабрына жана 2016-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча эл аралык инвестицияларынын балансы
(млн АКШ долларында)

	31.12.15 карата калдык	Жүргүзүлгөн операция- лардан улам	Баалардын өзгөрүүсү	Курстар- дын өзгөрүүсү	Башка өзгөрүүлөр	30.12.16 карата калдык
A	1	2	3	4	5	6
А. Активдер	4 110,1	375,5	-7,7	1,6	-6,2	4 473,3
Чет өлкөгө тике инвестициялар	618,6	36,9	-16,6	8,2	—	647,1
Портфельдик инвестициялар	155,1	—	—	—	—	155,1
Акционердик капитал	—	—	—	—	—	—
Карыздык баалуу кагаздар	155,1	—	—	—	—	155,1
Финансы деривативдери	46,9	-28,8	—	1,9	—	20,0
Башка инвестициялар	1 821,6	41,7	—	20,7	-6,2	1 877,8
Нак акчалар жана депозиттер	798,2	96,7	—	9,6	-0,5	904,0
Кредиттер	95,5	-51,8	—	-0,7	9,3	52,3
АКЖО	—	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—	—
Банктар	12,1	2,6	—	-1,3	—	13,4
Башка секторлор	83,4	-54,4	—	0,5	9,3	38,9
Соодалык кредиттер	617,6	109,0	—	14,0	-15,1	725,6
Башка активдер	310,3	-112,2	—	-2,1	—	196,0
Камдык активдер	1 467,9	325,7	8,9	-29,3	—	1 773,3
Монетардык алтын	144,0	14,0	12,6	—	—	170,6
АКУ (SDR)	184,4	5,5	—	-6,5	—	183,5
ЭВФтеги камдык позиция	—	—	—	—	—	—
Чет өлкө валютасы	1 139,5	306,2	-3,7	-22,8	—	1 419,2
Б. Милдеттенмелер	10 871,1	513,3	1,6	-104,0	34,3	11 316,4
Кыргыз Республикасына тике инвестициялар	4 737,7	466,8	1,6	-9,5	5,2	5 201,8
Портфельдик инвестициялар	3,6	-10,0	—	4,8	8,4	6,8
Акционердик капиталга	3,0	-1,2	—	0,2	0,8	2,8
Карыздык баалуу кагаздар	0,6	-8,8	—	4,5	7,6	4,0
Финансы деривативдери	35,6	-15,9	—	-2,4	—	17,3
Башка инвестициялар	6 094,2	72,5	—	-96,8	20,7	6 090,5
Накталай акчалар жана депозиттер	134,1	-36,4	—	13,3	—	111,0
Кредиттер	5 182,6	82,3	—	-104,2	-19,1	5 141,7
АКЖО	38,8	-19,5	—	5,4	—	24,8
Мамлекеттик башкаруу сектору	3 562,3	263,1	—	-107,4	—	3 718,0
Банктар	263,3	-124,8	—	-8,2	—	130,3
Башка секторлор	1 318,2	-36,5	—	6,0	-19,1	1 268,7
Соодалык кредиттер	660,0	26,5	—	-2,1	39,7	724,2
Башка милдеттенмелер*	117,4	—	—	-3,9	—	113,6
В. Эл аралык таза инвестициялык позиция (А-Б)	-6 761,1	-137,8	-9,3	105,6	-40,6	-6 843,1

¹ Улуттук банктын баа берүүлөрүн эске алуу менен

² Мында өлкөлөрдүн төлөм теңдемин колдоого алуу үчүн ЭВФке мүчө болгон өлкөлөр арасында АКУну (SDR) бөлүштүрүү камтылат, ушундан улам Кыргыз Республикасынын милдеттенмеси 2009-жылдын үчүнчү чейрегинде 132,2 млн АКШ долларына көбөйгөн

II тиркеме. Кыргыз Республикасынын төлөм тендемин түзүү ыкмасы

1. Киришүү

Төлөм тендеми Кыргыз Республикасынын белгилүү бир мезгилдин ичинде дүйнөнүн башка өлкөлөрү менен жүргүзүлгөн тышкы экономикалык операциялары жөнүндөгү маалыматтарды чагылдырат. Резиденттер менен резидент эместердин ортосунда ишке ашырылган бул операцияларга негизинен, товарлар, кызмат көрсөтүүлөр жана кирешелер менен жүргүзүлгөн операциялар, финансы активдери жана милдеттенмелери менен операциялар кирет.

Кыргыз Республикасынын төлөм тендеми Эл аралык валюта фондусу тарабынан иштелип чыккан "Төлөм тендеми боюнча колдонмо" басылмасынын бешинчи чыгаралышына ылайык түзүлөт.

Кыргыз Республикасынын төлөм тендеми Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан түзүлөт жана Кыргыз Республикасынын Улуттук Статистика комитетинен, Улуттук банктан, коммерциялык банктардан, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинен, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик бажы кызматынан, Тышкы иштер министрлигинен, о.э. башка министрликтерден, ишканалардан жана уюмдардан алынган маалыматтарга таянат.

Кыргыз Республикасынын "Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндөгү", "Кыргыз Республикасындагы банктар жана банк иши жөнүндөгү" мыйзамдары, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн жана Улуттук банктын ченемдик актылары маалыматтарды топтоонун жана алардын купуялыгынын сакталышынын мыйзамдык негизин камсыз кылат.

Кыргыз Республикасынын төлөм тендеми чейрек сайын АКШ миллион долларында түзүлөт. Төлөм тендемнин ушул басылмадан тышкары маалыматтары чейрек сайын төмөнкү басылмаларда жарыяланып турат: ай сайын чыгарылуучу "Улуттук банктын бюллетени", Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын жылдык отчету. Ошондой эле, төлөм тендемнин маалыматтары Кыргыз Республикасынын Улуттук статистикалык комитетинин "Кыргыз Республикасынын тышкы соодасы", "Кыргыз Республикасынын статистикалык жылдыгы" басылмаларында да жарыяланат. Төлөм тендеми жана эл аралык инвестициялык позициялар боюнча маалыматтар "Төлөм тендемнин статистикасы боюнча жылдык маалымат" жана "Эл аралык финансы статистикасы" басылмаларында жарыяланышы үчүн ЭВФке жөнөтүлөт.

2. Төлөм тендемин түзүүнүн негизги эрежелери

Төлөм тендемин түзүүдө пайдаланылуучу резиденттик жөнүндө аныктамага ылайык, резиденттер болуп республиканын экономикалык аймагында бир жыл же андан ашык мөөнөттө турган же турууга ниеттенип жатышкан жеке адамдар, ошондой эле Кыргызстанда товарлардын кыйла көлөмүн өндүрүү жана/же болбосо кызмат көрсөтүүлөрдү жүзөгө ашырган же республиканын аймагында жайгашкан жер участкаларына, курулушка же өндүрүш бирикмелерине ээ болгон юридикалык жактар саналат.

II.1-таблица. Төлөм тендемин түзүүнүн негизги эрежелери

Операция	Кредит, плюс (+)	Дебет, минус (-)
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспорту	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импорту
Кирешелер	Алууга карата кирешелер	Төлөөгө карата кирешелер
Трансферттер	Каражаттарды алуу	Каражаттарды берүү
Финансылык инструменттер менен операциялар	Чет өлкө активдеринин (талаптарынын) азайышы Чет өлкө милдеттенмелеринин кобойушу	Чет өлкө активдеринин (талаптарынын) кобойушу Чет өлкө милдеттенмелеринин азайышы

Төлөм теңдемин түзүүнүн эрежесине ылайык, ар бир операция кош жазуу менен, бири - бир статьянын кредити боюнча, экинчиси - башка статьянын дебети боюнча чагылдырылат. Финансы операциялары кошуп эсептөө (начисление) ыкмасы боюнча б.а., кошуп эсептелинген, бирок иш жүзүндө али төлөнбөгөн суммалар чагылдырылат.

Жогоруда айтылгандай, кош жазуу принциптерине ылайык, бардык кредиттелген жазуулардын суммасы бардык дебеттелген жазуулардын суммасына дал келүүгө тийиш, мына ошондуктан, теория боюнча жалпы сальдо дайыма нөлгө барабар болуусу керек. Бирок, иш жүзүндө теңдемдин жыйынтыктоочу сальдосу эч качан нөлгө жетпейт. Төлөм теңдемин түзүү үчүн пайдаланылуучу маалыматтар ар кайсы булактардан алына тургандыгы анын себеби болуп саналат. Мисалы, товарлардын экспорту боюнча маалыматтар бажы статистикасынын негизинде алынат. Ал эми экспорттолгон продукциялар үчүн валюта түрүндө түшкөн акчалар тууралуу маалыматтар банк отчетторунан келип түшөт. Ошентип, бири-биринен көз каранды болбогон булактардан алынган маалыматтарды пайдалануунун натыйжасында түзүлгөн нөлдүк эмес сальдо "таза каталар жана калтырып кетүүлөр" деп аталган кошумча статьялар менен теңделет. Ал жогоруда келтирилген сальдонун өлчөмү боюнча барабар, бирок, тескери белгиде.

3. Төлөм теңдемин түзүүнүн структурасы жана маалымат базасы

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемин түзүү үчүн кыйла көлөмдөгү маалыматтар пайдаланылат, мында бир статья үчүн бир эле учурда, бир нече булактардан алынган маалыматтар пайдаланылышы мүмкүн. II.2-таблицасында Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемин түзүү үчүн кайсы жана кандай булактардан алынган маалыматтар пайдаланыла тургандыгы келтирилген.

Төлөм теңдеминин операциялары эсептердин негизги эки тобуна бириктирилет: күндөлүк операциялар эсеби жана капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсеби. Күндөлүк операциялар эсеби товарлар, кызмат көрсөтүүлөр, кирешелер, күндөлүк трансферттер менен операцияларды чагылдырат. Капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсеби капиталдык эсептен жана финансы эсебинен турат жана күндөлүк операциялар эсебинде чагылдырылуучу товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн агымы кандайча каржылана тургандыгын көрсөтөт.

Соода балансы. Соода балансы товарлардын ФОб баасындагы экспорту менен импортунун наркынын ортосундагы айырма эсептеле тургандыгын билдирет. Товарлардын ФОб баасы боюнча экспортунун жана товарлардын СИФ баасы боюнча импортунун наркы тууралуу маалыматтар Улуттук Статистика комитетинен алынат жана алар бажы органдарынан алынган маалыматтарга жана ишканалардын маалыматтарына таянат. 2007-жылга чейин импорттун ФОб баасындагы наркы Улуттук банк тарабынан УСКнын ишканаларга жүргүзгөн изилдөөлөрүнүн натыйжасында алынган СИФ баасындагы импорттогу камсыздандыруу боюнча чыгашалардын жана транспорттук чыгашалардын үлүшүнө баа берүү ыкмасында аныкталып келген. 2007-жылдан тартып УСК товарларды импорттоого байланыштуу транспорттук жана камсыздандыруу чыгашаларын эсептөөнү өз алдынча жүргүзүп келүүдө. Товарлардын экспорту боюнча маалыматтарга Улуттук Статистика комитети Кыргыз Республикасынын аэропортторунда чет өлкө авиакомпаниялары алуучу товарлар боюнча маалыматтарды, импорт боюнча маалыматтарга - чет мамлекеттердин портторунда Кыргыз Республикасынын резиденттери авиа-темир жол компаниялары тарабынан алынган товарлар боюнча маалыматтарды кошот. 1993-1995-жылдар аралыгында "алып сатарлардын" импорту чартердик рейстердин жүргүнчүлөрүнүн санын бир "алып сатар" тарабынан алынып келинген товарлардын орточо көлөмүнө көбөйтүүнүн негизинде баалоо жолу менен аныкталган. Бирок, 1996-жылдан тартып, төлөм теңдемдинде Мамлекеттик Бажы кызматынын "алып сатарлардын" импорту боюнча маалыматтары кошо катталууда, ал эми 1997-жылдан тартып бул маалыматтар Улуттук Статистика комитетинин "алып сатарлардын" каттоодон өткөрүлбөгөн соода

иштери боюнча маалыматтары менен толукталган, бул маалыматтар бажы постторунда жүргүзүлгөн иликтөөнүн негизинде баалоо жолу менен түзүлөт. 2006-жылдан тартып 2015-жылга чейин УСК товарлардын экспортунун жалпы көлөмүнө айыл-чарба азык-түлүгүнүн негизги түрлөрүнүн бажы статистикасында эске алынбаган экспортун кошуп келүүдө. Кошумча эсептөө отчеттук мезгилден кийинки май-июнь айларында жылына бир жолу баланстык ыкмада ишке ашырылат: ресурстар минус пайдалануу, мында ресурстар (өндүрүш плюс импорт), ал эми пайдалануу (жеке керектөө плюс өндүрүштүк керектөө плюс экспорт плюс жоготуулар). 2015-жылдын 3-чейрегинен тартып УСК товарлар экспортунун жана импортунун жалпы көлөмүнө УСК тарабынан жеке адамдардын Евразия экономикалык бирлигине кирген өлкөлөр менен өз ара соода жүргүзүүсү боюнча жүргүзүлгөн тандап изилдөөнүн жыйынтыктарын кошот. 2015-жыл үчүн төлөм тендеминин жылдык басылмасынан тартып (2011-жылдан тартып кайра карап чыгуу) экспорт боюнча маалыматтар "алып сатарлык соода жүргүзүүнү" жана мунай заттарын реэкспорттоо боюнча Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн камтыйт.

Кызмат көрсөтүүлөр. **Транспорттук кызмат көрсөтүүлөрдүн** экспорту Улуттук статистика комитети тарабынан тиешелүү транспорттук уюмдардан жана ведомстволордон белек, темир жол транспорту, аба транспорту, автомобиль транспорту боюнча уюмдардан алынган маалыматтардын о.э. банк статистикасынан чогулган маалыматтардын негизинде аныкталат. Жүк ташуу менен байланыштуу транспорттук жана камсыздандыруу кызмат көрсөтүүлөрүнүн импорту, "соода балансынын" бөлүгүндө жазылып кеткендей, СИФ баасындагы импорттун наркындагы үлүш катары баа берүү менен аныкталат. Ушуга эле "Кыргызгаз" АКсы тарабынан сунушталган кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту/импорту боюнча (газды ташып жеткирүү) маалыматтар, ири ишканалардын, ведомстволордун, банк статистикасынын, о.э. Кыргыз Республикасындагы авиакомпанияларынын кирешелери жана чыгашалары боюнча чет өлкө авиакомпанияларынын агенттиктеринин маалыматтары кошулган. 1999-жылга чейин импорт боюнча **"кыдыруулар"** статьясында чет өлкөлөрдөгү туристтик фирмалардын чыгашалары, ал эми экспорт боюнча мейманканалардын, эс алуу үйлөрүнүн, дарылануучу жайлардын резидент эместерден алынуучу кирешелери чагылдырылып келинген (коммерциялык банктардын отчетторунан алынган маалыматтарды эске алуу менен). 1999-жылдан баштап "кыдыруулар" статьясы республикага (республикадан) келип жатышкан (кетип жатышкан) жарандардын санына негизделген ыкма боюнча аныкталууда. **Курулуш боюнча кызмат көрсөтүүлөр статьясында** банк статистикасынан, УСКдан алынган, Кыргыз Республикасынын резидент эмес курулуш компанияларын тартуучу ишканалардан, чет өлкөдө кызмат көрсөтүп жаткан курулуш уюмдарынан жыйналган маалыматтары, о.э. биргелешкен ири ишканалар тарабынан берилген маалыматтар чагылдырылат. **Финансылык кызмат көрсөтүүлөрдө** мына ушундай кызмат көрсөтүүлөрдү коммерциялык банктар тарабынан сунуштоо жана алуу боюнча банк статистикасынан алынган жана Улуттук банк тарабынан финансылык кызмат көрсөтүүлөрдү алуу жөнүндө маалыматтар чагылдырылат. **Компьютердик жана маалымат берүү кызмат көрсөтүүлөрү** боюнча маалыматтардын толук жана өзүнө бардыгын камтуучу булактарынан болуп, азыркы учурда банк статистикасы саналат. **Мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөрдө** Тышкы иштер министрлигинен жана Улуттук банктын ички булактарынан алынуучу Кыргыз Республикасынын элчиликтерин жана өкүлчүлүктөрүн күтүүгө кеткен чыгашалар; чет өлкөлөрдүн Кыргыз Республикасында жайгашкан элчиликтерин жана өкүлчүлүктөрүн күтүүгө кеткен чыгашалар чагылдырылат, алар банк статистикасынын негизинде жыйналып алынат. **Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр** боюнча маалыматтар Улуттук банк тарабынан кызматтардын ушул түрүн пайдалануучу жана аларды көрсөтүүчү болуп саналган ишканалардан алынат. Бул статьяга **"техникалык жардамдар боюнча"** кызмат көрсөтүүлөрдүн импорту дагы кирет, алар жөнүндө маалымат булагы болуп ЭВФтин баа берүү маалыматтары жана инвестициялык долбоорлорду жүзөгө ашырып жатышкан уюмдардын маалыматтары саналат. **Башка кызмат көрсөтүүлөргө** жогоруда

жазылган статьяларда камтылбаган кызмат көрсөтүүлөр кошулган жана бул маалыматтын булактары болуп, УСКнын ишканалардан алынган жана банк статистикасынын маалыматтары саналат.

Кирешелер. Бул статья өзүнө өндүрүш факторлорун, атап айтканда, эмгек жана капиталды пайдалангандык же бергендик үчүн төлөмдөрдү жана келип түшүүлөрдү камтыйт жана эки эсепке: эмгекке төлөөлөр жана инвестициялардан кирешелер эсебине бөлүнөт. Эмгекке төлөөлөр резидент эместер тарабынан Кыргыз Республикасынын резиденттеринен алынган айлык акыларды камтыйт же тескерисинче. Тике, портфелдик жана башка инвестициялардан кирешелер өзүнө келип түшүүлөрдү жана резиденттердин чет өлкө финансылык активдерине жана милдеттенмелерине кошуп эсептелинген төлөмдөрдү камтыйт. Тике инвестициялардан түшкөн кирешелер боюнча маалыматтар ишканалардан алынган отчеттордун негизинде, Улуттук Статистика комитетинен о.э банк статистикасынан алынат. Портфелдик инвестициялардан кирешелер боюнча маалыматтар Улуттук банктын сыяктуу эле, коммерциялык банктардын ички булактарынан алынат. Ал эми жана башка инвестициялардан түшкөн кирешелер боюнча маалыматтар Улуттук банктын ички булактарынан (ЭВФтин кредиттери жана Улуттук банк тарабынан тейленген кредиттер боюнча пайыздар), Финансы министрлигинен (мамлекеттик кредиттер боюнча пайыздар) жана ишканалардан (мамлекеттик эмес кредиттер боюнча пайыздар) алынат. Эмгекке төлөөлөр боюнча маалыматтар Улуттук Статистика комитети жана Улуттук банк тарабынан чет өлкөлүк жумушчуларды тартуу менен иштеген ишканалардан алынат.

Трансферттер. Трансферттер күндөлүк эсепте чагылдыруучу, күндөлүк жана капиталдык эсепте чагылдырылуучу капиталдык трансферттер болуп бөлүнөт. **Капиталдык трансферттерге:** негизги капиталга менчик укугун берүү; кредитор тарабынан карызды жокко чыгаруу (аннулирование); негизги капиталды сатып алуу же сатуу менен байланышкан акчалай активдерди өткөрүп берүү; калктын көчүп кетип жатышына байланыштуу, көчүп кетип жаткандар өз резиденттүүлүгүн алмаштырышкан учурда, алардын мүлкүнүн жана финансылык активдеринин агымына карата компенсациялоочу жазуу болуп саналган трансферттер камтылат. Трансферттердин бардык калган түрлөрү **күндөлүк трансферттерге тиешелүү болот.** Биздин өлкөгө мүнөздүү күндөлүк трансферттердин мисалы болуп гуманитардык жардам саналат, ал төлөм тендемине дебет боюнча - товарлардын импорту катары, кредити боюнча - трансферттер сыяктуу компенсациялоочу өткөрүү(проводка) катары чагылдырылат. Күндөлүк расмий трансферттерге товарлар жана техникалык жардам түрүндөгү гранттар ошондой эле, эл аралык уюмдар фондуна чегерүүлөр таандык болот. Гуманитардык жардамдар боюнча маалыматтар Улуттук Статистика комитетинен товарлардын импорту жөнүндө маалыматтар менен кошо алынат. Техникалык жардамдарга баа берүүдө ЭВФтин маалыматтары пайдаланылат. Эл аралык уюмдар фондуна чегерүүлөр боюнча маалыматтарды Улуттук банк Финансы министрлигинен алат. Калктын чет өлкөгө жана чет өлкөдөн акчалай которуулары түрүндө көрсөтүлгөн жеке күндөлүк трансферттер тууралуу маалыматтар негизинен, Улуттук банк тарабынан Транспорт жана коммуникация министрлигинен жана банк статистикасынан алынат. Капиталдык расмий трансферттердин көлөмүн аныктоо үчүн Улуттук банк товарлар түрүндөгү гранттардын жалпы көлөмүндө капиталдык товарларды бөлүп көрсөтөт. Алар боюнча маалыматтар Улуттук Статистика комитетинен алынган. Мигранттардын трансферттерин Улуттук банк алардын саны жөнүндө Улуттук Статистика комитетинен алынган маалыматтардын негизинде жана мигранттардын алып келүүчү/ алып кетүүчү активдеринин орточо наркын баалоо жолу менен аныктайт.

2000-жылдан тартып Улуттук банк, "чет өлкөдө иштеп жүргөндөрдүн акча которуулары" статьясы боюнча жеткире баалоону жүргүзүп келет. Жеткире эсептөө суммасы расмий каттоодон өткөрүлгөн акча которуулар жана жеткире эсептөөгө чейинки коэффициент катары аныкталат. Иштеп жүргөндөрдүн акча которуулары боюнча дүйнөлүк коомчулукта көп сандаган иликтөөлөр жүргүзүлүп келет жана ал иликтөөлөрдүн ар бири капиталдын нак түрдө агылып кире тургандыгына

баа берилгендигин көрсөтөт. Улуттук банк өз баа берүүлөрүндө аталган иликтөөлөргө таяна алат жана коэффициентти жыл сайын өзгөртө алат.

Финансылык эсеп. Финансылык эсеп өзүнө алардын натыйжасында резиденттердин чет өлкө активдери жана милдеттенмелери көбөйүүгө же азаюуга дуушар болгон операцияларды камтыйт. Мына ошого байланыштуу, резиденттер чет өлкө финансы активдерин резидент эместерден гана эмес, резиденттерден да сатып алууга мүмкүнчүлүгү болгондугунан улам, финансылык эсепте резиденттердин ортосундагы чет өлкө активдери менен операциялар да чагылдырылышы мүмкүн. Финансылык эсептин чегинде активдердин ар бир түрү боюнча операциялар таза түрүндө катталат. Ошентип, жазууларда ошол түрдөгү активдер же милдеттенмелер менен бардык оң жана терс операциялардын белгилүү бир мезгил ичиндеги таза суммардык өзгөртүлүшү чагылдырылат. Активдердин суммасынын таза азаюусу жана милдеттенмелердин суммасынын таза көбөйүшү кредит боюнча катталат, ал эми активдердин суммасынын таза көбөйүшү жана милдеттенмелердин суммасынын таза кыскарышы дебет боюнча чагылдырылат. Финансылык эсептин компоненттери функционалдык белгилер боюнча классификацияланат жана тике, портфельдик инвестициялар, башка инвестициялар жана камдык активдер болуп бөлүнөт.

Тике инвестицияларда башка өлкөнүн чарбалык бирдигин (тике инвестицияларды алышкан ишканалар) башкарууга катышуу максатында бир өлкөнүн (тике инвестор) жеке адамдары жана юридикалык жактары тарабынан жүзөгө ашыруучу инвестициялар чагылдырылат. Тике инвестициялар катары, ишкананын капиталына катышуу формасындагы тике инвестордун капиталдык салымдары гана эмес, тике инвестор менен тике инвестициялоо ишканаларынын ортосунда болуп өткөн инвестициялардын башка бардык формалары классификацияланат. Мисал катары, тике инвестор тарабынан ишканаларга берилген кредиттер же тике инвестиция катары каралган жерди узак мөөнөткө ижаралоо саналат. Тике инвестициялар чет өлкөгө инвестицияларга же ички экономикага инвестицияга бөлүнөт. Улуттук банк тике инвестициялар боюнча маалыматтарды УСКдан, ошондой эле айрым ири биргелешкен ишканалардан түз алат. 2015-жыл үчүн төлөм тендемнин жылдык басылмасынан тартып (2011-жылдан тартып кайра карап чыгуу), УСКнын өлкөгө, ошондой эле чет өлкөгө тике чет өлкө инвестициялар боюнча маалыматтарына Улуттук банк тарабынан кошумча баа берилген. Бул баа берүүлөр "Жерүй" алтын кенин иштетүү максатында кендерди пайдалануу укугуна каражаттарды жана Россия-Кыргыз өнүктүрүү фондунун уставдык капиталына төлөмдөрдү да камтыйт. Алтын кенди иштетүү укугунун наркы жана Төлөм тендемин түзүү боюнча колдонмого ылайык өздүк капиталга салым болуп саналат жана резидент эместин тике инвестициялары катары чагылдырылат.

Портфельдик инвестицияларда баалуу кагаздар жана карыздык баалуу кагаздар менен операциялар, киреше алуу максатында гана жүргүзүлгөн операциялар чагылдырылат. Портфельдик инвестицияларды тике инвестициялардан айырмалоочу шарттуу критерий болуп, инвестордун ишкананын кадимки эле акцияларынын 10 же андан ашык пайызына ээ болуусу саналат. Портфельдик инвестициялар, өз кезегинде, активдер жана милдеттенмелер менен операцияларга, о.э. финансы инструменттеринин түрү боюнча (капиталга катышууну камсыз кылган баалуу кагаздар жана карыздык баалуу кагаздар) классификацияланат. Портфельдик инвестициялар боюнча маалыматтарды Улуттук банк ички булактардан, коммерциялык банктардан, Кыргыз Республикасынын финансы рыногуна көзөмөлдүк жана жөнгө салуу кызматынан, ири биргелешкен ишканалардан алат.

Финансы деривативдери – алардын иштөө шарттары, айрым башка финансы инструменттерине же мүнөздөмөлөрүнө (чет өлкө валютасы, мамлекеттик облигациялар, акцияларга баанын индекси, пайыздык чендер жана башкалар сыяктуу) же кийинчерээк сатылып алынышы же сатылышы мүмкүн болгон кайсы болбосун биржалык товарларга (алтын, кант, кофе ж.б.) "байланыштуу" болгон финансы инструменттери. Финансы деривативдери ээлерине алдын ала сүйлөшүлгөн, келечектеги белгилүү бир мезгилде, аныкталган активдерди алууга укукту камсыз кылат, мисалы, накталай акча формасында, баштапкы финансы инструменти ж.б. Туунду финансы

инструменттеринин катарына опциондор (валюталык, пайыздык, товардык ж.б), жүгүртүлүүчү финансы фьючерстери, варранттар жана валюталык же пайыздык своптор жөнүндө келишимдер катары инструменттер кирет. Туунду инструменттери менен бүтүмдөр операциялардын өз алдынча топторуна бөлүнүп турат (негизгиси финансылык); аларды эсепке алуу туунду контракттын негизинде жаткан жана алар өздөрү "байланыштуу" мүнөздөмөгө таандык болгон баалуу кагаздар же товарлар менен операцияларды каттоодон башка жүргүзүлөт. Кыргыз Республикасынын төлөм тендемине финансы деривативдери алтындын баасын хеджирлөө менен берилген жана алар боюнча маалыматтар ишканалар тарабынан, ошондой эле коммерциялык банктардын туунду инструменттери аркылуу берилет.

Жана башка инвестициялар да активдер, милдеттенмелер менен операцияларга классификацияланат жана өзүнө кредиттерди, кредитордук жана дебитордук карыздарды, депозиттерди, накталай чет өлкө валютасын, улуттук валютаны жана жогоруда келтирилген категорияларга кирбеген башка активдерди жана милдеттенмелерди камтыйт. Коммерциялык банктардын чет өлкө активдери/милдеттенмелери боюнча маалыматтар Улуттук банк тарабынан коммерциялык банктардын отчетторунан алынат. Өкмөт тарабынан же анын гарантиясы астында алынган чет өлкө кредиттери ошондой эле, аларды тейлөө боюнча маалыматтар Улуттук банк тарабынан Финансы министрлигинен, ишканалардан жана башкы банктын өзүнүн ички булактарынан алынат. Улуттук банк тарабынан тейленген кредиттер боюнча маалыматтар өзүнүн ички булактарынан алынат. Мамлекеттик эмес кредиттер боюнча маалыматтар Улуттук Статистика комитетинен алынат. Резидент-ишканалардын (соодалык кредиттер) кредитордук жана дебитордук карыздары тууралуу маалыматтар Улуттук банк тарабынан Улуттук Статистика комитетинен алынат, ал эми Комитет маалыматтарды ишканалардан жыйнайт. Чет мамлекеттердеги ишканалардын эсептери боюнча маалыматтарды Улуттук банк ишканалардан алат. Негизинен, Кыргызстандын эл аралык финансы институттарынын фондуларына төлөмдөрүн чагылдырган ж.б. активдер боюнча маалыматтарды Улуттук банк Финансы министрлигинен жана Улуттук банктын ички булактарынан алат. Төлөм тендеми кошуп эсептөө (начисление) ыкмасы боюнча түзүлө тургандыгына байланыштуу, кредиттер боюнча негизги суммалар жана төлөөгө карата пайыздар төлөө мөөнөтү узартылышы мүмкүн болгон б.а., убагында төлөнбөгөн бир мезгил аралыгындагы чегерилген суммаларды чагылдырат. Кошуп эсептелинген сумма менен иш жүзүндө төлөнгөн сумманын ортосундагы айырма "жана башка инвестициялар" статьясында, мөөнөтүндө төлөнбөгөн суммаларга өзгөртүүлөр катары чагылдырылат. Эгерде, мөөнөтүндө төлөнбөгөн суммалар жаңы кредит катары кайра таризделе турган болсо, анда төлөм тендемине мөөнөтүндө төлөнбөгөн суммалардын азайышы түрүндө жана карыздарды реструктуризациялоо жаңы кредитти алуу формасында чагылдырылат.

Камдык активдер төлөм тендемнин тартыштыгын каржылоо үчүн пайдаланылышы мүмкүн болгон Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын чет өлкө активдеринен турат. Төлөм тендемине монетардык алтын менен операцияларга (Улуттук банк менен акча-кредиттик жөнгө салуу боюнча чет өлкө органдарынын ортосундагы операциялар гана), атайын карыз алышуу укугу, эркин конвертирленүүчү валюта активдери, ликвиддүү чет өлкө баалуу кагаздары ж.б. ликвиддүү чет өлкө активдери менен операцияларга байланыштуу болгон камдык активдердеги өзгөрүүлөр чагылдырылат. ЭВФтин камдык активдери жана кредиттери, ошондой эле Улуттук банктын төлөм тендемине чагылдырылуучу башка активдери жана милдеттенмелери боюнча маалыматтар, Улуттук банктын ички булактарынан алынган маалыматтарга негизделген. 2015-жыл үчүн төлөм тендемнин жылдык басылмасынан тартып (2011-жылдан тартып кайра карап чыгуу), Эл аралык валюта фондусунун методологиясына ылайык Улуттук банктын эл аралык камдары боюнча маалыматтар кайра каралып чыккан, ага ылайык эл аралык камдык активдерге конвертациялануучу валюталардагы активдер гана киргизилет. Башка валюталардагы активдер "башка инвестициялар" статьясы боюнча башка активдер катары чагылдырылат.

4. Төлөм теңдемин сунуш кылуунун формалары

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми нейтралдуу жана аналитикалык формаларда берилет. **Нейтралдуу форма** (I тиркеме, I.1-таблица) өзүнө төлөм теңдеминин бардык статьялары эки тилкеде, өзүнчө кредит жана дебет боюнча, мында, кредит боюнча өткөрүүнүн суммасы таза каталарды жана калтырып кетүүлөрдү эске алуу менен дебет боюнча өткөрүүдөгү суммага барабар болот же сальдолонгон түрүндө чагылдырылышы менен мүнөздөлөт. Нейтралдуу формада берүүдө төлөм теңдеминин жалпы сальдосу дайыма нөлгө барабар болот. **Аналитикалык формада** (16-таблица) бардык статьялар сальдолонгон түрүндө көрсөтүлөт. Төлөм теңдеминин жалпы сальдосу конкреттүү өлкөнүн өзгөчөлүгүн эске алуу менен аныкталган өзүнчө бир статьянын суммасы катары түзүлөт. Бул статьялар көз карандысыз (б.а. өз максатына жооп берген) жүзөгө ашырылуучу жана андан төлөм теңдеминин жыйынтыкталган сальдосунун өлчөмү көз каранды болгон операцияларды чагылдырууга тийиш. Бул статьялар "чектен тышкары" статьялары деп аталат. "Чекке чейинки" статьяларынын калган бардык операциялары төлөм теңдеминин сальдосун каржылоо максатында жүзөгө ашырылат. Бул операциялар аргасыздан жүргүзүлүп, көз каранды жана Улуттук банк менен Өкмөттүн жөнгө салуучу аракеттерине байланыштуу. Ошентип, төлөм теңдеминин сальдосу субъективдүү ой жүгүртүү үчүн элементтерди камтып турса да, төлөм теңдеминин сальдосунун өлчөмүн ченөөгө, анын каржыланышындагы керектөөлөрдү аныктоого мүмкүндүк берет.

II.2-таблица. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемин түзүү үчүн Улуттук банк тарабынан пайдаланылуучу маалымат булактары

Төлөм теңдемнин статьялары	Маалымат булактары	Эскертүү
Күндөлүк операциялар эсеби		
Товарлар		
Товарлардын экспорту (ФОБ)		
экспорт	УСК	
порттордон сатып алынуучу товарлар	УСК	
монетардык эмес алтын	УСК	
Товарлардын импорту (ФОБ)		
импорт (СИФ)	УСК	
нарк боюнча ондоолор	УСК	УСКнын ишканаларды иликтөөнүн негизинде СИФ наркы боюнча импорттогу транспорттук жана камсыздандыруу кызмат көрсөтүүлөрдүн үлүшү боюнча баа берүүсү
порттордон сатып алынуучу товарлар	УСК	ишканалардын отчетторунун негизинде бункердик отундун импорту боюнча маалыматтар
Кызмат көрсөтүүлөр		
Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр	УСК, КБ	ишканаларды иликтөөнүн негизинде СИФ наркы боюнча импорттогу транспорттук сарптоолордун үлүшүнө Улуттук статистика комитетинин баасы
Кыдыруулар	УСК	республикага (республикадан) келген (кеткен) жарандардын санынын негизинде түзүлгөн ыкмага ылайык баа берүү
Байланыш кызмат көрсөтүүлөрү	УСК, ТКМ	
Курулуш кызмат көрсөтүүлөрү	КБ	
Камсыздандыруу кызмат көрсөтүүлөрү	УСК, ишканалар, КБ	ишканаларды иликтөөнүн жана банк статистикасынын маалыматтарынын негизинде СИФ наркы боюнча камсыздандыруулардын импорттогу үлүшүнө УСКнын баасы
Финансылык кызмат көрсөтүүлөр	Улуттук банк, КБ	
Компьютердик жана маалымат кызматтары	КБ	
Мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр	ТИМ, КБ	Кыргыз Республикасынын чет өлкөлөрдөгү өкүлчүлүктөрүн күтүүгө кеткен чыгашалар боюнча маалыматтар; чет өлкөлөрдүн Кыргыз Республикасындагы өкүлчүлүктөрүнүн чыгашалары жөнүндө маалыматтар
Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр	УСК, КБ, ишканалар	8 ВЭС-кызмат көрсөтүүлөр отчеттуулук формасы боюнча ишканалардан топтолгон башка ишкердик техникалык кызмат көрсөтүүлөр боюнча маалыматтар
анын ичинен Техникалык жардам	ЭВФ, ФМ	баа берүү маалыматтары
Башка кызмат көрсөтүүлөр	УСК, КБ	8 ВЭС-кызмат көрсөтүүлөр отчеттуулук формасы боюнча ишканалардан топтолгон жана башка ишкердик кызмат көрсөтүүлөр боюнча маалыматтар
Кирешелер		
Эмгек акылар	УСК, КБ, ишканалар	
Инвестициялардан кирешелер		
Тике инвестициялар боюнча кирешелер	УСК, КБ	1-ИНВЕСТ отчеттуулук формасы боюнча биргелешкен жана чет өлкө ишканаларынан алынган тике инвестициялардан кирешелер тууралуу маалыматтар
Портфельдик инвестициялар боюнча кирешелер	Улуттук банк, КБ	
Башка инвестициялар боюнча кирешелер		
Кредиттер боюнча пайыздар		
АКЖО	Улуттук банк	
Мамлекеттик башкаруу сектору	ФМ, Улуттук банк, УСК	
Банктар	КБ	
Башка секторлор	УСК	
Башка инвестициялар боюнча башка кирешелер	Улуттук банк, КБ	Улуттук банктын эл аралык камдарды тескөөгө байланыштуу кирешелери жана чыгашалары боюнча маалыматтар; коммерциялык банктардын жана ишканалардын чет өлкөлөрдөгү активдеринен

II.2-таблица. (уландысы)

Төлөм теңдемнин статьялары	Маалымат булактары	Эскертүү
Күндөлүк трансферттер		
Гуманитардык жардам	УСК, ишканалар	баа берүү маалыматтары
Техникалык жардам	ЭВФ	
Башка гранттар	Улуттук банк	
Эл аралык уюмдарга төлөмдөр	ФМ	
Иштеп жүргөндөрдүн акча которуулары	ТКМ, КБ, Улуттук банк	
Капитал менен операциялар эсеби жана финансылык операциялар эсеби		
Капиталдык трансферттер		
Товарлар түрүндөгү гранттар	УСК	товарлар түрүндөгү гранттардын жалпы көлөмүндөгү капиталдык товарлардын үлүшүнө баа берүү
Миграцияга байланыштуу трансферттер	УСК	УСКнын кетип-келип жаткан мигранттардын саны боюнча расмий маалыматтардын негизинде, трансферттерине баасы
Карызды кечүү	ишканалар, ФМ	
Тике инвестициялар		
Чет өлкөгө	УСК	1-ИНВЕСТ отчеттуулук формасы боюнча биргелешкен жана чет өлкө ишканаларынан алынган тике инвестициялар боюнча маалыматтар
Кыргыз Республикасына	УСК, КБ	
Портфельдик инвестициялар		
Карыздык баалуу кагаздар	Улуттук банк, УСК, КБ, КРӨФРТКМК	
Финансы деривативдери		
Башка инвестициялар		
Активдер		
Нак акчалар жана депозиттер		
Банктар	КБ	
Башка секторлор	УСК	
Соода кредиттери	УСК	
Башка активдер		
АКЖО	Улуттук банк	
Мамлекеттик башкаруу сектору	ФМ	
Милдеттенмелер		
Нак акчалар жана депозиттер		
Банктар	КБ	
Соода кредиттери	УСК	
Кредиттер		
АКЖО	Улуттук банк	ЭВФтин кредиттери жөнүндө маалыматтар
Мамлекеттик башкаруу сектору	ФМ, Улуттук банк	мамлекеттик сектор тарабынан же анын гарантиясы астында алынган/төлөнгөн кредиттер жөнүндө маалыматтар
Банктар	КБ	коммерциялык банктар тарабынан алынган кредиттер боюнча банк статистикасынан алынган маалыматтар
Башка секторлор	УСК	Өкмөттүн кепилдигисиз алынган/төлөнгөн кредиттер жөнүндө маалыматтар
Мөөнөтү өткөрүлүп жиберилген карыз	ФМ, КБ, УСК	
Камдык активдер	Улуттук банк	

III тиркеме. Төлөм теңдеминин "Кыдыруулар" статьясына баа берүүнүн ыкмасы

"Кыдыруулар" статьясына баа берүү ыкмасы чет өлкөлөрдөгү резиденттердин жана республикадагы резидент эместердин чыгашаларын бир кыйла так жана толук чагылдыруу, мейманканалардан, эс алуу үйлөрүнөн жана туристтик компаниялардан маалыматтарды жыйноонун салттуу түрдө колдонулуп келген ыкмасынын ордуна колдонуу максатында иштелип чыккан. "Кыдыруулар" статьясы боюнча маалыматтарды жыйноонун колдонулуп келинген ыкмасы операциялардын бир бөлүгүн гана камтыган жана төлөм теңдемин түзүүнүн эл аралык тажрыйбаларына ылайык бул статьяны мүмкүн болушунча баа берүү жолу менен аныктоо дурус болмокчу.

"Кыдыруулар" статьясы боюнча кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту/импорту бир келүүчүгө/кетүүчүгө туура келүүчү чыгашаларын келип/кетүүчү жарандардын санына көбөйтүүнү билдирет.

Аталган статья боюнча эсептөөлөр кыдыруулардын категориясы боюнча алардын максатын төмөндөгүлөргө бөлүү менен жүргүзүлөт:

- кызматтык,
- туристтик,
- жеке,
- коммерциялык.

Чыгашалар кыдыруулардын максатынын ар бир категориясы боюнча өзүнчө, баа берүү менен эсептелинет.

Чет өлкөлөрдө иш боюнча кыска мөөнөттүү кыдырууларда жүргөн кыргыз жарандарынын чыгашаларына баа берүү күнүнө 3 жолу тамактануунун наркын жана ал жерлерде жашаган турак жайлар үчүн чыгашаларын камтыган бир күндүк (суткалык) төлөмдөрдүн минималдуу нормасынын негизинде аныкталат. Бул нормалар Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан белгиленет. Эс алуу же коммерциялык (шоп-турлар) максаттар менен кыдырууларга баа берүү үчүн туристтик фирмалардын жол киренин наркын (аба-темир жол билеттеринин наркы) кошпогондогу, эс алууларга жана шоп-турларга жолдомолордун наркы жөнүндөгү маалыматтары пайдаланылат. Туристтердин бул чыгашалары туристтердин жеке максаттардагы сарптоолору боюнча маалыматтарды камтыйт, анда аларды республиканын ичинде андан ары сатып өткөрүү үчүн товарларды алууга чыгашалары камтылбайт.

Кыргызстанга келген чет өлкө жарандарынын чыгашалары дагы баа берүү негизинде эсептелинет жана бир күндөгү тамак-аштарына орточо алынган чыгашаларды, республиканын мейманканаларында бир күн тургандыгы, ошондой эле республиканын аймагында болуу учурундагы кошумча чыгашаларын камтыйт.

"Кыдыруулар" статьясына баа берүүнүн аталган ыкмасы Улуттук статистика комитетинин жана бажы органынын расмий маалыматтарынын, ошондой эле туристтик фирмалардын жана мейманканалардын маалыматтарынын негизинде жүзөгө ашырылат.

IV тиркеме. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсун эсептөө ыкмасы

Номиналдуу алмашуу курсунун салмактанып алынган орточо маанисин билдирген жана кароого алынып жаткан өлкөнүн бааларынын соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү бааларга карата өзгөрүү тенденциясын эске албаган алмашуу курсу **номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу** деп аталат (НЭАК-NEER nominal effective exchange rate).

Номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу конкреттүү өлкөдөгү алмашуу курсу анын соода боюнча өнөктөш өлкөнүн курсуна салыштырмалуу базалык мезгилге карата канчалык өзгөрүүгө дуушар болгондугун аныктоого мүмкүндүк берет. Бирок, номиналдуу эффективдүү алмашуу курсунун өзгөрүүсү валютанын сатып алуу жөндөмдүүлүгүн же кандайдыр бир мезгил аралыгында ошол өлкөдө өндүрүлгөн жана экспорттук потенциалга ээ болгон товарлардын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгү канчалык деңгээлде өзгөрүүгө дуушар болгондугун көрсөтпөйт. Кандайдыр бир мезгил ичинде конкреттүү валютанын сатып алуу жөндөмдүүлүгү канчалык өзгөрүүгө дуушар болгондугун аныктоо үчүн реалдуу эффективдүү алмашуу курсу эсептелинет (РЭАК-REER real effective exchange rate).

Соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү баалардын салыштырмалуу өзгөрүүсүнө дал келүүчү өлчөмгө карата корректировкаланган номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу **реалдуу эффективдүү алмашуу курсу** деп аталат.

Реалдуу эффективдүү алмашуу курсу өлкөлөрдүн валюталарынын салмактанып алынган реалдуу алмашуу курсунун анын алдыңкы соода өнөктөштөрүнүн валюталарына карата катышын эсептөөдөн улам аныкталат. Мисалы, эгерде, конкреттүү өлкөнүн валютасынын курсу коңшу өлкөнүн валютасына карата инфляциянын жогорку деңгээлде болуусунан улам жогорулап жана бир эле учурда башка өнөктөш өлкөлөрдүн валюталарына карата инфляциянын деңгээлинин басаңдоосуна жараша төмөндөсө, реалдуу эффективдүү алмашуу курсу ошол өзгөрүүлөрдүн орточо өлчөмү катары улуттук валютанын курсун билдирет.

Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексин эсептөөнүн кеңири колдонулган формуласы болуп, белгилүү бир мезгил аралыгындагы тиешелүү эки тараптуу алмашуу курсунун базалык мезгилдегиге карата өзгөрүүлөрүнүн салмактанып алынган орточо өлчөмүн чыгарып салуу формуласы саналат.

Эффективдүү алмашуу курсунун индексин эсептөө үчүн өлкөлөрдүн каралып жаткан өлкөнүн тышкы соодасындагы салыштырмалуу салмагы аныкталат. Мына ошол салмактар конкреттүү өлкө үчүн бул же тигил валютанын салыштырмалуу маанилүүлүгүн чагылдырат. Эффективдүү алмашуу курсу эки тараптуу сооданын үлүшүн салмак катары пайдалануу менен эсептелинип чыгат (ошондой эле, экспорт менен импорттун үлүшүн же алардын суммардык орточо көрсөткүчүн пайдаланууга болот). Сомдун реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексин эсептеп чыгарууда экспорт менен импорттун орточо көрсөткүчү пайдаланылат. Салмакты эсептөө формуласы төмөнкүдөй жүзөгө ашырылат:

$$W_i = \frac{M_i + X_i}{\sum_{i=1}^n X_i + \sum_{i=1}^n M_i} \quad (1)$$

мында,

$$W_i \quad - \text{ өлкөнүн жалпы тышкы товар жүгүртүүсүндөгү } i \text{ өлкөсүнүн салмагы, } \sum_{i=1}^n W_i = 1.$$

$$M_i \quad - i \text{ өлкөсүнөн Кыргыз Республикасына импорт,}$$

$$X_i \quad - i \text{ өлкөсүнө Кыргыз Республикасынан экспорт,}$$

$\sum_{i=1}^n X_i$ – соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөргө Кыргыз Республикасынын экспортунун жалпы көлөмү,

$\sum_{i=1}^n M_i$ – соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдөн Кыргыз Республикасына импорттун жалпы көлөмү.

n – кароого тандалып алынган өлкөлөрдүн саны.

Соода боюнча өнөктөш катары Кыргыз Республикасынын тышкы соодасынын жалпы көлөмүндө эң чом салыштырмалуу салмакты ээлешкен өлкөлөр каралууда, аларды тандап алуу тышкы соода жүгүртүүнүн 90 пайызын камтууга тийиш. Тандоодон булар менен соода салыштырмалуу артыкчылык принциби боюнча эмес жүзөгө ашырылып жаткан импорттук жана экспорттук товарлар алынып салынат (аларга алтын, жаратылыш газы, электроэнергия, товардык гранттар, б.а. мамлекет мында товарларды келишимдин негизинде катталган баа боюнча сатат). Өлкөлөрдүн куржунун Улуттук банк ар бир беш жылда карайт.

2016-жылы индекстерди эсептөө үчүн базалык мезгил катары 2010-жыл кабыл алынган. Улуттук банк базалык мезгил аралыгын ар бир беш жылда өзгөртүп турат.

Номиналдуу эки тараптуу алмашуу курсунун индекси төмөнкүчө эсептелинет (мисалга, АКШ доллары үчүн).

$$NBER_{US_t} = 100 \times \left(\frac{ER_{US_t}}{ER_{US_0}} \right) \quad (2)$$

мында, ER_{US_t} сомдун t мезгил аралыгындагы (1 сом үчүн АКШ долларынын бирдиги) номиналдуу алмашуу курсунун орточо геометриялык мааниси. t эсептешүү мезгил аралыгындагы сомдун алмашуу курсунун орточо мааниси t мезгил аралыгындагы бардык календардык күндөрдүн ичинде аракеттенүүчү сомдун номиналдуу алмашуу курсунун орточо геометриялык мааниси катары аныкталат.

ER_{US_0} – 0 базалык мезгил ичиндеги номиналдуу алмашуу курсунун тиешелүү орточо геометриялык мааниси.

Реалдуу эки тараптуу алмашуу курсунун индексин эсептөө формуласы төмөнкүчө (мисалы, АКШ доллары үчүн):

$$RBER_{US_t} = 100 \times \left(\frac{ER_{US_t}}{ER_{US_0}} \right) \times \left(\frac{CPI_{KYR_t}}{CPI_{US_t}} \right) \quad (3)$$

мында, ER_{US_t} сомдун t мезгил аралыгындагы номиналдуу алмашуу курсунун (1 сом үчүн АКШ доллары бирдигинде) орточо геометриялык мааниси.

ER_{US_0} – 0 базалык мезгил ичиндеги номиналдуу алмашуу курсунун орточо геометриялык мааниси.

CPI_{KYR_t} , CPI_{US_t} – t мезгил аралыгынын 0 базалык мезгилине карата катышы учурундагы тиешелүүлүгүнө жараша Кыргыз Республикасында жана АКШда баалардын индексинин өзгөрүүсү.

Номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу – бул, соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдүн каралып жаткан куржунуна кирүүчү номиналдуу эки тараптуу алмашуу курсунун индекстеринин орточо салмактанып алынган геометриялык мааниси. t мезгил аралыгы ичинде ал төмөнкүчө эсептелинет:

$$NEER_t = (NBER_{1_t})^{W_{1_t}} \times (NBER_{2_t})^{W_{2_t}} \dots (NBER_{n_t})^{W_{n_t}} \quad (4)$$

мында, $NBER_{i_t}$ – t мезгилинде i өлкөсүнүн (2) формуласында эсептелинген номиналдуу эки тараптуу индекси.

W_i – тиешелүү салмак.

Өлкөлөрдүн каралып жаткан куржунуна камтылган негизги өнөктөш өлкөлөрдүн эки тараптуу реалдуу алмашуу курсунун индексинин орточо салмактанып алынган геометриялык мааниси сомдун реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекси болуп саналат. t мезгил ичинде ал төмөнкүчө эсептелинет:

$$REER_t = (RBER_{1,t})^{W_1} \times (RBER_{2,t})^{W_2} \dots (RBER_{n,t})^{W_n} \quad (5)$$

мында, $RBER_{i,t}$ – t мезгил аралыгындагы i өлкөсүнүн (3) формула боюнча эсептелинген реалдуу эки тараптуу индекси.

W_i – өлкөнүн (1) формула боюнча эсептелинген тиешелүү салмагы.

Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун динамикасы үч фактордон көзкаранды. Номиналдуу алмашуу курсу биринчи фактор болуп саналат. Сомду башка валюталарга карата бекемдөө (наркын төмөндөтүү) номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексинин жогорулоосуна (төмөндөөсүнө) алып келет. Экинчи фактор - кароого алынып жаткан өлкөдөгү жана соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү баанын деңгээлинин өзгөрүүсү. Кыргыз Республикасындагы баанын өсүш арымынын соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү баалардын өсүш арымдарына салыштырмалуу артып туруусу, реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун жогорулоосуна, же тескерисинче болушуна алып келет. Баанын индекси реалдуу эффективдүү алмашуу курсун эсептөөдө гана кондонулат. Үчүнчү таасир берүүчү фактор болуп, Кыргыз Республикасынын тышкы товар жүгүртүүсүнүн көлөмүндөгү соодалык негизги өнөктөш өлкөлөрдүн салыштырмалуу салмактары саналат. Кыргызстандын тышкы товар жүгүртүүсүндө өлкөлөрдүн үлүшү канчалык көп болсо, сомдун алмашуу курсунун ошол өлкөнүн валютасына карата жана ошол өлкөдөгү баанын өзгөрүүсү сомдун эффективдүү алмашуу курсунун индексине ошончолук таасир бере алат.

Ошентип, реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексинин төмөндөөсү, эрежеге ылайык, ушул өлкөлөрдүн рынокторундагы жергиликтүү товарлардын баа жагынан атаандаштыкка жөндөмдүүлүгү жогорулай тургандыгы жана тескерисинче болушу мүмкүндүгү жөнүндө айгинелеп турат.

Реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун кыргыз товарларынын баа жагынан атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүнө таасири IV.1-таблицада жалпыланган.

$$\varepsilon = \frac{E \times P}{P^*} \quad (6)$$

мында, ε – сомдун реалдуу эффективдүү алмашуу курсу

E – сомдун номиналдуу алмашуу курсу (1 сом үчүн четөлкө валютасынын бирдиги)

P – Кыргызстандагы баанын деңгээли

P^* – чет өлкөдөгү баанын деңгээли

IV.1-таблица. РЭАКтын аракеттенүүсү боюнча негизги тыянактар

<i>Көрсөткүч</i>	<i>Көрсөткүчтүн өзгөрүүсү</i>	<i>РЭАКтын аракеттенүүсү</i>	<i>Кыргызстандын товарларынын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүнүн өзгөрүүсү</i>	<i>Эскертүү (бардык бирдей башка шарттарда)</i>
Е, алмашуу курсу	↑ номиналдуу чыңдалуу	↑ реалдуу чыңдалуу	↓ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн начарлоосу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу арзан болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу кымбат болот
Е, алмашуу курсу	номиналдуу нарксыздануу ↓	↓ реалдуу нарксыздануу	↑ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн жакшыруусу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу кымбат болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу арзан болот
Р , Кыргыз Республикасындагы баалардын деңгээли (сом түрүндө туюндурулган)	↑	↑ реалдуу чыңдалуу	↓ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн начарлоосу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу арзан болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу кымбат болот
Р , Кыргыз Республикасындагы баалардын деңгээли (сом түрүндө туюндурулган)	↓	↓ реалдуу нарксыздануу	↑ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн жакшыруусу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу кымбат болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу арзан болот
*Р , чет өлкөлөрдөгү баалардын деңгээли (өзүнүн валютасында туюндурулган)	↑	↓ реалдуу нарксыздануу	↑ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн жакшыруусу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу кымбат болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу арзан болот
*Р , чет өлкөлөрдөгү баалардын деңгээли (өзүнүн валютасында туюндурулган)	↓	↑ реалдуу чыңдалуу	↓ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн начарлоосу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу арзан болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу кымбат болот

V тиркеме. Коммерциялык банктарда төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан 1997-жылдын февраль айында коммерциялык банктарда төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы (ТБЭС) колдонууга киргизилген¹. 2004-жылы Улуттук банк тарабынан «Төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы боюнча нускоого» өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилген². Бул система, төлөм теңдеминин банк тутуму аркылуу жүргүзүлүүчү операцияларын чагылдыруу үчүн кызмат кылат жана тышкы экономикалык операциялардын кеңири жана өз убагындагы статистикасын алууну камсыз кылат. Система өзүнө коммерциялык банктардын алар тарабынан жүзөгө ашырылуучу чет өлкө банктарындагы корреспонденттик эсептеринде, чет өлкө банктарынын кыргыз банктарындагы эсептериндеги накталай чет өлкө валютасы менен операцияларды жана резидент эместердин чет өлкө валютасындагы жана улуттук валютадагы операцияларын камтыйт. Кыргызстанда ТБЭСтин айырмалануучу өзгөчөлүгү болуп, коммерциялык банкттардын чет өлкөлүк өнөктөштөр менен корреспонденттик эсептер аркылуу жүзөгө ашырылган эл аралык операциялары толук камтылгандыгы саналат, бул андан төмөн болгон учурда операциялар эске алынбаган, минималдуу баштапкы (пороговая) сумманын жоктугунан улам шартталган. Алынган маалымат маанилүү булак болуп саналат жана төлөм теңдемин түзүү жана Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестициялык позициясын аныктоо үчүн пайдаланылат. Отчеттук маалыматтар төлөм теңдеминин стандарттык компоненттеринин негизинде аныкталган операциялардын тизмесине ылайык классификацияланат жана чагылдырылат. Системанын натыйжалуу иштөөсүн Улуттук банк тарабынан иштелип чыккан “Операциялар боюнча эсепке алуунун автоматташтырылган системасы” программалык камсыздоосу камсыз кылат. Ал коммерциялык банктарда колдонулат жана автоматтык түрдө жыйынтыкталган отчеттук маалыматтарды текшерүүгө жана ката кетирилген жазууларды аныктоого мүмкүндүк берет.

Коммерциялык банктар тарабынан Кыргыз Республикасынын Улуттук банкына берилүүчү ар айлык отчеттор электрондук жана кагаз жүзүндө, отчеттук айдан кийинки айдын 15-не чейин берилет. Отчеттогу ар бир эсеп боюнча маалыматтар бир мезгилдин башталышына жана акырына карата эсептеги калдыктардын суммасын көрсөтүү менен башталат жана аяктайт, демек, ал жерде эсептердеги каражаттардын отчеттук мезгил ичиндеги жылышы катталат. Отчеттук мезгилдин башталышына жана акырына карата сальдо эсептин мүнөзүнө жараша көрсөтүлөт: ностро-эсептери жана накталай чет өлкө валютасы үчүн бир мезгилдин башталышына жана акырына карата сальдо кредит боюнча, ал эми лоро-эсептери жана резидент эместердин чет өлкө валютасындагы жана улуттук валюта түрүндөгү эсептери үчүн тескерисинче, дебет боюнча көрсөтүлөт. Бардык отчеттор иштелип чыккандан кийин маалыматтардын жалпы базасына топтоштурулат да, төлөм теңдеминин стандарттык компоненттери боюнча классификацияланат.

Ушул система боюнча коммерциялык банктар толтурушкан электрондук формадагы ар бир операция банк-корреспондент, операциялардын валютасы, операциялардын датасы, операциялардын түрү, банктын кардарлары болгон өнөктөш өлкөлөр (контрагенттер), экономиканын белгилүү бир секторуна таандык экендиги, анын эсеби боюнча операциялар жүргүзүлгөн кардар өлкө боюнча классификацияланат. Операциялардын түрү, өлкөнүн аталышы, валютанын аталышы жана экономика сектору коддорго салынган формада көрсөтүлөт. ПБ-1 формасы боюнча отчеттун электрондук формасы 14-тилкеде берилген жана түшүндүрмөсү төмөндө келтирилген.

¹ Intenational Translation Reporting System (ITRS)

² Улуттук банк Башкармасынын 2004-жылдын 25-ноябрындагы N30/5 токтому. Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин 2004-жылдын 22-декабрындагы 149-04 номеринде катталган.

Тилке номери	Тилкенин аталышы	Тилкенин мазмуну
1	Өнөктөштүн аталышы	Бул жерде чет өлкөдөгү банк-корреспонденттин аталышы көрсөтүлөт. Накталай валюта менен операцияларды эсепке алууда бул тилкеде: «накталай чет өлкө валютасы» деп көрсөтүү зарыл. Кыргыз Республикасындагы резидент эместердин операцияларын эсепке алууда «резидент эмес кардарлардын эсептери» көрсөтүлөт.
2	Өнөктөш жайгашкан өлкөнүн коду	Бул жерде банк-корреспондент жайгашкан өлкөнүн коду көрсөтүлөт. Мында, Улуттук Статистика комитетинин өлкөлөрдүн кодификаторунда келтирилген өлкөлөрдүн коддору колдонулат. Накталай чет өлкө валюталары менен болгон операцияларды же болбосо, Кыргыз Республикасында резидент эместердин улуттук валютадагы жана чет өлкө валютасындагы операцияларын эсепке алууда, Кыргыз Республикасынын кодун көрсөтүү зарыл.
3	Эсеп	Бул жерде анын классификациясына ылайык эсептин коду көрсөтүлөт («1-ностро», «2-лоро», «3-накталай чет өлкө валютасы», «4-резидент эмес кардарлардын эсептери»).
4	Валютанын аталышы	Бул жерде операция жүргүзүлүп жаткан валютанын коду көрсөтүлөт. Ошону менен Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын 2000-жылдын 5-июлундагы N26/9 токтому менен бекитилген ЭК валюталардын эл аралык классификаторунда (ИСО 4217003-97) келтирилген валюталардын тамга түрүндөгү коддору колдонулат.
5	Операция өткөрүлгөн күн	Бул жерде банктын бухгалтердик отчеттуулугунда операциянын чагылдырылган күнү көрсөтүлөт.
6	Операциянын коду	Бул жерде тиркемеде келтирилген операциялардын коддорунун тизмесине ылайык, операциянын коду көрсөтүлөт.
7	Төлөөчү өлкө-алуучунун коду	Накталай эмес операцияларды эсепке алууда: чыгыш төлөмдөр боюнча бенефициар (алуучу) өлкөнүн коду, ал эми кириш төлөмдөр боюнча – жөнөтүүчү өлкөнүн коду көрсөтүлөт. Аналогиялык түрдө, накталай чет өлкө валюталары менен жүргүзүлгөн операциялар эске алынат. Мисалы, ар кыл системалар (Western Union, Contact, Money Gram, Anelik ж.б.) боюнча акча которуу үчүн накталай акча салууда алуучу өлкөнүн коду, ал эми ар кыл системалар (Western Union, Contact, Money Gram, Anelik ж.б.) боюнча накталай акча алууда – жөнөтүүчү өлкөнүн коду. Улуттук статистика комитетинин өлкөлөр кодификаторунда келтирилген өлкөлөрдүн коддору колдонулат.
8	Сектордун коду	Бул жерде анын эсеби боюнча банкта операция ишке ашырыла турган, Кыргыз Республикасындагы банктын кардары тиешелүү болгон, экономиканын секторунун коду көрсөтүлөт. Мында, Төлөм теңдеми боюнча колдонмого ылайык иштелип чыккан классификатордо көрсөтүлгөн экономиканын секторлорунун коддору колдонулат.

9	Кардар өлкөнүн коду	Бул жерде анын эсеби боюнча банкта операция ишке ашырыла турган, резиденти Кыргыз Республикасындагы банктын кардары болуп эсептелген өлкөнүн коду көрсөтүлөт. Мында Улуттук Статистика комитетинин өлкөлөр кодификаторунда келтирилген өлкөлөрдүн коддору колдонулат.
10 11	Кредит Дебет	Эсептердеги каражаттардын жылышы кредиттин жана дебет саптарында чагылдырылат. Маалыматтарды төмөнкү мүнөздө чагылдыруу зарыл: ностро-эсептери жана накталай чет өлкө валютасы менен жүргүзүлгөн операциялар үчүн – каражаттардын келип түшүүсү – кредит боюнча, дебет боюнча – лоро-эсептери жана кардар-резидент эместердин улуттук валютадагы жана чет өлкө валютасындагы эсептери боюнча операциялар үчүн, аларды эсептен алып салуу, тескерисинче: кредит боюнча – эсептен алып салуу, дебет боюнча – каражаттардын эсепке келип түшүүсү. Сумма номиналда үтүрдөн кийин эки белги менен валюталардын бирдигинде көрсөтүлөт.
12	Сумма сом менен	Бул жерде банктын бухгалтердик отчеттуулугунда операцияларды чагылдыруу күнүндөгү абал боюнча Улуттук банктын курсу боюнча сомго эквиваленттүү сумма көрсөтүлөт.
13	АКШ долларындагы сумма	Бул жерде банктын бухгалтердик отчеттуулугунда операцияларды чагылдыруу күнүндөгү абал боюнча Улуттук банктын курсу боюнча АКШ долларына эквиваленттүү сумма көрсөтүлөт. Сумма үтүрдөн кийин, эки белги менен көрсөтүлөт.
14	Операция	Бул жерде ар бир акча каражатынын которулушун багыттоо жөнүндө толук маалымат көрсөтүлөт. Бул тилкедеги маалымат тиркемеде келтирилген төлөм теңдеминин стандарттык классификациясы боюнча операциялардын аталыштарын кайталабастан, конкреттүү операциялардын мазмунун чагылдырууга тийиш. Бул операциялардын кодировкасынын тууралыгына контролдукту ишке ашыруу үчүн зарыл. Ошентип, «финансылык кызмат көрсөтүүлөр», «башка иштиктүү кызмат көрсөтүүлөр», «товардын экспорту» ж.б. түшүндүрмөлөр отчеттуулуктун толуктугуна коюлган талаптарды канааттандырбайт. Мисалы, товарды берүү үчүн акы төлөө эсебине акча каражаттарын которууда кайсы товар үчүн акы төлөө жүргүзүлүп жатканын көрсөтүү зарыл.

ПБ-1 формасы боюнча отчетко кошумча, отчеттук айдын башындагы жана акырындагы каражаттардын калдыктары боюнча маалымат жазуу түрүндө берилет. Бул маалыматтар ПБ-1 отчетунун электрондук формасында чагылдырылган, ал мезгил аралыгынын башына жана акырына карата каражаттардын калдыктары боюнча маалыматтарга дал келүүгө тийиш. Кошумча отчеттуулук төмөнкү формалар боюнча берилет:

- ПБ-1К формасы боюнча – чет өлкө банктарынын корреспонденттик эсептериндеги жана кыргыз банктарындагы чет өлкө банктарынын эсептериндеги каражаттардын калдыктары боюнча маалымат;
- ПБ-1Н формасы боюнча – накталай чет өлкө валютасындагы каражаттардын калдыктары боюнча маалымат;
- ПБ-1СИ формасы боюнча – кардар – резидент эместердин улуттук валютадагы жана чет өлкө валютасындагы эсептериндеги каражаттардын калдыктары боюнча маалымат.

VI тиркеме. Кыргыз Республикасынын тышкы карызын мүнөздөөчү коэффициенттерин эсептөөнүн ыкмасы

Тышкы карыз (EDT) – резидент эместердин алдында чет өлкө валютасы, товар же кызмат көрсөтүү түрүндөгү төлөөгө тийиштүү болгон карыздык милдеттенмелеринин жыйындысы.

Алынган каражаттар (DISB) – кредитордун отчеттук мезгил ичиндеги кредиттик гарантиясынын көлөмүнөн суммаларды пайдалануу.

Амортизацияланган төлөмдөр (AMT) – отчеттук мезгил ичинде карыздардын негизги суммасын төлөө эсебине товар же кызмат көрсөтүү түрүндөгү төлөмдөрдү кошо алуу менен чет өлкө валютасындагы төлөмдөр.

Пайыздык төлөмдөр (INT) – отчеттук мезгил ичинде товар же кызмат көрсөтүү түрүндөгү төлөмдөрдү кошо алуу менен чет өлкө валютасындагы пайыздар боюнча төлөмдөрдүн иш жүзүндөгү суммасы.

Тышкы карызды тейлөө (TDS) – карызгерлер зарыл түрдө жүргүзүүчү амортизациялык жана пайыздык төлөмдөр.

Алып салуу (WRTOFF) – төлөнбөгөн карыздарды нөлгө чыгаруу.

Кыргыз Республикасынын жалпы тышкы карызы мамлекеттик тышкы карыздын, жеке тышкы карыздын жана ЭВФтин кредити боюнча карыздардын жыйындысы катары аныкталат.

$$EDT = EDT_G + EDT_P \quad (1)$$

мында, EDT_G – Мамлекеттик тышкы карыз – Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн тышкы карыздык милдеттенмеси, ЭВФтин алдындагы карыз, плюс аларды төлөө Кыргыз Республикасынын Өкмөтү менен гарантияланган жеке карызгерлердин тышкы карыздык милдеттенмелери. Бул Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин маалыматынын жана Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ички булактарынын негизинде эсептелинет.

EDT_P – Жеке тышкы карыз – аны төлөө Кыргыз Республикасынын Өкмөтү менен гарантияланбаган жеке карызгерлердин тышкы карыздык милдеттенмелери. Кредиттик каражаттарды Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн гарантиялоосуз тарткан менчик ишканалардын маалыматтарынын негизинде эсептелинет.

Тышкы карыздын көлөмү отчеттук мезгилдин акырына карата төмөндөгү формула боюнча аныкталат:

$$EDT_t = EDT_{(t-1)} + DISB_t - AMT_t - WRTOFF_t \quad (2)$$

мында, $EDT_{(t-1)}$ – тышкы карыздын өткөн мезгилдин акырына карата көлөмү;

$DISB_t$ – t отчеттук мезгил ичинде иш жүзүндө алынган каражаттар;

AMT_t – t отчеттук мезгил ичинде иш жүзүндө төлөнгөн амортизациялык төлөмдөр;

$WRTOFF_t$ – t отчеттук мезгил ичинде эсептен чыгарылган негизги суммалар.

Тышкы карыз боюнча маалыматтар өлкөнүн тышкы экономикалык абалын анализдөө үчүн зарыл болгон көрсөткүчтөрдү эсептөө үчүн пайдаланылат.

$(EDT/GDP) \times 100\%$ – жалпы тышкы карыздын ички дүң продукциясына болгон катышы;

$(EDT/XGS) \times 100\%$ – жалпы тышкы карыздын товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортуна болгон катышы;

$TDS_{prg} = AMT_{prg} + INT_{prg}$ – жалпы тышкы карызды тейлөө эсебине график боюнча төлөмдөр;

$TDS_{act} = AMT_{act} + INT_{act}$ – жалпы тышкы карызды тейлөө эсебине жүргүзүлгөн иш жүзүндөгү төлөмдөр;

$K_{prg} = \frac{TDS_{prg}}{XGS}$ – график боюнча жалпы тышкы карызды тейлөөнүн коэффициенти, XGS – товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту;

$K_{act} = \frac{TDS_{act}}{XGS}$ – тышкы карызды иш жүзүндө тейлөөнүн коэффициенти.

Бул көрсөткүчтөр өлкөнүн тышкы карыздын айынан тартып жаткан түйшүгүнө жана анын карызды тейлөө боюнча жөндөмдүүлүгүнө баа берүүсүнө мүмкүндүк берет. Карыздын айынан тартып жаткан түйшүгү жана анын карызды тейлөө боюнча жөндөмдүүлүгү өлкөгө валюталык түшүүлөрдүн үлүшү менен жана өндүрүш көлөмүндө өлчөнөт.

VII тиркеме. Эл аралык инвестициялык позицияны түзүү ыкмасы

Эл аралык инвестициялардын теңдеми статистикалык отчетту чагылдырат жана анда өлкөнүн белгилүү бир датага карата тышкы активдеринин жана милдеттенмелеринин топтолгон запасы (мисалы, жылдын акырына), ошондой эле финансы операцияларынын натыйжасында келип чыккан алардын өзгөрүүлөрү, нарктык өзгөрүүлөр, кайрадан баалоолор жана башка корректировкалоочу жол-жоболор камтылат.

Эл аралык инвестициялардын теңдеми эки негизги классификациялык топтон: Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринен жана милдеттенмелеринен турат. Ушул топтордун компоненттери төлөм теңдеминин финансы эсебинин статьяларына ылайык келет жана функционалдык категорияларды чагылдырат. “Активдер” жана “Милдеттенмелер” бөлүгүндөгү маалыматтар Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринин (талаптарынын) жана милдеттенмелеринин өлчөмүн, алардын түзүмүн жана изилдөөгө алынып жаткан мезгил аралыгындагы өзгөрүүлөрүнүн себептерин мүнөздөйт.

Өлкөнүн таза эл аралык инвестициялык позициясы анын тышкы активдери менен милдеттенмелеринин ортосундагы айырмасын билдирет.

Эл аралык инвестициялык позиция таблица түрүндө, төмөнкүдөй формада берилет:

Көрсөткүчтөр	Бир мезгилдин башталышына карата калдык	Операциялардын натыйжасында өзгөрүүлөр	Баалардын өзгөрүүсү	Курстардын өзгөрүүсү	Башка өзгөрүүлөр	Бир мезгилдин акырына карата калдык
А	1	2	3	4	5	6
А. Активдер						
В. Милдеттенмелер						
С. Таза эл аралык инвестициялык позиция						

Таблицалардын саптары боюнча негизги классификациялык топтор көрсөтүлгөн: Кыргыз Республикасынын тышкы активдери жана милдеттенмелери. Ушул топтун компоненттери төлөм теңдеминин финансы эсебинин статьяларына ылайык келет жана функционалдык категорияларды чагылдырат.

Активдер тике инвестицияларга, портфельдик инвестицияларга, финансы деривативдерине, башка инвестицияларга жана камдык активдерге бөлүнөт. Мына ушундай эле бөлүү милдеттенмелер үчүн да пайдаланылат (камдык активдерден тышкары).

Каралып жаткан таблицанын тилкелери боюнча отчеттук мезгил ичиндеги эл аралык инвестициялардын теңдеминин компоненттеринин өзгөрүүсүнө алып келген факторлор чагылдырылат.

1 жана 6-тилкелерде Кыргыз Республикасынын бир мезгилдин баш жагына жана акырына карата тышкы активдеринин жана милдеттенмелеринин абалы чагылдырылат.

2-тилкеде эл аралык инвестициялык позициянын финансы компоненттери менен реалдуу операциялардын натыйжасында келип чыккан өзгөрүүлөр келтирилет.

3 жана 4-тилкелерде баанын деңгээлинин жана валюталык курстардын өзгөрүүсүнүн таасири астында тышкы активдердин жана милдеттенмелердин нарктык баасынын өзгөрүүсү эсепке алынат.

5-тилкеде төмөндөгүлөр менен шартталган жана башка өзгөрүүлөр чагылдырылат:

- классификацияны кайрадан кароо менен (мисалы, портфелдик инвестициядан инвестициялана турган объектинин капиталындагы инвестордун үлүшүнүн көбөйүүсүнүн натыйжасында тике инвестицияга өтүү);
- кредитор тарабынан карыздарды бир тараптуу жокко чыгаруу;
- жана башка өзгөрүүлөр менен.

Эл аралык инвестициялык позициянын маалыматтары өлкөнүн тышкы экономикалык абалын анализдөө үчүн маанилүү, анткени, ал Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринин (милдеттенмелеринин) өлчөмүн, алардын түзүмүн жана изилденип жаткан мезгил аралыгындагы өзгөрүүлөрдүн себептерин мүнөздөп берет.

Өлкөнүн таза эл аралык инвестициялык позициясы ошол өлкөнүн дүйнөнүн башка өлкөлөрү менен тышкы экономикалык байланышынын өнүгүшү абалын жана тенденциясын аныктоо үчүн пайдаланылат.

Таза эл аралык инвестициялык позициянын өлкөнүн ресурстары менен анын башка мамлекеттердин алдындагы карызынын ортосундагы катышты мүнөздөгөн оң же терс белгиси өлкөнүн “таза кредитор” же “таза карызкор” катары статусун чагылдырат, ал эми мунун өзү, мамлекеттин экономикалык саясатын иштеп чыгууда маанилүү ролду ойнойт (экономикалык туруктуулук программасын иштеп чыгуу жана жүзөгө ашыруу, анын каржылоо керектөөсүн аныктоо).

Таза эл аралык инвестициялык позицияны эсептөө маанилүү макроэкономикалык көрсөткүчкө – улуттук байлыкка баа берүүгө мүмкүндүк берет, ал эми анын өлчөмү өлкөнүн таза эл аралык инвестициялык позициясынын жана финансылык эмес активдеринин өлчөмүн кошуу жолу менен аныкталат.

VIII тиркеме. Экономиканын ачык-айкындуулугу жана тышкы сооданын концентрациясын эсептөө ыкмасы

Улуттук банктын ыкмасы боюнча экономиканын ачык-айкындуулугу республиканын тышкы товар жүгүртүүсүнүн орточо маанилүүлүгүнүн ички дүң продукциясына карата катышы катары эсептелинет. Улуттук банк тарабынан колдонулуучу экономиканын ачык-айкындуулугун эсептөөнүн формуласы төмөнкүдөй түзүлгөн:

$$Opns = \frac{(Ex + Im)}{GDP}$$

мында, Ex – FOB баасы боюнча товарлардын экспорту,
 Im – FOB баасы боюнча товарлардын импорту,
 GDP – ички дүң продукция

Концентрациялануу коэффициенти өлкөлөр боюнча (продукциялардын түрлөрүнүн) экспорттук-импорттук көлөмдөрдүн алардын чогуу алгандагы көлөмүнө карата катышынын квадраттык суммасынын квадраттык уңгусу катары эсептелинет. Тышкы сооданын географиялык же товардык концентрациясы төмөнкү формула боюнча эсептелинет:

$$K = \frac{\sqrt{\sum_{i=1}^n x_i^2}}{X}$$

мында, K – концентрациялануу коэффициенти,
 x_i – i товарынын экспортунун (импортунун) же i өлкөгө (өлкөдөн) экспортунун (импортунун) көлөмү,
 X – Кыргызстандын экспортунун же импортунун жалпы көлөмү.

Концентрациялануу коэффициентинин көбөйүүсү өлкөлөрдүн санынын (продукциялардын түрлөрүнүн) азаюусун же болбосо жалпы көлөмдө айрым өлкөлөрдүн (продукциялардын түрлөрүнүн) үлүшүнүн көбөйүүсүн билдирет.